

LATVIJAS UNIVERSITĀTES
SOCIĀLO ZINĀTŅU FAKULTĀTES
SOCIOLOĢIJAS NODAĻAS

**KOPIENAS FONDA NOZĪME SADARBĪBAS STIPRINĀŠANĀ:
ALŪKSNES UN APES NOVADA FONDA GADĪJUMA IZPĒTE**

BAKALAURA DARBS

Autors: **Lelde Gusta**

Studenta apliecības Nr.: lg14031

Darba vadītāja:

Asociētā profesore Dr.sc.soc. Baiba Bela

RĪGA 2018

ANOTĀCIJA

Kopienas fondi tiek uzskatīti par rīcībspējīgiem aģentiem, kas var veicināt dažāda līmeņa pārmaiņas vietējā, kā arī valstiskā līmenī. Svarīgi ir uzzināt, kā kopienas fondi var strādāt vēl efektīvāk, lai viņu rīcībspēja palielinātos. Pētījuma mērķis ir noskaidrot Alūksnes un Apes kopienas fonda nozīmi sadarbības stiprināšanā starp dažādiem aģentiem novados. Darbā analizēta prakses kopienas teorija un sadarbības koncepta teorētiskais ietvars. Lai sasniegtu darba mērķi, tika veikta gadījuma izpēte un gadījuma izpēte gadījumā. Kā datu ieguves metodes tika izmantotas daļēji strukturētās intervijas, grupu intervija, novērojumi un dokumentu izpēte. Dati tika analizēti, izmantojot Roberta E. Staka pieeju gadījumu pētniecībai – tiešo interpretāciju un kategoriju veidošanu. Pētījuma rezultāti liecina, ka fonds ir nozīmīgs aģents, kas stiprina sadarbību starp dažādiem aģentiem novadā, taču ir nepieciešams attīstīt tiešās un netiešās komunikācijas prasmes, kā arī nepieciešams strādāt ar ziedotājiem, kas var sniegt lielāku ieguldījumu fonda darbībā, lai varētu efektīvāk veikt ikdienas pienākumus.

Atslēgvārdi: kopienas fonds; prakses kopienas; sadarbība; partnerība; rīcībspēja

ABSTRACT

Community foundations are considered as capable agents who can foster development in local, as well in national level. It is important to research these agents, to understand how they can be more proficient and rise their own capability. The aim of this research is to find out the role of Aluksne and Ape community foundation in strengthening cooperation between different agents in Aluksne un Ape counties. The theoretical framework consists of theory of communities of practise and cooperation theoretical frame. Case study and case within a case where used as research methods. As the main data collecting methods were used semi-structured interviews, observations and desk study. Data was analysed using Robert E. Stack approach to case study analyse – direct interpretation and categorical aggregation. The results of the research show that Aluksnes and Apes community foundation has an essential role in strengthening cooperation's, however it is important to improve direct and indirect communication skills, work with investors, who can support with regular financial resources, to have the possibility to work more efficient on daily bases.

Key words: community foundation; communities of practise; collaboration; partnership; capability

SATURS

IEVADS	6
1. PRAKSES KOPIENAS	11
1.1. Kopienas un kopienas fonda jēdziena teorētiskais ietvars	11
1.2. Prakses kopienas skaidrojums	12
1.3. Prakses kopienas teorijas galvenie pieņēmumi	14
1.4. Prakses kopienu veidošanās un uzbūve	16
1.5. Prakses kopienu nozīme un trūkumi	19
2. SADARBĪBAS KONCEPTA TEORĒTISKAIS IETVARŠ	22
2.1. Sadarbības jēdziena tulkojuma aspekti un definējums	22
2.2. Ar sadarbību saistītie jēdzieni	24
2.3. Sadarbības novērtēšana un ietekmējošie faktori	26
3. PĒTĪJUMA METODOLOĢIJA	29
3.1. Pētījuma veida pamatojums	29
3.2. Datu ieguves un analīzes metožu pamatojums	30
3.3. Pētījuma izlases raksturojums	33
3.3.1. ANNF raksturojums	33
3.3.2. “Radošā potenciāla skola” gadījuma raksturojums	35
3.3.3. ”Ziedojumu aplis” gadījuma raksturojums	36
3.3.4. “Real life tours” gadījuma raksturojums	38
3.4. Lauka darba raksturojums	39
3.5. Ētiskie apsvērumi pētījuma ietvaros	41
4. KOPIENAS SADARBĪBAS ASPEKTI	42
4.1. Projektu nozīme sadarbības veicināšanā vai kavēšanā	42
4.1.1. Gadījums “Radošā potenciāla skola”	42
4.1.2. Gadījums “Ziedotāju aplis”	49
4.1.3. Gadījums “Real Life Tours”	54
4.1.4. Gadījumu izpētes gadījumā sadarbības faktoru kopsavilkums	58
4.2. AANF rīcībaspējas un sadarbības kavējošie un veicinošie aspekti	60
DISKUSIJA	64

SECINĀJUMI.....	67
PATEICĪBAS	69
IZMANTOTIE INFORMĀCIJAS AVOTI	70
PIELIKUMI	Error! Bookmark not defined.
1. pielikums Gadījuma “Radošā potenciāla skola” pieteikuma forma	Error! Bookmark not defined.
2. pielikums Gadījuma “Ziedotāju aplis” atskaites dokuments.....	Error! Bookmark not defined.
3. pielikums Novērojuma piezīmes.....	Error! Bookmark not defined.
4. pielikums Daļēji strukturētās intervijas vadlīnijas AANF izpētei	Error! Bookmark not defined.
5. pielikums Daļēji strukturētās intervijas vadlīnijas gadījumu izpētei gadījumā	Error! Bookmark not defined.
6. pielikums Intervija ar Ilzi (atšifrējums)	Error! Bookmark not defined.
7. pielikums Grupu intervija (atšifrējums).....	Error! Bookmark not defined.
8. pielikums Dokumentārā lapa	Error! Bookmark not defined.

IEVADS

Šobrīd aizvien vairāk dažādos pētījumos, kas saistīti ar lauku un reģionālo attīstību, tiek uzsvērtā kopienu nozīme (Zobena, 2005; Zīverte, 2014; Paula, 2016). Kopiena ir atbildīga par reģionālām, vietējā līmeņa un atsevišķos gadījumos arī valsts līmeņa pārmaiņām, apzinoties sabiedrības intereses un vajadzības konkrētās sfērās (Zobena, 2005). Kopiena strādā kā procesu virzīšanas aģents atkarībā no pašas kopienas interesēm. Mūsdienās tiek uzskatīts, ka kopienas pastāvēšana ir kā labas sabiedrības nosacījums (Stepčenko, 2014). Dažādos līmeņos, gan Eiropas Savienības (ES), gan Latvijas līmenī, kā arī reģionālā un vietējā līmenī, tiek runāts un uzsvērts vietējo kopienu nozīmīgums un to ietekme (Sack, 2000; Meny & Papaconstatinou, 2005; Ādlers & Kudinš, 2016). ES valstīs kopienu attīstībai tiek pievērsta pastiprināta uzmanība, domājot par reģionālo plānošanu, pilsoniskās līdzdalības veicināšanas stratēģijām, kā arī par sociālo politiku (Stepčenko, 2014, 56 -57). Jāuzsver, ka LEADER programmas pastāvēšana norāda uz to, ka kopienas tiek atzītas kā svarīgi aģenti attīstības jomā (Turpat). Šīs programmas mērķis ir veicināt kopienu kapacitātes paaugstināšanos un attīstību. Programmas ietvaros tiek likts tiešs uzsvars uz to, ka dažādu problēmu identificēšana un to risināšana notiek no “apakšas uz augšu”, tātad sākums ir vietējā līmenī. Bieži vien šie vietējā līmeņa aģenti ir kopienas fondi (lad.gov.lv, 2018). Ā. Ādlers un V. Kundiņš uzsver, ka tieši LEADER programma ieņem būtisku lomu kopienu iniciatīvu attīstībai reģionos (Ādlers, Kundiņš 2016). Lai gan viens no programmas LEADER mērķiem ir veicināt kopienas fondu kapacitāti, vēl aizvien ir iespējams novērot partnerības un sadarbības trūkumu starp dažādām prakses kopienām. Sadarbības trūkums varētu kavēt kopienas fondu kapacitātes paaugstināšanos, kā arī jaunu un kvalitatīvu projektu, iniciatīvu un partnerību veidošanos (Zobena, 2005). Latvijā ir izstrādāti vairāki pētījumi, kur tiek aprakstīta lauku kopienu rīcībspēja, sociālā drošība un iespējamā attīstība lauku reģionos (Zobena, 2005; Zobena, Paula, 2014; Niklass, Rasnača 2014; Zīverte 2014; Paula, 2016). Pārskatos par tautas attīstību arī tiek runāts par partnerības, kopienas un rīcībspējas jēdzieniem, to nozīmi konkrētajā gadu griezumā. 2005. gadā tika izstrādāts pārskats “Latvija. Pārskats par tautas attīstību 2004/2005”. Pārskatā tika uzsvērtā kopienu rīcībspējas nozīme (Dunska, Ikstens, Rasnača, & Sūna, 2005). Turpretī, 2002./2003. gada pārskatā kā viens no secinājumiem tika norādīts: “Iedzīvotāji vairāk tic, kā arī meklē atbalstu pašu veidotajos sociālajos tīklos, mazāk uzticoties valsts institūcijām,

sabiedriskajām organizācijām vai pašvaldībām” (Sīmane, 2003). Tiek uzsvērts arī tas, ka nevalstisko organizāciju (NVO) sektors un sabiedriskie tīkli ir maz izmantoti, iedzīvotāji neiesaistās oficiālajā kopienas dzīvē. Tiek izmantoti neoficiāli sabiedriskie tīkli, kuros galvenokārt ietilpst draugi, tuvinieki un kolēģi (Turpat). Iepazīstoties ar šo pārskatu rezultātiem, jāatzīmē, ka starp abiem periodiem Latvija iestājās ES, līdz ar to var novērot izmaiņas starp iedzīvotāju viedokli 2002./2003. gadā un starp iedzīvotāju viedokli 2004./2005. gadā. Iestāšanās ES nozīmēja lielāku piekļūvi dažāda veida finansējumam, kā arī dažādu programmu ieviešanu, kas veicina kopienas fondu, prakses kopienu attīstību (Meny, Papacounstantinou, 2005). Nacionālajā attīstības plānā var novērot arī to, ka ir pievērsta uzmanība ilgtspējīgai kopienu attīstībai, kas tiek sekmēts ar diskusijām un sociālās uzņēmējdarbības atzīšanu un veicināšanu valstiskā līmenī (Ādleris, Kundiņš 2016). Autore uzskata, ka tas ir nozīmīgs solis, kā arī indikators, kas norāda uz NVO rīcībspēju dažādās sfērās. Latvijas kopienu fondiem tiek sniegts atbalsts arī no Borisa un Ināras Teterevu fonda, kas kā vienu no saviem mērķiem ir noteikuši atbalsta sniegšanu kopienu attīstības organizācijām, kuras atrodas pilsētās un lauku apvidos (teterevufonds.lv, 2018). Eiropas līmenī pastāv arī programma “Eiropa Pilsoņiem” (*Europe for citizens*), kuras viens no galvenajiem mērķiem ir tieši stiprināt NVO darbību, sniedzot atbalstu jaunu dalībnieku piesaistei, tādejādi arī veicinot jaunu sadarbību veidošanos. “Eiropa Pilsoņiem” programma ir salīdzinoši jauna, atklāta 2014. gadā (ec.europa.eu, 2018). Latvijā vēl nav daudz reālu organizāciju piemēru, kuras būtu izmantojušas šīs programmas sniegtās iespējas. 2000. gadā tika izstrādāts apskats, kas raksturo kopienu nozīmi dažādās pasaules vietās. Šajā apskatā tiek uzsvērts tas, ka pēdējo desmit gadu laikā organizāciju skaits pasaulē ir ļoti strauji audzis, kas arī ir viens no radītājiem tam, ka šādu organizāciju pastāvēšana ir ļoti būtiska. Šīs organizācijas spēj risināt dažādas problēmas, ko valdība, iespējams, nespēj vai nevēlas darīt (Sack, 2000). Taču Ā. Ādleris un V. Kundiņš norāda: “[...]biedrību un nodibinājumu skaits aug neproporcionāli pilsoniskās aktivitātes pieaugumam”(Ādleris, Kundiņš, 2016.). Atzīmējot to, ka daļa NVO tika dibināti tikai tāpēc, lai iegūtu konkrētās atbalsta programmas finansējumu, šī finansējuma apgūšana nenodrošina jaunu sadarbību veidošanu, biedrošanos un pilsoniskās aktivitātes palielināšanos (Turpat). Bieži vien šie projekti tiek veidoti, lai piesaistītu finansējumu pašvaldības funkciju īstenošanai vai, atsevišķos gadījumos, komercdarbībai (Turpat). Līga Paula savā promocijas darbā “Kopienu rīcībspēja lauku attīstībā Latvijā” pēta atsevišķas kopienas, uzsverot to, ka tieši šāda veida pētījumu trūkst. Pētniece apskata faktoros, kas ietekmē kopienu rīcībspēju un formālās, kā arī neformālās prakses, kuras tiek

realizētas novados sociālo aģentu iesaistei, lai stiprinātu lauku attīstības procesus. Tiek apskatītas arī kopienu sociālo aģentu prasmes formulēt vajadzības, kā arī sadarboties kopienā - dažādos līmeņos (Paula, 2016). Līga Paula secina, ka kopienas rīcībspēju ietekmē arī aktīvo iedzīvotāju kapacitāte un noslodze, uzsverot to, ka bieži vien šie cilvēki strādā vairākās organizācijās, piedalās dažādās aktivitātēs (Paula, 2016). Linda Zīverte grāmatā “Kolektīvās rīcības nozīme sociālās drošības stiprināšanā: rīcībpētījums par Talsu novada fonda ieguldījumu iedzīvotāju iniciatīvu veicināšanā” uzsver, ka nevienlīdzības un neuzticēšanās līmenis Latvijā, kavē iedzīvotāju izaugsmi un kolektīvās rīcības potenciālu. Iedzīvotāji un kopienas, kuru attiecības tiek veidotas personīgā līmenī, izmantojot savstarpējās pazīšanās principu, ļauj daudz efektīvāk attīstīties kolektīvajai rīcībai. Pētniece atzīst, ka cilvēkiem ir nepieciešama uzticība un pārliecība par godprātīgu līdzekļu izlietošanu, lai viņi būtu gatavi ieguldīt kopienas fondos (Zīverte, 2014). Linda Zīverte secina, ka vairumam NVO Latvijā neatliek laika un trūkst kapacitātes, lai nodrošinātu veiksmīgu komunikāciju un sava darba novērtējumu (Turpat).

Bakalaura darba ietvaros tiks analizēts sadarbības koncepts Alūksnes un Apes novada fonda ietvaros. Izmantojot prakses kopienu teoriju un sadarbības konceptu, tiks apskatīti, kā kopienas fondā notiek vai nenotiek sadarbības stiprināšana. Šis fonds atrodas Alūksnes novadā un pārstāv Alūksnes un Apes novadus, kā arī atrodas pierobežas teritorijā, dalot robežu gan ar Igauniju, gan ar Krieviju. Alūksnes un Apes novads 2009.gadā piedzīvoja administratīvo teritoriālo reformu, kā rezultātā no Alūksnes rajona izveidojās Apes novads un Alūksnes novads (raplm.gov.lv, 2011). Tēmas “Kopienas fonda nozīme sadarbības stiprināšanā: Alūksnes un Apes novada fonda gadījuma izpēte” ir aktuāla, jo darbā plānots apskatīt vairākus aspektus, kas paliek arvien nozīmīgāki un nav tik plaši un padziļināti izpētīti. Piemēram, sadarbības un partnerības veicināšana: prakses kopienu līderu nozīme sadarbības stiprināšanā. Šie koncepti, protams, ir apskatīti jau iepriekš, taču darba autore vēlas apskatīt konkrētu gadījumu un piedāvāt plānu, lai stiprinātu sadarbību starp dažādiem aģentiem novadā. Šādā veidā, balstoties uz darbā apskatītā teorētiskā ietvara, sekmējot jaunu projektu izstrādi, sasniegt daudz kvalitatīvākus un ilgtspējīgākus turpmāk izstrādāto projektu rezultātus. Ņemot vērā konkrēto novadu tipu, kā arī pētnieciskos jautājumus, kādi faktori ietekmē sadarbības veidošanos; kā sadarbība ietekmē kopienas fonda rīcībspēju, kā kopienas fonds stiprina sadarbību attiecīgajos novados, jāsecina, ka šāda tipa novads nav pietiekoši detalizēti izpētīts saistībā ar kopienu attīstību, rīcībspēju u.tml. Tiek uzskatīts, ka sadarbība un partnerības princips apvieno intereses un mērķus, kā arī dod ieguldījumu kopienas

materiālas labklājības paaugstināšanai, līdz ar to sekmējot cilvēku uzņēmību, pašapziņu un līdzdalību (Brikše, Pakalna, Paula, Trapenciēre, Vilka, 2005). Tautas attīstībai ir būtiska sadarbības veidošanās, jo tā rezultātā tiek apvienoti dažādi aģenti - valsts institūcijas, pašvaldības, prakses kopienas, indivīdi utt. (Turpat, 75). Tāpēc darba autore vēlas apskatīt konkrētu piemēru - Alūksnes un Apes novada fondu. Konkrēta gadījumu izpēte ļautu saprast organizācijā notiekošos sadarbības procesus.

Bakalaura darba nosaukums ir “Kopienas fonda nozīme partnerības stiprināšanā: Alūksnes un Apes kopienas fonda gadījuma izpēte” un tas balstīsies uz sadarbības un prakses kopienu tēmas izpēti. Bakalaura darba ietvaros tiks apskatīti un analizēti Alūksnes un Apes novada fonds (AANF) un trīs organizācijas realizētie projekti: “Radošā potenciāla skola”, projekts “Ziedotāju aplis” un “Real life tours”. Lai apskatītu šo tematu un veiktu analīzi, tikai izvirzīts pētījuma mērķis, pētnieciskie jautājumi un pieņēmumi, kā arī aprakstīti veicamie darba uzdevumi.

Bakalaura darba **pētījuma mērķis:**

Noskaidrot Alūksnes un Apes kopienas fonda nozīmi sadarbības stiprināšanā starp dažādiem aģentiem novados.

Lai sasniegtu pētījuma mērķi tika izvirzīti **pētnieciskie jautājumi:**

1. Kādi sadarbības faktoru komponenti veicina un kas kavē sadarbību starp dažādiem aģentiem novadā?
2. Kā sadarbība ietekmē kopienas fonda rīcībspēju?
3. Kā kopienas fonds stiprina sadarbību attiecīgajos novados?

Bakalaura darba **pētnieciskie pieņēmumi:**

1. Kopienas fonds nepietiekoši izmanto piedāvātos resursus un zināšanas sadarbību stiprināšanai, līdz ar to neveidojas jaunas sadarbības.
2. Netiek iesaistīti jauni sadarbības partneri, jo kopienas līderi sadarbību veido pēc savstarpējās pazīšanās principa.
3. Kopienas fonda projekti nav balstīti uz rīcībspējas un sadarbības sasaisti, tāpēc izstrādātajos projektos nepietiekoši tiek uzsvērta rīcībspējas nozīme, lai veicinātu sadarbību.

Lai sekmīgi īstenotu pētījumu mērķi un lai pārbaudītu augstāk minētos pieņēmumus, jāveic sekojošie **uzdevumi**:

1. jāraksturo un jāizpēta kopienas jēdziens, prakses kopienas teorētiskais ietvars un sadarbības koncepta teorētiskais ietvars;
2. jāizveido gadījumu izpētes metodoloģiskā pieeja un jāapraksta gadījumi;
3. jāveic gadījuma izpēte un gadījumu izpēte gadījumā, jāanalizē iegūtie dati saistībā ar kopienas fondā izstrādātajiem projektiem;
4. apstrādājot iegūtos datus, jāsniedz ieskats par faktoriem, kas ietekmē sadarbības veidošanos kopienas līmenī, jāizveido plāns, kā šos faktoros konkrētā organizācija var pilnveidot savas darbības ietvaros.

Lai sasniegtu bakalaura darbā izvirzīto pētījuma mērķi, izpildītu pētījuma uzdevumus un sniegtu atbildes uz izvirzītajiem pētnieciskajiem jautājumiem, kā arī pārbaudītu izvirzītos pētnieciskos pieņēmumus, darba teorētiskajā daļā tiks apskatīts kopienu fonda teorētiskais ietvars, prakses kopienas teorija un sadarbības teorētiskais ietvars socioloģijas izpratnē.

Metodoloģijas daļā tiks aplūkotas pētniecības metodes – gadījumu izpēte. (*Case study*) Šādā pētījumā kā gadījuma izpētes stratēģija tiks izmantota gadījuma izpēte gadījumā (*Case within a case*). AANF ir galvenais gadījums, un šīs organizācijas ietvaros izstrādātie projekti – “Real life tours”, “Radošā potenciāla skola”, “Ziedotāju aplis” ir gadījumi gadījumā. Datu ieguves metode šī bakalaura darba ietvaros tiks veidota pēc triangulācijas principa, pielietojot daļēji strukturētās intervijas, novērojumu, un dokumentu analīzi kā pamata metodes. Dati tiks analizēti pēc R. E. Staka gadījumu pētniecības analīzes metodes – tiešās interpretācija, kas balstīta kategorijās.

1. PRAKSES KOPIENAS

Šajā nodaļā tiks apskatīta prakses kopienu teorija, izvirzītie pieņēmumi un aprakstīts, kā prakses kopienas teoriju var izmantot, lai rastu atbildes uz izvirzītajiem pētnieciskajiem jautājumiem. Nodaļas sākumā tiks apskatīti jēdzienu “kopiena” un “kopienas fonds” teorētiskais ietvars, lai veiksmīgi varētu apskatīt prakses kopienu teoriju. Tālāk sekos prakses kopienas teorijas apraksts, galvenie pieņēmumi, prakses kopienu un sadarbības uzbūve, kā arī veidošanās principi. Nodaļa tiks noslēgta, apskatot negatīvos aspektus, kas parādās prakses kopienās.

1.1. Kopienas un kopienas fonda jēdziena teorētiskais ietvars

Lai izprastu jēdzienu “kopienas fonds” (*community foundation*), ir jāsaprot, kas ir kopiena un kā šie abi jēdzieni ir savā starpā saistīti. “Kopiena” ir šķietami plašs jēdziens, un tas tiek izmantots dažādās sfērās, bieži vien raksturojot cilvēku grupas, kas kopā veic dažādus uzdevumus. Ikdienas situācijās šis termins bieži tiek lietots gan politiskajā vidē, domājot par dažādām stratēģijām un pārmaiņu ieviešanu, gan runājot par sociālo drošību un citiem sociālajiem aspektiem (piemēram, Zīverte, 2014). Tiek uzskatīts, ka kopienām ir ļoti liela nozīme cilvēka dzīves darbību iespēju veicināšanā (Brikše, Pakalna, Paula, Trapenciere & Vilka, 2005).

Kopienas var tikt definētas pēc vairākiem aspektiem - pēc vietas, sociālās sistēmas, kopīgas identitātes (Zobena, 2005). Bieži vien tieši šo aspektu dažādās kombinācijās rodas kopienas. Vienotas identitātes aspekts kā kopienas veidotājs ir atpazīstams kā daudzu kopienu veidošanās pamats (Turpat, 108). Nereti kopienas veidojas kopīgu interešu vai problēmas risināšanas vajadzības gadījumos, kas sniedz pievienoto vērtību vietējai sabiedrībai. Taču pastāv arī kopienas, kas sevi norobežo no citiem un noslēdzas, vai arī to mērķi ir pretēji kopējās sabiedrības interesēm (McMillan, Chavis, 1986).

Antonijs P. Koens (*Anthony. P. Cohen*) kopienu definē kā sociālo grupu, kuras indivīdus vieno savstarpēji saistītas iezīmes. Koens uzsver, ka par kopienu sociālo grupu nepadara konkrētu likumisku vai fizisku robežu nospraušana. Kopiena veidojas indivīdu prātos, apzinoties sevi kā piederīgu konkrētai kopienai. Kopiena tiek simboliski konstruēta, līdz ar to padarot kopienu par resursu, zināšanu un nozīmju glabātuvu (Cohen, 2001). Šī definīcija ļoti veiksmīgi atklāj ieguvumus, kas atklājas, darbojoties kopienās. Kopienas locekļiem ir pieeja resursiem un zināšanām, kas piemīt citiem kopienas locekļiem. Protams, iesaistītajiem indivīdiem savā starpā

jāvienojas par resursiem, ko katrs ir gatavs ieguldīt un ar ko dalīties. Autore uzskata, ka šī definīcija jau savā ziņā definē prakses kopienas, kuras apzināti praktiskā darbībā veic zināšanu apmaiņu, un kā lielāko no saviem resursiem uzskata tieši zināšanas.

Kopienas fonds tiek definēts kā autonoma, bezpeļņas organizācija, ar mērķi veidot un ieviest paliekošas tradīcijas sabiedrībā, kas saistītas ar ziedojumu un finansējuma piesaisti, lai varētu atbalstīt un realizēt kopienas locekļu iniciatīvas (Martin, Millesen, 2013). Darbā “Kopienas fonda stratēģija” tiek norādīts, ka galvenās funkcijas, ko pilda kopienu fonds, ir kopienas līdera lomas ieņemšana, stratēģiju plānošana, fondu attīstīšana, publisko attiecību veicināšana, vietējo iedzīvotāju apzināšanas un atzīšanas veicināšana (Turpat).

1.2.Prakses kopienas skaidrojums

Kopienas darbības pamatā ir sadarbība gan kopienas iekšējā līmenī, gan ar aģentiem, kas nedarbojas kopienā (Wenger, McDermott, & Snyder, 2002). Ja sadarbība ir veiksmīga starp biedriem, kas darbojas kopienā, tad kopiena var veiksmīgi strādāt, lai sasniegtu izvirzītos mērķus. Veiksmīgas iekšējās sadarbības gadījumā kopienai ir daudz lielāks potenciāls veidot citas sadarbības, kā arī piesaistīt jaunus kopienas locekļus. Ļoti nozīmīga loma ir zināšanām, to nodošana formālā vai neformālā veidā, kā arī dalīšanās ar zināšanām, kas iegūtas mijiedarbības pieredzē starp kopienas locekļiem un plašāku sabiedrību (Paula, 2016). Prakses kopienas teorija kā pamat teorija šim bakalaura darbam tika izvēlēta, jo caur šo teoriju var apskatīt, kas notiek ar zināšanām prakses kopienas ieviešanā un kā šo zināšanu nodošana veicina un stiprina sadarbību. Ja mēs apskatām konkrēti kopienas fondu un sadarbību, tad, izmantojot šo teoriju, būs iespējams izšķirt, kurā brīdī zināšanas, kas saistītas ar sadarbības veidošanu, tiek nodotas tālāk un kurā brīdī šis process apstājas.

Par prakses kopienām tiek dēvētas grupas, ko veido indivīdi ar kopīgām interesēm, vēlmi novērst kādu radušos problēmu vai kuras kaut kas satrauc šī brīža situācijā, galvenokārt izmanto kopīgu darbošanos un zināšanas, kas piemīt tās locekļiem (Wenger, 1998; Wenger, McDermott & Snyder, 2002). Visas kopienas, kas pastāv sabiedrībā, nav prakses kopienas. Apzīmējums “prakses kopiena” tiek izmantots tādēļ, ka šiem cilvēkiem satiekoties, notiek apmaiņa ar zināšanām un pieredzi. Cilvēki viens otram sniedz dažādus padomus un informāciju, turklāt informācijas nodošana notiek apzināti (Turpat). Bieži vien prakses kopienas grupām galvenā darbošanās sfēra ir sabiedriskā sfērā, piedaloties un veidojot dažādas sabiedriskās aktivitātes. Iesaistoties un sniedzot

ieguldījumu kopienas praksēs, indivīdi gūst pieredzi un veido identitāti (Wenger, McDermott & Snyder, 2002). Laika gaitā šīs neformālās interešu grupas izveido savu kopīgu identitāti, skatījumu uz konkrētām tēmām, pieejām u. tml. (Turpat). Prakses kopienas teorija apskata jautājumus par to, kā notiek zināšanu radīšana un nodošana, kā notiek apmaiņa ar pieredzi starp kopiena locekļiem, starp kopienām un dažādiem sociālajiem aģentiem gan formālā, gan neformālā līmenī (Turpat). Kopienas fonds dažādos formālos un neformālos veidos piedāvā dažāda veida informāciju - zināšanas, kas bieži vien tiek pārnestas vai apgūtas reālā, praktiskā darbībā, piemēram, kad prakses kopienas locekļi un līderi piedalās vai realizē kopienas fonda izstrādātus projektus.

Prakses kopienas jēdziens tiek izmantots tikai kopš 20. gs 90. gadiem. Latvijā šis jēdziens vēl nav plaši atpazīstams, taču pieejas autori uzskata, ka prakses kopienas kocepts nav nekas jauns (Wenger, McDermott & Snyder, 2002). Prakses kopienas ir pastāvējušas jau sen, piemēram, kā dažādu amatnieku biedrības u.c. (Turpat). Protams, rodas jautājums – kāpēc šis jēdziens būtu jāapskata šobrīd un kā prakses kopienas teorija palīdz atbildēt uz pētnieciskajiem jautājumiem, kas izvirzīti šajā darbā?

Mūsdienu situācijā par vienu no lielākajām vērtībām tiek uzskatītas zināšanas, kā arī zināšanu izmantošanas veids un mērķis. Tāpēc liela nozīme tiek piešķirta tieši apzinātai zināšanu iegūšanai un tālāknodošanai. “Trūkst reālu stratēģiju, kas apskata un sniedz iespēju apzinātāk gan iegūt, gan nodot zināšanas”, uzskata prakses kopienas teorijas autori (Wenger, McDermott & Snyder, 2002).

E. Vengers uzskatīja, ka pēc noteiktiem aspektiem var identificēt prakses kopienas (Wenger, 1998). Tātad, ja tiek apskatīta kāda konkrēta organizācija, tad, vadoties pēc zemāk norādītajiem aspektiem, var analizēt un noteikt, vai organizāciju var uzskatīt par prakses kopienas vai nē. Ir ļoti būtiski saprast, vai organizācija, kas tiks pētīta šī bakalaura darba ietvaros, ir prakses kopiena, lai tālāk, balstoties uz citiem aspektiem, ko ietver prakses kopienas teorija, varētu veikt analīzi. E. Vengera izvirzītie aspekti ir šādi:

- prakses kopienas locekļi savā starpā uztur attiecības;
- tiek izveidota sava identitāte, kas bieži vien ietver valodu, kas ir saprotama tikai iesaistītajiem cilvēkiem kopienā, turklāt kopienai pastāv kolektīvas atmiņas, kas radušās no kopīgi piedzīvotā;
- ir izveidotas prakses, kā tiek veiktas konkrētas darbības;
- iesaistītie cilvēki ir informēti par iesaistīto cilvēku prasmēm un zināšanām (Wenger, 1998).

Tāpat prakses kopienas ir indivīdu grupas, kam ir ļoti nozīmīgas savstarpējās attiecības, jo viņi apzinās ikviena iesaistītā indivīda vērtību. Kopīgi strādājot, lai sasniegtu izvirzītos mērķus, prakses kopienas locekļu starpā veidojas gan identitāte, gan kopīgs viedoklis par to, kā veiksmīgāk realizēt iecerētās iniciatīvas.

1.3. Prakses kopienas teorijas galvenie pieņēmumi

Prakses kopienu pieejas autori ir izvirzījuši piecus pieņēmumus, kas veido šīs teorijas pamatbāzi. Šie pieņēmumi ir balstīti un definēti dažādos veidos tieši saistībā ar zināšanu un pieredzes nodošanu, saprašanu un izmantošanu. Dalīšanās ar pieredzi un zināšanām tiek uzskatīta par ieguvumu prakses kopienu pārstāvju vidū. Šajās kopienās esošajiem cilvēkiem parasti ir pastiprināta vēlme apgūt jaunas un uzlabot jau esošās prasmes, dalīties ar viedokli, diskutēt u.tml. (Wenger, McDermott & Snyder, 2002).

Pirmais pieņēmums ir definēts šādi: “zināšanas veidojas caur cilvēcisku zināšanu apguvi” (*Knowledge lives in the human act of knowing*) (Turpat, 8). Šo pieņēmumu autori skaidro ar to, ka cilvēki nevar vienkārši apgūt visu, izmantojot formālos zināšanu apguves ceļus. Ir nepieciešama prakse, papildus informācijas avoti, piemēri un citi neformāli izzināšanas veidi, kas kā kopums sniedz zināšanas. Nav iespējams palauties tikai uz zināšanām, kas apgūtas lasot, piemēram, dažādus literatūras avotus, un tad mēģināt šīs apgūtās zināšanas izmantot realitātē. Visticamāk šo zināšanu izmantošana realitātē būs neveiksmīga, jo formālajos literatūras avotos nevar nodefinēt visas situācijas un iespējamo notikumu gaitu, ar ko var nākties saskarties dzīvē (Wenger, McDermott & Snyder, 2002). Neformālo zināšanu loma ir ļoti būtiska, jo ikdienā ir situācijas, kas pieprasa pieredzes, prakses un atkārtotas darbības ceļā apgūtas zināšanas (Paula, 2012). Šādas situācijas varētu būt, piemēram, konfliktu risināšana un reaģēšana stresa situācijās.

“Zināšanas ir netiešas un tiešas” (*Knowledge is tacit as well as explicit*). Autori skaidro, ka ir divu veidu zināšanas – tiešas un netiešas (kodētās). Netiešās jeb kodētas zināšanas nav iespējams aptvert un skaidri formulēt. Indivīds nevar pateikt, cik daudz tāda veida zināšanu tam piemīt. Netiešās zināšanas bieži vien tiek izmantotas dažādās neikdienišķās situācijās. Brīžos, kad notiek apmaiņa ar tiešajām zināšanām, cilvēki, kuri piedalās apmaiņā, izmanto neformālos mācīšanās procesus – sarunas, stāstu stāstīšanu, koučingu u.c. (Wenger, McDermott & Snyder, 2002). Viens no aspektiem, kas definē prakses kopienas, ir tieši šo abu zināšanu veidu izmantošana. Izmantojot neformālos mācīšanās veidus, zināšanas, kas tiek nodotas līdz cilvēkiem, ir piesātinātas vēl ar

papildus informāciju. Pievienotā vērtība šim zināšanu nodošanas veidam ir nodotas netiešās zināšanas, pieredze, padomi u. tml. (turpat, 9). Nekodētās zināšanas bieži tiek nodotas tieši pieredzes veidā, veidojot kontaktu ar zināšanu saņēmēju, aktīvi kopā darbojoties (Wenger, McDermott & Snyder, 2002).

“Zināšanas ir sociālas un individuālas” (*Knowledge is social as well as individual*).

Ir jāizšķir divu veidu zināšanas, kas tiek izmantotas prakses kopienās (Wenger, McDermott & Snyder, 2002). Autori uzsver, ka mūsu zināšanu pieredze ir individuāla, taču zināšanas ir sociālas un tās veidojas, daloties ar zināšanām. Viens no aspektiem, kas tiek pieminēts prakses kopienu definīcijā, ir jaunu pieeju un veidu - sava veida teoriju – radīšana kopienas locekļu starpā. Ja tiek pieņemts, ka zināšanas ir sociālas un individuālas, tad to var saprast arī šādi - zināšanas, kas iegūstas no citiem, tiek definētas kā sociālas zināšanas. Brīdī, kad zināšanas tiek izmantotas, lai gūtu jaunu, individuālu pieredzi, tām tiek piešķirts šis individuālais aspekts. Sociāli mijiedarbojoties ar citiem indivīdiem, zināšanas tiek nodotas, interpretētas, un pārveidotas (turpat, 10).

Mijiedarbības, interpretācijas un zināšanu pārveidošanās aspekts rāda, ka “zināšanas ir dinamiskas” (*Knowledge is Dynamic*). Apgūtā pieredze maina zināšanas, un tas notiek nepārtraukti. Autori uzsver, ka zināšanas ir ļoti nepastāvīgas (Wenger, McDermott & Snyder, 2002). Ir nepieciešams pamats, kopums, uz kā balstīt turpmākos pieņēmumus un zināšanas. Zināšanu pamata izveidošana tiek uzskatīts, kā viens no primārajiem uzdevumiem prakses kopienu izveidē. Ir jāapzinās pamats, lai turpmākajā prakses kopienas darbā cilvēki varētu uz šo zināšanu pamata runāt un risināt citas problēmas, kas skar vai satrauc kopienu (Turpat, 10 - 11).

“Sociālā vienība, kā darba organizācijas rīks” (*Social structures as a management tool*). Nosauktais pieņēmums izveidojies, pieejas autoriem novērojot tendenci – vēlmi mācīties lielajās kompānijās (Wenger, McDermott & Snyder, 2002). Notiek mācīšanās, kas saistīta ar kompānijas izaugsmi, izpildāmajiem darbiem u. tml. Tomēr kvalitatīvs mācīšanās process nenotiek, ja mācīšanās un zināšanu nodošana nav definēta kā mērķis. Izveidojot sociālu savienību – prakses kopienu, kas atpazīst mācīšanās procesu, brīdī, kad notiek virzīšanās uz citu mērķu sasniegšanu, sniedz iespēju apvienot zināšanu apguvi un praksi (turpat, 12).

Pieņēmumus izstrādāja E. Vengers, (*E. Wenger*) R. McDermots (*R. McDermott*) un V. M. Snaiders (*W. M. Snyder*), uz kā tiek balstīta prakses kopienu teorija. Augstāk minētie pieņēmumi ir balstīti tieši uz zināšanām, zināšanu apguvi, nodošanu un nepieciešamību. Galvenais mērķis ir

kolektīvi kopienā vai ārpus kopienas ietvariem radīt jaunas zināšanas un dalīties jau ar esošajām zināšanām un pieredzi. Šie aspekti ir kā fons darbībām, kas tiek darītas ikdienā, ko var dēvēt par praksēm. Tieši tāpēc šī teorija ir izstrādāta tieši uz prakses kopienu pamata, nevis uz mācīšanās kopienām (*learning communities*) (Wenger, McDermott & Snyder, 2002).

1.4. Prakses kopienu veidošanās un uzbūve

Kā jau iepriekš tika minēts, prakses kopienas rodas, apvienojoties indivīdiem, kuriem savā starpā ir kopīgas intereses, vai ir radusies vēlme kaut ko mainīt saistībā ar situāciju, kurā viņi atrodas, pamatā izmantojot reālas iniciatīvas un apmaiņu ar zināšanām (Wenger, 1998; Wenger, McDermott & Snyder, 2002). Taču ir ļoti būtiski apskatīt, kā kopienas kļūst par prakses kopienām.

Prakses kopienu rašanās un attīstīšanās process ir ļoti nozīmīgs, lai saprastu prakses kopienas nozīmi tās locekļiem. Šis process detalizētāk atklāj to, kā rodas prakses kopienas un uz kāda pamata tās turpina darboties, vai tieši pretēji. Šī bakalaura darba ietvaros ir svarīgi saprast un analizēt šāda veida procesus, lai varētu noteikt, kādā fāzē atrodas organizācija, kas tiek pētīta šī darba laikā (Wenger, McDermott & Snyder, 2002).

1. Pirmā fāze, ko Vengers apraksta ir potenciāla (*potential*) fāze, kad indivīdi piedzīvo līdzīgas situācijas, bet viņi neapzinās viens otra zināšanas, tāpēc negūst savstarpēju labumu, nenotiekot apmaiņai ar zināšanām (Wenger, 6). Aktivitātes, kas parasti norisinās šīs fāzes ietvaros, ir apkārt esošo indivīdu un vienotu interešu apzināšanās.
2. Otrā fāze ir sajaukšanās (*coalescing*) fāze. Šajā gadījumā indivīdi jau savā starpā veido grupu un sāk apzināties savu kā cilvēku kopums potenciālu. Šīs fāzes laikā indivīdi vēl padziļinātāk iepazīst viens otru, sāk veidoties kopiena.
3. Trešā fāze – aktīvā (*active*) fāze. Dalībnieki sāk apzināties sevi kā daļu no kopienas. Kopienas dalībnieki sāk iesaistīties vienotās aktivitātēs, veido dažāda veida materiālus, sāk pielāgoties viens otram un apstākļiem. Dalībnieku vidū parādās jaunas kopīgas intereses. Kopienas indivīdu vidū parādās arī savstarpēja atbildības sajūta, veidojas attiecības.
4. Ceturtā ir izklīšanas (*dispersed*) fāze. Prakses kopienas biedri neiesaistās aktivitātēs un organizācijas darbībā tik intensīvi, kā iepriekšējās fāzēs. Kopiena nav vēl izzudusi, taču par tās pastāvēšanu atbild tikai daži prakses kopienas biedri. Galvenās aktivitātes, kas

norisinās šajā fāzē, ir pamata komunikācijas uzturēšana, neregulāras tikšanās reizes, kā arī tikšanās un saziņa brīžos, kad nepieciešams kāds padoms - zināšanas (turpat, 3).

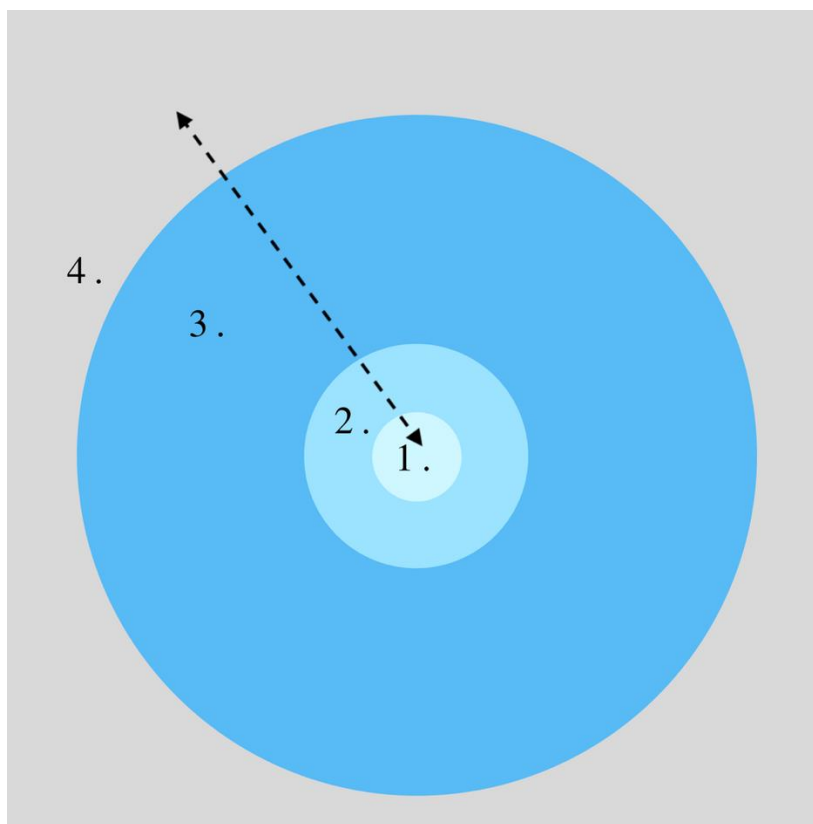
5. Piektā fāze ir piemiņas (*memorable*) fāze. Šajā attīstības posmā prakses kopiena tās dalībniekiem vairs nav aktuāla, tā tiek pieminēta kā būtiska indivīdu identitātes daļa, taču netiek kultivētas kopīgas prakses. Par galvenajām aktivitātēm šajā fāzē tiek uzskatīta stāstu stāstīšana par notikušo, dažādu, izveidoto materiālu saglabāšana un glabāšana (Wenger, McDermott & Snyder, 69).

Ir jāuzsver, ka šo fāžu iestāšanās un ilgums ir atkarīgs no katras organizācijas un tajā iesaistītajiem indivīdiem. Ļoti liela nozīme ir arī tam, kādas ir mobilitātes iespējas kopienas ietvaros un cik atsaucīgi indivīdi darbojas kopienā.

Prakses kopienas locekļi var ieņemt dažādas lomas organizācijas ietvaros. Šo locekļu loma var mainīties atkarībā no dažādām aktivitātēm, projektiem u.c., kas notiek organizācijā (Wenger, McDermott & Snyder, 2002). Pieejas autori uzsver, ka katram indivīdam var būt arī atšķirīga motivācija būt konkrētajā kopienā. Svarīgi ir saprast, ka visiem organizācijas biedriem nevar būt vienāda vai vienlīdz liela motivācija darboties kopienā (turpat, 55).

Prakses kopienas kodolā atrodas centrālā grupa (1.) (sk. 1.1. att.), kas darbojas kā koordinatori. Tā tiek veidota no aktīvākajiem biedriem, kas realizē savas idejas, ir iniciatīvu autori. Šie indivīdi parasti piedalās publiskās diskusijās, apzinās dažādus tematus, par kuriem būtu būtiski domāt u.c. (Wenger, McDermott & Snyder, 2002). Kopienai nobriestot, centrālā – koordinatoru grupa kļūst par organizācijas līderiem (turpat, 57). Bieži vien šie līderi piesaista citus, aktīvus cilvēkus, kas kļūst par palīgiem ideju īstenošanā.

Palīgi veido prakses kopienas aktīvo grupu (2.). Šīs grupas dalībnieki piedalās dažādās tikšanās reizēs, palīdz organizēt, dažreiz arī realizē savas idejas. Taču iesaistīšanās nenotiek tik intensīvi kā centrālās grupas dalībnieku vidū. Abas šīs grupas veido 10% līdz 15% no visas kopienas.

1.1. Attēls. **Kopienas biedru līdzdalības iedalījums. (Degrees of community participation)**
(darba autores veidots - Wenger, McDermott & Snyder, 2002, 57.lpp).

Liela daļu no kopienas biedriem sastāda perifērā daļa (3.). Šajā iedalījumā dalībnieki reizēm apmeklē pasākumus, bieži vien noskatās uz aktīvo un iniciatoru darbībām attālināt. Sava veida pasivitāte ir saistīts ar perifērās daļas dalībnieku nedrošību par viņu viedokļa atzīšanu. Taču perifērijai daļai ir sava nozīme un nepieciešamība eksistēt. Tās biedri bieži vien gūst sev ļoti daudz no procesa vērošanas. Kopienas centrālajai grupai ir jāapzinās, ka šādā veidā perifērās daļas kopienas biedri gūst sev nepieciešamo informāciju un zināšanas, darot to sev pieņemamā veidā.

4. prakses kopienas daļu veido cilvēki, kas atrodas ap kopienu, piemēram, līdzcilvēki, sadarbības partneri, pakalpojumu sniedzēji un saņēmēji, citas organizācijas.

Augstāk redzamajā prakses kopienas biedru līdzdalības un uzbūves ilustrācijā ir norādīta bulta ar raustītu līniju, simbolizējot indivīdu iespēju mainīt savu pozīciju kopienas ietvaros. Prakses kopienai vajadzētu veidot savus pasākumus, aktivitātes, tikšanās reizes u.tml. tādas, lai visi prakses kopienas biedri justos kā daļa no šīs organizācijas (Wenger, McDermott & Snyder, 2002). Tāda veida prakses kopienas darbību varētu nosaukt par labu. Prakses kopienām ir nepieciešams radīt šo atvērto gaisotni un ļaut biedriem “pārvietoties” no viena līmeņa uz citu.

1.5. Prakses kopienu nozīme un trūkumi

Apskatot nozīmi, ko spēj sniegt prakses kopienas modelis organizācijām ir svarīgi saprast, ka šīs vērtības, kas tiek ieguldītas un saņemtas no prakses kopienas pastāvēšanas ir atkarīgas no organizācijā iesaistītajiem locekļiem. Teorijas autori uzsver, ka tās organizācijas, kas ir veltījušas papildus resursus, lai kļūtu par prakses kopienām daudz kompetentāk:

1. Savieno vietējā līmeņa ekspertus un profesionāļus;
2. Diagnozē un pievērš uzmanību problēmām, kas pastāv organizācijā;
3. Analizē procesus, kas saistīti ar zināšanu nodošanu momentos, kad kādam nav bijusi skaidra izpratne par veicamo uzdevumu;
4. Savieno un koordinē aktivitātes un nodarbes, kas ir šķietami nesavienojamas, veidojot jaunu zināšanu kopumu, kas attiecās uz šāda veida aktivitāšu savienošanu (Wenger, McDermott & Snyder, 14).

Grāmatas “Attīstot prakses kopienas” (“Cultivating Communities of Practice”) autori norāda, ka pastāv ieguvumi no prakses kopienām gan organizācijām, gan kopienas biedriem individuāli, un tie var būt gan īstermiņa, gan ilgtermiņa ieguvumi (Wenger, McDermott & Snyder, 17). Autore uzskata, ka ieguvumi atklāj arī prakses kopienu nozīmi. Apskatot organizācijas un to biedru iespējamus ieguvumus, veidojot prakses kopienas, var secināt, ka potenciāli ārkārtīgi nozīmīga loma procesā ir prakses kopienas locekļiem.

	Īstermiņa ieguvumi	Ilglaicīgie ieguvumi
Organizācijas	<ol style="list-style-type: none"> 1. Iespējams iegūt ātri atbildes uz dažāda tipa jautājumiem. 2. Samazinātas izmaksas un laika patēriņš. 3. Iespēja pieņemt kvalitatīvākus lēmumus. 4. Dažādas perspektīvas risinot problemātiskas situācijas. 5. Dažādu sfēru pārstāvju sastrādāšanās. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prasmes veidot un realizēt stratēģisku plānu 2. Respekts sabiedrībā. 3. Zināšanās un pieredzē balstītas sadarbības. 4. Prasmes stratēģiski izmantot dažādas iespējas un piedāvājumus. 5. Spēja veidot un ieviest zināšanu attīstīšanas projektus

Iesaistītie indivīdi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Palīdz pārvarēt šķēršļus. 2. Sniedz piekļuvi dažāda līmeņa ekspertiem. 3. Iegūst prasmi darboties un sniegt savas prasmes komandai. 4. Gūst pārlicību par saviem spēkiem, darbojoties prakses kopienā. 5. Gūs piederības sajūtu. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Iespēja uzlabot dažādas prasmes un zināšanas. 2. Piekļuve plašam lokam indivīdu. 3. Paaugstina profesionālo reputāciju. 4. Iegūst profesionālās identitātes sajūtu.
----------------------	---	---

Avots: Wenger, McDermott & Snyder, 2002, 17.

Autori norāda, ka īslaicīgie ieguvumi var palīdzēt organizācijām sasniegt uzstādītos mērķus efektīvāk, bet indivīdiem uzlabot darba pieredzi. Taču ilglaicīgie ieguvumi var paaugstināt organizāciju rīcībspēju un indivīdus profesionāli attīstīt (Wenger, McDermott & Snyder, 17). Aplūkojot ieguvumus, var secināt, ka šāda veida ilglaicīgi un īslaicīgi ieguvumi sniedz atbalstu un attīstību iesaistītajiem indivīdiem, palīdz sasniegt un izvirzīt mērķus daudz efektīvāk. Autori uzsver, ka ieguvumiem ir ļoti liela nozīme prakses kopienās, jo lielākoties indivīdi prakses kopienās darbojas brīvprātīgi – nesaņemot atalgojumu. Taču augstāk minētie ieguvumi iesaistītajiem indivīdiem ir kā alternatīva, cita veida atalgojums (Wenger, McDermott & Snyder, 59). Atskatoties arī uz prakses kopienas attīstības fāzēm, ir jāsaprot, ka bieži vien šie ieguvumi nebūs redzami pašos prakses kopienas pirmsākumos.

Prakses kopienās pastāv arī trūkumi un rodas sarežģījumi, kuru apzināšanās var palīdzēt prakses kopienas dalībniekiem. Prakses kopienas teorijas autori uzsver, ka var būt dažāda veida problēmas, kas prakses kopienas noved pie kopienas izjukšanas – sadalīšanās.

Neuzticība starp kopienas locekļiem ir problēma, kas var atklāties jau kopienas pirmajās attīstības fāzēs un neļaut kopienai tālāk attīstīties. Šāds faktors kavē kopienas veiksmīgu virzību. Taču pārāk liela uzticība starp jau esošajiem kopienas biedriem var samazināt jaunu biedru pievienošanu, līdz ar to mazinot jaunu zināšanu, perspektīvu un citu pienesumu kopienai. Pārāk liela uzticība un intimitātē kopienas kodola locekļu vidū var novest pie slēgtas grupas veidošanās (Wenger, McDermott & Snyder, 141).

Vēlme pārstāvēt, privatizēt noteiktu sfēru. Šāda īpašība prakses kopienai var būt bīstama. Brīdī, kad prakses kopiena sāk uzskatīt, ka viņi ir profesionāļi kādā konkrētā jomā, iesaistītie indivīdi zaudē vēlmi uz klausīt citu viedokli, kritiku vai sadarboties ar līdzīgas sfēras pārstāvjiem.

Autori, šo problēmu, kas parādās dažādās prakses kopienās, ir sadalījuši turpmāk nosauktajos četros veidos, atspoguļojot tendenci pārstāvēt un privatizēt.

1. Pirmais veids, kādā izpaužas prakses kopienu vai atsevišķu indivīdu vēlme pārstāvēt un privatizēt to, kas radīts prakses kopienas ievaros, ir imperiālisma skatījums. Kopienas locekļi uzskata, ka viņu izveidotais ir vislabākais. Ja tiek apskatītas metodes, tad šajā gadījumā prakses kopienas locekļi uzskata, ka arī cietiem jāvadās pēc viņu izstrādātajām metodēm, ignorējot faktorus, kas varētu norādīt, ka konkrētā metode neder visām situācijām. Tāpat prakses kopienas biedri var justies tik kompetenti noteiktā sfērā, ka, viņuprāt, citiem obligāti būtu jākonsultējas ar viņiem.
2. Narcisms ir izpausme, kas prakses kopienu locekļiem liek justies lepniem par sevis radīto, pārliecinātiem un pārņemtiem ar savām zināšanām un prasmēm. Izpausme var rezultēties ar viena indivīda vai indivīdu grupas noslēgtību, citu viedokļu noraidīšanu, neprofesionalitāti un subjektivitāti.
3. Marginalizācija starp organizācijām, prakses kopienām, var radīt nošķirtību, viedokļu nesakritību, atteikšanos meklēt kompromisu un neapmierinātību dažādās organizācijās un organizācijas daļās. Tas ir veids, kā parādīt savu varu un spēku kādai organizācijas daļai, bet līdz ar to organizācija zaudē viedokli, kas ļautu tās biedriem paskatīties uz radušos problēmu vai ideju no cita skatu punkta.
4. Frakcionālisms, kas pastāv organizāciju biedru vidū, izpaužas viedokļu nesakritībā. Viedokļu dažādība tiek vērtēta pozitīvi, bet šajā gadījumā organizācijas biedru viedokļi var atšķirties tik ļoti, ka nav iespējams nonākt pie kompromisa, vienoties par konkrētu mērķi, plānu vai lomu kopienas ietvaros (Wenger, McDermott & Snyder, 144).

Autori uzsver, ka mācīties pamanīt prakses kopienas trūkumus un problēmas var būt ļoti noderīgi, lai prakses kopiena veiksmīgi attīstītos. Tomēr pastāv arī prakses kopienas, kas sadzīvo ar saviem trūkumiem un necenšas neko mainīt, lai labotu radošās situācijas. Atkarībā no problēmas veida prakses kopiena var pastāvēt un darboties ilgāku vai īsāku laiku, neņemot vērā problēmu (Wenger, McDermott & Snyder, 149). Pēc autores domām prakses kopienas ir veidotas uz zināšanu, mācīšanās caur praksi, principiem, un problemātiskas situācijas sniedz lielisku iespēju mācīties un gūt jaunas zināšanas. Tātad, ja problēmas tiek uztvertas kā iespēja mācīties un attīstīties, prakses kopienu trūkumus var uzskatīt par ieguvumiem.

2. SADARBĪBAS KONCEPTA TEORĒTISKAIS IETVARŠ

Šajā nodaļā tiks apskatīta jēdziena “sadarbība” teorētiskais ietvars. Sadarbības konceptam ir ļoti liela nozīme, lai kopā ar prakses kopienu teoriju varētu skaidrot un analizēt, kāpēc kopienas fondā sadarbība tiek veicināta, rodas jaunas sadarbības vai tieši pretēji – sadarbība neattīstās. Tiek uzskatīts, ka sadarbība ir atzīta kā efektīva prakse, ko veicina kopienas un dažādas organizācijas (Marek, Brock & Savla, 2014). Sadarbojoties bieži vien indivīdi nonāk pie daudz inovatīvākiem risinājumiem sarežģītās situācijās, samazina darāmo darbu dublēšanos, apvieno cilvēkus ar pieeju dažādiem resursiem, paaugstina sociālo kapitālu (Benjamin, 1996).

Nodaļas sākumā tiks apskatīti jēdziena tulkojuma aspekti, tam sekos sadarbības jēdziena definējumi. Tālāk tiks skatīti sadarbības ietekmējošie faktori, nonākot pie zināšanu nozīmes skaidrojuma attiecībā uz sadarbības veidošanu. Ļoti būtiska ir tieši zināšanu sasaiste ar sadarbības konceptu, jo tādā veidā tiks sasaistīta pirmajā nodaļā apskatītā prakses kopienu teorija ar sadarbību.

2.1. Sadarbības jēdziena tulkojuma aspekti un definējums

Sadarbības jēdziens ir plaši zināms un lietots dažādos kontekstos, taču tas nenozīmē, ka definīcija visos šajos kontekstos ir vienāda. Lai labāk saprastu sadarbības jēdzienu, autore izskatīs sadarbības jēdziena dažādos tulkojumus un vairākas definīcijas, kā arī pēc tam tās analizēs, lai saprastu, kura definīcija būtu atbilstošākā, lai turpmāk analizētu pētījuma rezultātus bakalaura darba ietvaros.

Būtiski ir apskatīt tulkojuma specifiku. Liela daļa no izmantotajiem informācijas avotiem ir angļu valodā, tāpēc ir jāpievērš uzmanība, kā mainās jēdziens “sadarbība”, kad to tulko uz angļu valodā. Vārdnīca piedāvā trīs variantus, tulkojot no latviešu valodas uz angļu valodu (letonika.lv, 2018) :

1. Cooperation (sadarbība)
2. Coordination (koordinācija)
3. Collaboration (kopdarbība)

Deivs Pollards (*Dave Pollard*) savā darbā “Vai būs koordinācija, kooperācija vai sadarbība?” (*Will There Be Coordination, Cooperation, or Collaboration?*) apskata šos trīs jēdzienus, un to savstarpējās definīciju atšķirības (Pollard, 2005).

1. Pirmais līmenis sadarbībai – pirmais sadarbības veids, kā norāda Pollards, ir koordinācija

(*coordination*). Galvenās pazīmes, kas raksturo koordināciju, ir kopīgs iesaistīto indivīdu mērķis, visu iesaistīto dalībnieku izpratne par veicamajiem uzdevumiem un izpildes termiņiem, dalībnieku izpratne par darbību, kas jāveic, ja veidojas kādi sarežģījumi. Koordinācijas mērķis ir sadalīt veicamos uzdevumus tā, lai tiktu aptvertas visas nepieciešamās sfēras un uzdevumi rezultāta sasniegšanai. Par galveno rezultātu šāda veida sadarbībai tiek uzskatīta efektīva mērķa sasniegšana. Šāda veida sadarbībā pastāv minimāla savstarpējā atkarība iesaistītajiem indivīdiem, kā arī pēc iespējas mazāka brīvība konkrētā uzdevuma izpildē (turpat).

2. Otrais sadarbības veids – sadarbība (*cooperation*). Šajā sadarbošanās veidā starp indivīdiem ir apziņa par kopīgo labumu, strādājot kopā. Pastāv cieņa un savstarpēja uzticība. Indivīdu vidū notiek apmaiņšanās ar zināšanām, un iesaistītie cilvēki apzinās savu un apkārtesošo cilvēku lomu. Galvenais mērķis, sadarbojoties šādā veidā, ir gūt kopīgu labumu, veicot uzdevumu sadali. Vēlamais rezultāts ir pēc iespējas efektīvāka izvirzīto mērķu sasniegšana. Indivīdiem ir būtiski sasniegt mērķus, ietaupot iespējami vairāk resursu, piemēram, laiku, naudu, materiālus u.c. (Pollard, 2005).
3. Trešo sadarbības veidu Pollards raksturo kā kopdarbību (*collaboration*). Šī sadarbības veida galvenā pazīme ir iesaistīto cilvēku kopīga mērķu izvirzīšana. Tāpat kā otrajā sadarbības veidā – indivīdi savā starpā izrāda cieņu un uzticību, dalībnieki ir gatavi uzņemt saistības un atbildību par veicamajiem uzdevumiem. Kopdarbības mērķis ir sasniegt kolektīvu labumu, apzinoties, ka individuāli to nebūtu iespējams paveikt. Rezultātu iesaistītie dalībnieki vēlas sasniegt pēc iespējas efektīvāk, radot un izmantojot inovatīvus veidus, lai sasniegtu izvirzītos mērķus. Kopdarbībā nozīmīga ir iesaistīto indivīdu vienota vīzija (Pollard, 2005).

Salīdzinot koordināciju un sadarbību, var secināt, ka sadarbībā pastāv lielāka indivīdu savstarpēja atkarība no iesaistītajām pusēm, tajā pašā laikā, sadarbības līmenī indivīdiem ir daudz lielāka neatkarība un patstāvība attiecībā uz darbu izpildi. Taču kopdarbībā starp indivīdiem pastāv vēl lielāka savstarpējā atkarība, jo notiek darbs pie kopējās vīzijas īstenošanas. Kopdarbībā indivīdi paļaujas un uzticas viens otram, visvairāk no visiem augstāk minētajiem sadarbošanās veidiem. Protams, apskatot šos trīs sadarbības veidus, var secināt, ka tie balstās uz vienota pamata. Kopdarbība, no augstāk minētajiem sadarbības veidiem, ir visciešākais sadarbošanās veids, un to var novērot tieši dažādu organizāciju darbībā. Kopdarbība rezultāts ir jaunas zināšanās, metodēs

un citās inovācijas (Pollard, 2005).

Aplūkojot sadarbības definīcijas, šī pētījuma ietvaros tiks likts uzsvars uz definīcijām, kas raksturo tieši kopdarbību. Dažādās pieejamajās sadarbības definīcijās ir svarīgi izanalizēt, ko definīciju autori ir domājuši ar jēdzienu *sadarbība*, lai šis jēdziens atbilst augstāk minētajai kopdarbībai. Pollarda kopdarbības skaidrojums vislabāk atbilst pētāmā objekta darbības sfērai, tāpēc ir būtiski turpmākās definīcijas apskatīt tieši kopdarbības rakursā.

“Sadarbība attiecas uz indivīdu vai organizāciju kopdarbību – mēģinot risināt problēmas un radīt rezultātus, ko nebūtu iespējams, vai nebūtu viegli paveikt, ja indivīds darbotos viens” (aracy.org.au, 2013, 1. lpp).

“Sadarbība ir indivīdu savstarpēja iesaistīšanās, lai, saskaņotā ceļā, kopīgi risinātu kādu problēmu” (Lai, 2011, 4.lpp).

Apskatot pirmo piedāvāto definīciju, autore secina, ka kopdarbības jēdziens ir skaidrots, tā pat, kā Pollards apraksta kopdarbību. Augstāk minētā definīcija skaidri norāda, ka kopdarbības rezultāts ir kādas lielākas problēmas novēršana vai ietekmēšana. Autoresprāt, šī definīcija atklāj, ka kopdarbība vieno cilvēkus, kurus satrauc kāda konkrēta situācija vai problēma, tāpēc viņi ir gatavi apvienot savus spēkus. Taču otrā definīcija norāda, ka visiem iesaistītajiem indivīdiem jāapzinās sava iesaistīšanās un jāveido kopīgs plāns, kas palīdzētu risināt radušos situāciju. Kā vēl vienu definīciju var izmantot Pollarda kopdarbības raksturojumu, jo tajā tiek atklāti pamatelementi, kas ir būtiski kopdarbības eksistēšanai.

No aplūkotajām definīcijām var secināt, ka gan indivīdiem, gan iesaistītajām organizācijām ir jāapzinās, kur viņi ir iesaistījušies un kāds ir viņu mērķis, lai sadarbība varētu veiksmīgi īstenoties. Tāpat ir jāpastāv kādai problēmai vai situācijai, par kuru iesaistītās puses jūtas atbildīgas vai kas viņus interesē, lai kopdarbība varētu notikt un indivīdi iesaistītos.

2.2. Ar sadarbību saistītie jēdzieni

Sadarbību ietekmē dažādi aspekti, kas liek indivīdiem un organizācijām sadarboties vai tieši pretēji – nesadarboties. Šajā apakšnodaļā tiks apskatīti divi koncepti, kas ir saistīti ar sadarbību. Rīcībspēja – vairāk kā koncepts, kas atklāj virzienus, kuros varētu veidot sadarbības. Partnerība – kā vēl viens sadarbības veids.

Rīcībspēja tiek uzskatīta par sociālo aģentu (kopienu, indivīda, pašvaldību u.c.) spēju izmantot sociālās darbības līdzekļus, kas pieejami sabiedrībā (Zobena, 2005; Paula, Zobena,

2014). Rīcībspējai ir vairākas dimensijas, kas attiecas uz kopienām. Kultūras un sociālajā dimensijā ietilpst kopienas spēja veidot, apzināties un uzturēt savu identitāti, uzturēt savu kultūras dzīvi, sniegt atbalstu kopienas locekļiem un būt aktīviem, iesaistoties viņu vajadzību apmierināšanā (Zobena, 2014). Ekonomiskās rīcībspējas dimensija parāda indivīdu un kopienas pārstāvju iesaistīšanos tieši ekonomiskajās aktivitātes, kuras pamatā atrodas darba tirgus un uzņēmējdarbība (turpat). Kopienų realizēšanās NVO sektorā, kā arī valsts un pašvaldību darbībā ir kopienų rīcībspējas politiskā dimensija. Šo dimensiju raksturo kopienų locekļu iesaiste pārstāvniecībā gan lokāla, gan nacionāla mēroga institūcijās (Zobena, 2014).

Kopienų rīcībspēja ir cieši saistīta ar vietas identitāti (Zobena, Paula). Ņemot vērā, ka kopienų veidošanās pamatā ir identitāte, var noprast, ka kopienų darbībās atklāsies šīs identitātes klātesamība. A. Zobena uzsver: "...izjūtot ciešākas piederības saites ar konkrētu novadu, pilsētu vai reģionu, aģents būs vairāk motivēts darboties ne tikai savās interesēs, bet arī kopienų labā, ieguldot gan savu laiku un zināšanas, gan arī citus resursus kopienai nozīmīgu mērķu sasniegšanā." Jāuzsver, ka rīcībspēju ir gandrīz neiespējami nodalīt no vietas un vides, kur cilvēks uzturas un darbojas, vietas, kur atrodas šī indivīda realitāte. Tas norāda, ka rīcībspēja ir cieši saistīta ar identitāti (Niklass, 2014).

Partnerības un sadarbības jēdzieni dažādos kontekstos tiek jaukti vai uzskatīti par sinonīmiem. "Pēdējos gados kopienų dzīvē ienāk partnerība, kas konsolidē intereses un mērķus, un dod ieguldījumu kopienų materiālās labklājības veicināšanā, kā arī sekmē cilvēku līdzdalību, pašapziņu, uzņēmību utt." (Dunska, Ikstens, Rasnača & Sūna, 2005, 116). Partnerības jēdziens tiek definēts kā vairāku indivīdu, uzņēmēju, NVO, valsts un pašvaldību, tātad sociālo aģentu ilglaicīga sadarbība, kas balstīta uz kopēju attīstības mērķu sasniegšanu (Zobena, 2005). Var secināt, ka *partnerība* nevar būt jēdziena *sadarbība* sinonīms. Partnerība veidojas brīdī, kad sadarbība jau ir izveidojusies. Darba autore secina, ka partnerība ir sava veida sadarbība, uz kuru var paļauties ilgākā laika posmā.

Partnerības princips uzsver sadarbību starp dažādiem aģentiem. Latvijā pastāv gan publiskā sektora, gan privātā sektora partnerība (likumi.lv). Ir būtiski apzināties dažāda veida partnerības un to ietekmi uz kopienų rīcībspēju, lai varētu turpināt veiksmīgi attīstīt kopienų sfēru Latvijā, kā arī daudz veiksmīgāk veidotu turpmākās partnerības.

2.3. Sadarbības novērtēšana un ietekmējošie faktori

Šajā apakšnodaļā tiks apskatīts, kā iespējams novērtēt sadarbību. Viens no variantiem ir analizēt augstāk izklāstīto jēdzienu – rīcībspēja. Šajā gadījumā, var apskatīt virzienus, kādos indivīds vai organizācija ir spējīgi darboties, un tad analizējot, vai viņu vēlamais darbības rezultāts tiek sasniegts. Protams, būtiski ir saprast, vai ir iesaistīti arī citi indivīdi, un tādā gadījumā konkrētu rīcībspēju saistībā ar citiem iesaistītajiem aģentiem var skatīt sadarbības rakursā.

Pētījumā “Novērtējot sadarbības efektivitāti; Konceptualizācija un mērīšana” (*Evaluating Collaboration for Effectiveness; Conceptualization and Measurement*) tiek skatītas dažādas pieejas, ar kuru palīdzību varētu novērtēt sadarbību. Darba autori, balstoties uz dažādiem iepriekš veiktajiem pētījumiem un pieejamajiem informācijas avotiem, ir izstrādājuši septiņus faktoros, kas nosaka sadarbības esamību (Marek, Donna-Jean & Savla, 2014). Darba autori uzsver, ka tālāk minētie faktori ir būtiski, lai veidotos efektīva sadarbība (Turpat).

1. Konteksta faktors. Konteksts ir jāsaprot plašākā šī vārda nozīmē, gan kā kopīga vēsture, kas saista sadarbības partnerus un viņu organizācijas, gan kādās sfērās sadarbības partneri strādā, kāda ir viņu nozīme sabiedrībā. Svarīgi ir arī skatīties uz politisko un sociālo šā brīža kontekstu, kas arī nosaka, vai sadarbība varētu izdoties vai nē.
2. Dalības faktors (*membership factor*). Šis faktors attiecas konkrēti uz sadarbības dalībnieka prasmēm, īpašībām, attieksmi un uzskatiem. Atkarībā no tā, kādas īpašības, prasmes un uzskati ir indivīdam, kā arī attieksme iesaistoties sadarbībā, nosaka to, vai šis indivīds dos ieguldījumu konkrētajai sadarbībai vai tieši pretēji. Pētījuma autori atzīst, ka īpašības, kas sadarbības dalībniekiem būtu jāapsver nepieciešamības gadījumā jāattīsta ir sapratne, uzticība un savstarpēja cieņa.
3. Procesa un organizēšanas faktors (*The process and organization factor*). Šeit galvenā uzmanība tiek pievērsta organizācijas spējai ar sadarbības palīdzību sasniegt izvirzītos mērķus un ieviest izmaiņas. Lai novērtētu sadarbību šī faktora ietvaros, nepieciešams saprast, kāda bijusi sākotnējā iecere un kā tā ieviesta reālajā dzīvē. Svarīga ir arī organizācijas spēja pielāgoties un rast alternatīvas, lai sasniegtu vēlamu rezultātu. Tieši spēja pielāgoties un izmantot alternatīvus risinājumus nosaka to, vai sadarbība būs

izdevusies. Tāpat sadarbības procesā jābūt skaidrām iesaistīto cilvēku lomām un pienākumiem.

4. Komunikācijas faktors. Ļoti nozīmīga ir formālā un neformālā komunikācija, kas notiek gan starp sadarbības partneriem, gan sabiedrību, ko ietekmēs šis sadarbības rezultāts. Regulāra un produktīva komunikācija starp iesaistītajiem indivīdiem paaugstina apmierinātības līmeni. Savukārt iesaistīto apmierinātība nodrošina efektīvāku resursu mobilizāciju un izmantošanu, lai sasniegtu plānotos rezultātus.
5. Funkcionālisma faktors apraksta mērķiem. Lai notiktu veiksmīga sadarbība, tajā iesaistītajiem aģentiem jābūt pārliecinātiem un informētiem par to, kāds ir mērķis un kāda ir viņu konkrētā loma, lai šo mērķi sasniegtu. Turklāt mērķiem jābūt izvirzītiem balstoties uz kopienā nepieciešamo, skaidri atklājot to, kā un kas tiks panākts, sasniedzot šo mērķi.
6. Resursu faktors attiecas gan uz finansējuma pieejamību, gan uz cilvēkresursiem. Svarīgi ir apzināties apkārt esošo organizāciju mērķus un resursus, lai nedublētos dažādi pasākumi, servisi, piedāvājumi u.c. un ietaupot dažāda veida resursus.
7. Līderības faktors. Šis faktors atklāj indivīda nozīmi sadarbības veidošanā. Līderim, kurš pārstāv organizāciju vai kādu konkrētu iniciatīvu, jābūt spējīgam pārstāvēt, sasniegt un ieviest augstāk minētos faktorus (Marek, Donna-Jean & Savla, 2014).

Apkopojot augstāk minētos faktorus, var secināt, ka veiksmīga sadarbība var notikt tad, kad ir saprasts konteksts un nepieciešamība, izveidots kontakts un komunikācija starp sadarbības aģentiem, attīstītas organizatoriskās prasmes, tiek motivēti iesaistītie indivīdi, ir apzināti resursi un izvirzīti strukturēti mērķi, kā arī līderis virza sadarbības procesu. Pētījuma autori uzsver, ka katrs no augstāk minētajiem faktoriem sevī ietver citus faktorus, turklāt tie ir savā starpā cieši saistīti. Visi faktori viens otru papildina. Ja tiek attīstīts viens faktors, piemēram, funkcionālais faktors, līderim ir arī jāapzinās resursi, kopienas vajadzības utt. Tas nozīmē, ka attīstības procesā tiek iesaistīti arī citi faktori. Ja apzinās visu minēto faktoru nozīmi, un notiek mērķtiecīgs darbs pie to uzlabošanas, sadarbības veidošanās notiek efektīvi un veiksmīgi (Marek, Donna-Jean & Savla, 2014, 71).

“Novērtējot sadarbības efektivitāti; Konceptualizācija un mērīšana” pētījuma autori, balstoties uz izvirzītajiem sadarbības faktoriem, kas minēti augstāk, nonāca pie Sadarbības Novērtēšanas rīka (SNR) (*Collaboration Assesment Tool*). SNR balstās uz indivīda sadarbības

novērtējumu, apskatot to, cik indivīdam personīgi veiksmīga bijusi konkrētā sadarbība, kā arī analizējot sadarbības rezultātus un ieguvumus. Izmantojot šo metodi, var analizēt sadarbības efektivitāti no dažādām perspektīvām, pēc tam iegūtos datus apstrādājot un kombinējot, var izdarīt secinājums par konkrēto sadarbību (Marek, Donna-Jean & Savla, 2014, 71).

Sadarbības novērtēšana ir nepieciešama, lai varētu saprast, kurā no augstākminētajām sfērām ir nepieciešami uzlabojumi. Šādā veidā notiek mācīšanās, sevis analizēšanas un labojumu ieviešanas process, kas ne tikai palīdz veidot veiksmīgākas sadarbības turpmāk, bet arī palīdz indivīdiem pilnveidoties dažādās jomās un sfērās, piemēram, ģimene un darba kolektīvs. Darba autore uzskata, ka prakses kopienās šāda veida sadarbības analizēšana varētu būt ļoti nozīmīga, ņemot vērā prakses kopienas būtību un mērķus.

3. PĒTĪJUMA METODOLOĢIJA

Apzinoties ievadā izvirzīto bakalaura darba mērķi un pētnieciskos pieņēmumus, autore savā pētījumā izmantos gadījuma pētījumu (*case study*) izpētes metodoloģiju un gadījumu izpēti gadījumā (*case within a case*). Šajā nodaļā ir aprakstīta un pamatotas datu ieguves un analīzes metodes. Tiek aprakstīts lauka darbs, un raksturoti respondenti. Nodaļas beigās aprakstīti ētiskie apsvērumi.

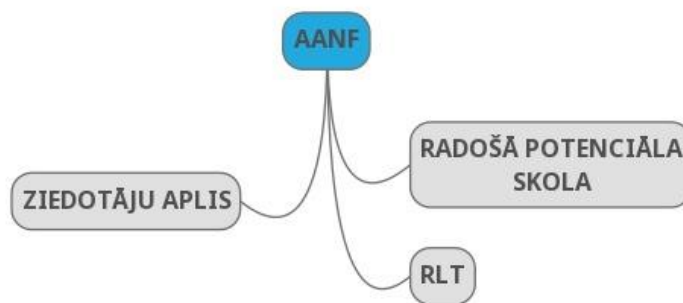
3.1. Pētījuma veida pamatojums

Darba autore kā pētījuma veidu ir izvēlējusies veikt gadījuma pētījumu. Gadījumu izpēte, kā norāda Roberts K. Džins (*Robert K. Yin*), ir ļoti sarežģīts pētniecības veids, kas balstās uz pētījumā izvirzītajiem pētnieciskajiem jautājumiem. Ja jautājumi ir sastādīti, izmantojot jautājuma tipu *kā* un *kāpēc*, gadījumu izpēte var būt nepieciešama. Džins uzsver, ka gadījumu izpēte palīdz arī tad, ja ir jāizpēta kāds sociāls fenomens padziļināti (Yin, 2009). Tiek uzsvērts, ka, izmantojot gadījuma izpēti, pētnieks apskata konkrēto sociālo fenomenu apvienojumā ar īstās dzīves kontekstu (Turpat, 18). Ņemot vērā augstāk apskatīto teorētisko pieeju, aplūkotās definīcijas, kas skaidro sadarbības jēdzienu, un darba mērķi - noskaidrot Alūksnes un Apes kopienas fonda nozīmi sadarbības stiprināšanā starp dažādiem aģentiem novados-, kā arī pētnieciskos jautājumus - kādi faktori ietekmē sadarbības veidošanos, kā sadarbība ietekmē kopienas fonda rīcībspēju un kā kopienas fonds stiprina sadarbību attiecīgajos novados-, var secināt, ka tieši gadījumu izpēte būs vispiemērotākā pētniecības pieeja.

Visām pētnieciskajām pieejām ir savi plusi un mīnusi. Ja tiek izmantota gadījumu izpētes metode, tad negatīvais aspekts šajā pētnieciskajā pieejā ir iespējamā iegūto datu atšķirība no datiem, ko iegūtu kāds cits pētnieks (Yin, 2009). Bedertins Jazans (*Bederttin Yazan*) raksturo galveno gadījuma izpētes autoru pieejas - Roberta K. Džina (*Robert K. Yin*), Roberta Staka (*Robert Stake*) un Sarānas Merriamas (*Sharan Merriam*). Visu šo autoru pieejās ir uzsvērts, ka datus gadījumu izpētē jāiegūst no vairākiem resursiem, izmantojot vairākas metodes (Yazan, 2015). Gadījumu izpētes pieejā rezultātu vispārināšana ir ļoti sarežģīta, jo katrs gadījums ir atšķirīgs (Yin, 2009). Taču, darba autore uzskata, ka ir nepieciešams veikt šāda veida gadījuma izpēti, lai organizācija varētu attīstīties un labot, iespējams, radušās problēmas, kā arī citas organizācijas šajā bakalaura darba empīriskajā daļā varētu atrast informāciju, kas noderētu viņu organizāciju darbībā.

Bakalaura darba ietvaros izmantota triangulācijas metode – datu iegūšana, izmantojot dažādas metodes (Rhineberger, Hartmann & Valey, 2005).

Šajā gadījumā tiks pētīt pamatgadījums un vēl trīs gadījumi, kas ir radušies šī pirmā gadījumā rezultātā. Tātad pētījumā tiks izmantota gadījuma izpēte gadījumā (Mills, A. J., Durepos, G. & Wiebe, E. 2010). Gadījums ir AANF, un gadījumi gadījumā ir projekti “Radošā potenciāla skola”, “Real life tours” un “Ziedotāju aplis” (sk. 3.1. att.).

3.1.att. Gadījuma izpēte gadījumā (autores veidots).

Šāda pieeja pētījuma metodoloģijai tiek izvēlēta, pamatojoties uz interesi pētīt konkrētā prakses kopienā notiekošus procesus saistībā ar sadarbību. Lai to paveiktu, ir būtiski aplūkot gan pašu fonda darbību, gan viņu izstrādātos projektus. Šie projekti atdalīti ir kā atsevišķi gadījumi.

3.2. Datu ieguves un analīzes metožu pamatojums

Apskatot gadījuma izpētes pieejas, tiek piedāvāti vairāki varianti, kādā veidā iegūt un analizēt iegūtos rezultātus. Bedertins Jazans savā darbā “Trīs pieejas gadījumu izpētei izglītībā: Džins, Merriama un Staka” (“*Three Approaches to Case Study Methods in Education: Yin, Merriam, and Stake.*”) apkopo katra autora pieeju gadījuma izpētei - gan plusus, gan mīnusos (Yazan, 2015). Apskatot piedāvātās metodes, autore secina, ka vispiemērotākā gadījumu izpētes pieeja, lai sasniegtu bakalaura darba mērķi, ir Robertam Stakam. Staks iedala gadījumu izpēti trīs dažādos posmos: padziļinātā (*intrinsic*), instrumentālā (*instrumental*) vai kolektīva pētīšanas metode (Stake, 1995).

1. Padziļinātā gadījuma izpēte tiek veikta, ja pētnieks vēlas uzzināt detalizētu informāciju par konkrētu indivīdu vai indivīdu grupu, kādu organizāciju u.tml. Šādas pieejas mērķis nav

izstrādāt jaunas teorijas vai iegūt rezultātus, ko varētu vispārināt un attiecināt uz plašāku sabiedrības daļu.

2. Instrumentālā gadījumu izpētes mērķis ir labāk saprast teorētiskos jautājumus. Šīs metodes pamats rodas pēc plašas izpētes un iepriekš savāktajiem datiem, tad, vadoties pēc iegūtajiem datiem, tiek veidots pētījuma fokuss.
3. Kolektīvā izpēte notiek, iegūstot datus par vairākiem gadījumiem, kas ir savstarpēji saistīti, kam seko secinājumu veidošana par vienu konkrētu gadījumu, balsoties uz savāktajiem datiem. Šādā pieejā iegūtos datus ir iespējams vispārināt (Stake, 1995).

Aplūkojot Staka gadījuma izpētes iedalījumu, darba autore ir izvēlējusies izmantot padziļināto pieeju, izvēlēto gadījumu pētīšanai. Šajā darbā tiek pētīta konkrēta organizācija un vēl trīs konkrēti gadījumi, kas ir atkarīgi no šīs organizācijas. Autoresprāt, padziļinātā gadījumu izpētes pieeja ir atbilstoša.

Autore ir izvēlējusies trīs metodes, kas tiks izmantotas, lai iegūtu nepieciešamos datus: grupu intervijas, padziļinātās intervijas un dokumentu analīze. Šāda metožu izvēle veido triangulācijas pamatu. Pēc tam iegūtos datus kombinējot, darba autorei būs iespējams sasniegt uzskatāmākus rezultātus.

1. Daļēji strukturētās intervijas. Šāda veida intervijas tiek balstītas uz jau iepriekš sagatavotiem jautājumiem (Kropļijs & Rašcevska, 2010). Šāda datu ieguves metode tika izmantota, lai iegūtos datus varētu salīdzināt, jo tiek pētīti dažādi gadījumi. Darba autorei ir būtiski saglabāt iespēju savstarpēji iegūtos datus salīdzināt. Šī metode arī dod zināmu brīvību, un, ja respondenti ir atvērti sarunai, netiek ierobežota viņu vēlme izteikties, vai, ja nepieciešams, intervētājs var uzdot papildus precizējošus jautājumus (Pipere, Kamerāde & Mārtinsone, 2016).
2. Novērojums tiek veikts, lai labāk izprastu iesaistīto indivīdu reālās darbības. Šādas pieejas izmantošana šī bakalaura ietvaros darba autorei palīdzēs saprast, kāda ir cilvēku attieksme konkrētajos gadījumos saistībā ar kopīgu darbošanos. Veicot novērojumu, varēs iegūt informāciju tieši par konkrēto situāciju gadījumā, kad cilvēkiem ir jāsadarbojas, un redzēt, kāda ir indivīda attieksme saistībā ar to. “Kvalitatīvās pētniecības metodes Sociālajās zinātnēs” grāmatas autori uzsver, ka novērojumi ir jāveic, izmantojot ikdienas saskarsmes prasmes, veidojot neformālu ikdienišķu saskarsmi ar apkārtesošajiem, novērojamajiem

individīdiem, un veicot pierakstus par notiekošo kā datu ievākšanas metodi (Kroplis & Raščevska, 2010).

3. Dokumentu analīze (*desk study*) ir būtisks posms. Analizējot dokumentus, kas saistīti ar gadījumiem, tiks iegūta informācija par to, kādi bija projekta mērķi, sasniedzamie rezultāti, plānotās aktivitātes u.tml. Kā arī dokumentos bieži vien tiek minēti sadarbības partneri. Būtiski ir saprast, vai dokumentos izvirzītie mērķi ir sasniegti, vai izdevies sadarboties ar norādītajiem sadarbības partneriem, kādā līmenī, un vai ir veidotas citas sadarbības. Analīzēs gaitā varēs apskatīt, kā projektos uzstādiat mērķi, kas norādīti dokumentos, sakrīt vai tieši pretēji – nesakrīt, ar to, ko intervētie individīdi stāsta par projektiem.

Lai iegūtu pēc iespējas labākus un ticamākus datus, darba autore veica arī grupu interviju ar dalībniekiem no gadījuma “Radošā potenciāla skola”. Individīdi, kas iesaistījās grupas intervijā, bija tie kuriem bija ieceres veidot eksperimentālos projektus. Minēts, ka grupu intervijas sniedz iespēju ne tikai iegūt informāciju, par noteikto tēmu, bet arī veikt novērojumus, kas attiecas uz attiecībām grupā, grupas dinamiku, iesaistīto individū vēlmi izteikt viedokli u.tml. (Kroplis & Raščevska, 2010.). Šāda pieeja aktivizē iesaistītos intervijas dalībniekus, rosina atklātību un ļauj individīdiem papildināt vienu otru (Turpat). Izdevuma “Kvalitatīvās pētniecības metodes sociālajās zinātnēs” autori atzīst, ka izmantojot šādu pieeju, pastāv iespēja iegūt lielāku daudzumu nenozīmīgas informācijas (Turpat).

Roberts E. Staks uzver, ka pastāv divi veidi, kā veikt gadījumu izpētes analīzi: kategoriju veidošana (*categorical aggregation*) un tieša interpretācija (*direct interpretation*) (Stake, 1995.). Darba autore izmantos tiešās interpretācijas pieeju, ņemot vērā teorētiskās zināšanas, kas tika iegūtas darba pirmajā posmā, bet tiešā interpretācija tiks veikta balstoties uz kategorijām, kas tika iegūtas, veidojot darba teorētisko ietvaru. Darba autore ir izvirzījusi 7 kategorijas, balstoties uz pētījumu “Novērtējot sadarbības efektivitāti: Konceptualizācija un mērīšana”: konteksta faktors, dalības faktors, procesa un organizēšanas faktors, komunikācijas faktors, funkcionālisma faktors, resursu faktors un līderības faktors. Analīzes daļā vispirms tiks veikta gadījuma izpēte gadījumā, apskatot pirmo pētniecisko jautājumu - kādi faktori veicina un kādi faktori kavē sadarbību starp dažādiem aģentiem novadā, katra gadījuma ietvarā. Balstoties uz jau veikto analīzi, iegūtajiem datiem un teorētisko darba ietvaru, tiks apskatīts AANF gadījums, ņemot vērā 2. un 3. pētnieciskos

jautājumus - kā sadarbība ietekmē kopienas fonda rīcībspēju un kā kopienas fonds stiprina sadarbību attiecīgajos novados.

3.3.Pētījuma izlases raksturojums

Bakalaura darba ietvaros tiks apskatīti un analizēti AANF un trīs organizācijas realizētie projekti: “Radošā potenciāla skola”, “Ziedotāju aplis” un “Real life tours”. Šie projekti ir izstrādāti pēdējā gada ietvaros, tas nozīmē, ka tiek apskatīts sociāli fenomeni, kas ir aktuāli konkrētai organizācijai un reprezentē šī brīža situāciju. Gadījumi tiks raksturoti pēc trīs pazīmēm:

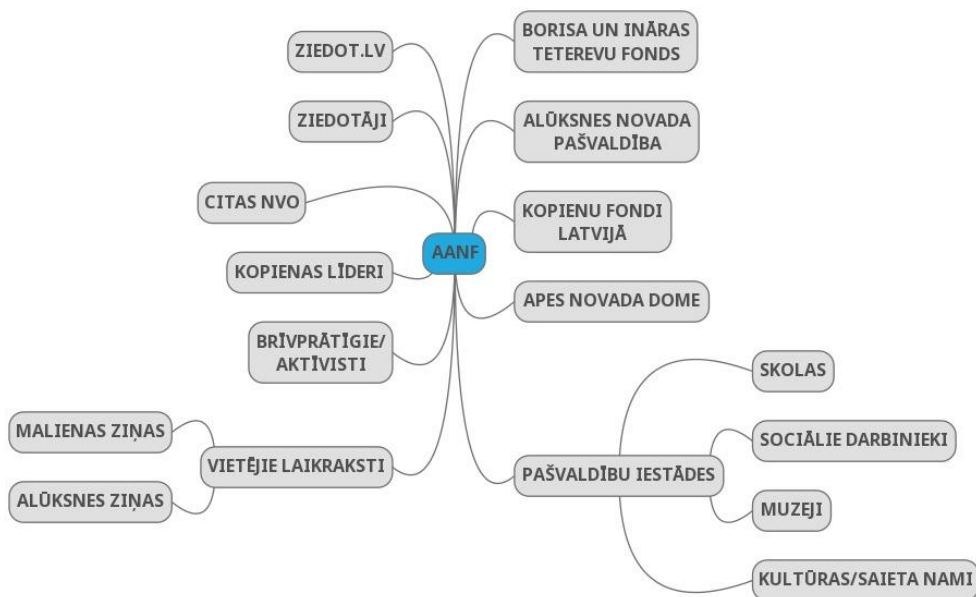
1. izveidošanās, vai projekta sākuma laika;
2. darbības sfēras un /vai mērķiem;
3. iesaistītajiem aģentu profiliem un tīkla;

Darba autore katram gadījumam ir izveidojusi sadarbības partneru – iesaistīto aģentu kartes, balstoties uz dokumentu izpēti un datiem, kas tika iegūti no daļēji strukturētajām intervijām.

3.3.1. AANF raksturojums

AANF ir dibināts 2005.gada 25. aprīlī. Organizācijas galvenais mērķis ir veicināt labdarības mērķtiecīgu attīstību Alūksnes un Apes novados. Šīs organizācijas mērķis ir atbalstīt iedzīvotāju iniciatīvas, iesaistīt pēc iespējas vairāk iedzīvotāju grupas savā darbībā, lai kopīgi risinātu kopienas problēmas un veicinātu labdarību (aanf.lv, 2018). Galvenie AANF darbības virzieni ir saistīti ar dažādu līdzekļu piesaisti, lai tiktu finansēti vietējā līmeņa projekti. Šī organizācijai ir piešķirts sabiedriskās organizācijas statuss, kas balstīts uz organizācijas aktivitātēm labdarības un pilsoniskās sabiedrības attīstības jomās (Turpat). Šī organizācija darbojas ar Borisa un Ināras Teterevu fonda atbalstu, kas kopienas fondu raksturo šādi – “labdarības organizācijas, kas savā apkaimē izzina sabiedrības vajadzības, piesaista ziedojumus un citus resursus sava novada iedzīvotāju svarīgām iecerēm un gādā par šo ieceru īstenošanu, nodrošinot plānotās un mērķtiecīgas kopienu filantropijas attīstību” (teterevufonds.lv, 2018). Svarīgi ir atzīmēt, ka AANF veido organizācijas vadītāja, fonda valdes priekšsēdētāja – Dzintra Zvejniece, kas darbojas arī, kā valdes priekšsēdētāja Alūksnes NVO atbalsta centrā, valde locekļi – 2 cilvēki un uzraudzības padome – 9 cilvēki (aanf.lv, 2018).

Organizācija veidojas, sadarbojoties un iesaistoties dažādiem indivīdiem no kopienas, kā arī ārpus tās. AANF kodolu veido kopienas aktīvistu un ideju iniciatori. Organizācijām kā *Ziedot.lv*, *Borisa un Ināras Teterevu Fonds*, *Kopienas Fondi Latvijā*, kā arī indivīdiem, uzņēmumiem u.tml. kuri ziedo ir liela nozīme, jo ar šo aģentu palīdzību AANF nodrošina pamatmērķa realizēšanu – veicināt labdarības mērķtiecīgu attīstību. Brīvprātīgie, aktīvistu, kā arī kopienas līderi, šajā gadījumā, skatoties uz kopienas kā uz teritoriālu vienību, palīdz dažādu pasākumu tapšanā, vai arī ir ideju iniciatori. Ja aplūko prakses kopienas teorijā aprakstīto kopienas biedru līdzdalības iedalījumu, tad šie sadarbības partneri bieži mainās atkarībā no pasākuma specifikas, mērķa u.tml. Vietējie laikraksti, kā arī pašvaldības iestādes – skolas, muzeji, kultūras un saietu nami, pašvaldību sociālie darbinieki arī ir nozīmīgi aģenti, kas piedāvā savas pamatfunkcijas, lai sadarbības rezultātā varētu realizēt AANF mērķus. Alūksnes novada pašvaldības sadarbība ar AANF izpaužas ar finansiāla atbalsta sniegšanu dažādu projektu realizēšanai. Apes novada dome atbalsta fonda darbību ar noteiktu finansējuma sniegšanu, kas paredzēts AANF darbības nodrošināšanai. Jāuzsver, ka ar Apes novada domes, kā arī ar Apes novada domes iestāžu darbiniekiem tiek slēgtas vienošanās par ikmēneša ziedojumiem no darbinieku algām (sk. 3.2. att.). Gan Alūksnes, gan Apes novada pašvaldības iestādes AANF sniedz atbalstu, atvēlot telpas pasākumiem un daloties ar materiāliem / inventāru, kā arī iesaistās ar cilvēkresursu nodrošinājumu pasākumu rīkošanā.

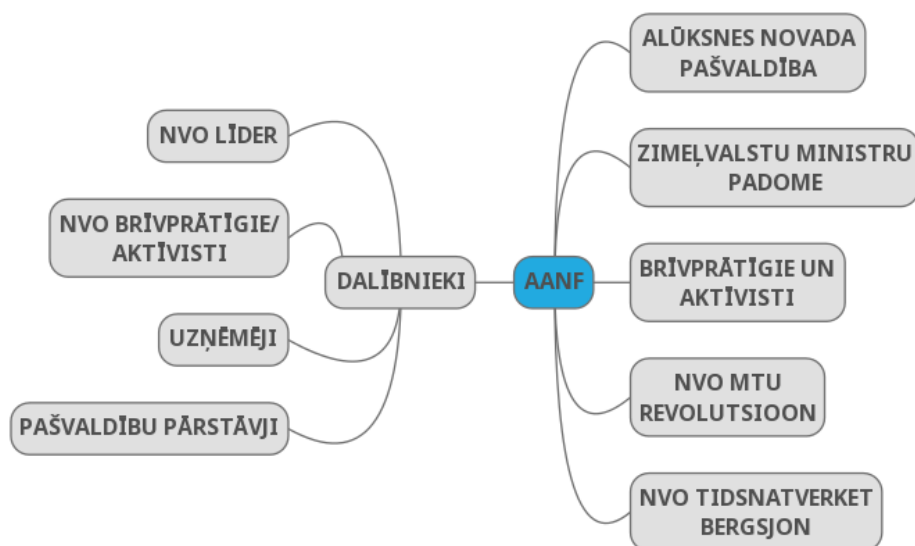
3.2.att. AANF sadarbības partneru karte (autores veidots).

Skatoties uz sadarbības partneru karti, *citas NVO* kopu šajā gadījumā veido ne tikai dažādi NVO, bet arī neformālas grupas. NVO iesaiste fonda darbībā arī ir būtiska, jo, sadarbojoties ar NVO, fondam izdodas piesaistīt nepieciešamos materiālos un cilvēkresursus, gūt jaunas idejas u.tml. Katram aģentam šajā tīklā ir nozīme, kas, caur sadarbību, koordināciju, kopdarbību sniedz sava veida atbalstu, lai nodrošinātu AANF darbību.

3.3.2. “Radošā potenciāla skola” gadījuma raksturojums

“Radošā potenciāla skola” ir projekts, kas norisinājās laika posmā no 2017. gada 24. maijam līdz 2018. gada 21. maijam (pagarināts līdz 22.jūnijam). Projekta oficiālais mērķis ir stiprināt NVO iesaistīto kapacitāti. No visiem gadījumiem, kuri tiks apskatīti, šī gadījuma tiešais mērķis ir stiprināt Alūksnes un Apes novados reģistrēto un aktīvo NVO pārstāvju darbību, caur jaunu un kvalitatīvu sadarbību veidošanos (sk. 1. pielikumu). Galvenā mērķauditorija projektam “Radošā potenciāla skola” ir tieši Alūksnes un Apes novadu NVO pārstāvji un brīvprātīgie. Taču šajā projektā daļa no veidotajām aktivitātēm tika pielāgotas, lai iedzīvotāji no abiem novadiem, kuri nedarbojas nevienā NVO, arī varētu apmeklēt šos pasākumus un gūt informāciju un zināšanas par iespējām veidot sadarbības. Galvenās projekta aktivitātes bija: divi pieredzes apmaiņas braucieni pie sadarbības partneriem Zviedrijā un Igaunijā, divas apmācības (vienas organizāciju līderiem, vienas brīvprātīgajiem), kā arī 3 pasākumi, kurus bija iespējams apmeklēt visiem interesantiem. Projektā iesaistītajiem indivīdiem bija iespēja realizēt eksperimentālos projektus balstoties uz apgūtajām zināšanām projekta gaitā.

Sadarbība tiek veidota starp AANF un Ziemeļvalstu Ministru padomi, Alūksnes novada pašvaldību, brīvprātīgajiem un aktīvistiem, kā arī ar dalībniekiem. Ministru padome un Alūksnes novada pašvaldība šajā gadījumā sniedz finansējumu, brīvprātīgie un aktīvistu palīdz aktivitāšu īstenošanā, iesaistās dažādos projekta posmos un aktivitātēs, kad ir nepieciešams veikt tehniskos darbus. Projekta dalībnieki, kas piedalījās dažādos projekta posmos un aktivitātēs, pārstāv pēc iespējas dažādākas darbības sfēras. Dažāda profila dalībnieki ir nepieciešami, lai sasniegtu pēc iespējas labākus rezultātus šajā projektā. Starpdisciplināritātei ir ļoti liela nozīme sadarbības veidošanā. Ja projektā tiek iesaistīti iespējami atšķirīgu sfēru pārstāvji, tad jau projekta gaitā šiem indivīdiem ir iespējams savā starpā tīkloties, komunicēt un plānot jaunas sadarbības.

3.4.att. “Radošās potenciāla skolas” iesaistītu aģentu karte (autores veidots).

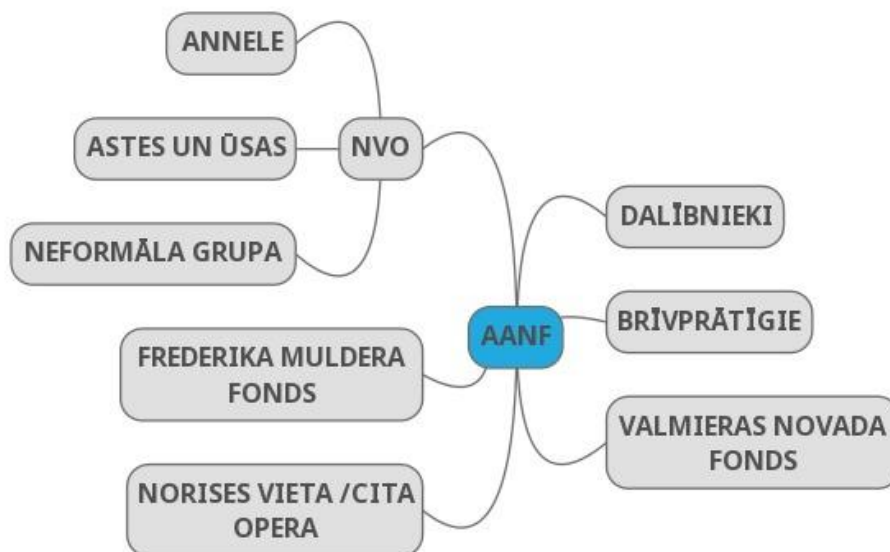
Projektā tika iesaistītas arī divas organizācijas, uz kurām projekta dalībnieki devās pieredzes apmaiņas braucienos – NVO Zviedrijā Tidsnatverket Bergsjon un NVO Igaunijā MTU Revolution, projekta dalībniekiem gūstot papildus zināšanas un idejas gan saviem eksperimentālajiem projektiem, gan ikdienas darbam (sk. 3.4.att.).

3.3.3. ”Ziedoju aplis” gadījuma raksturojums

Projekts “Ziedotāju aplis” (*Giving circle*) sākās 2017. gada rudenī, projekta galvenais pasākums norisinājās 2018. gada 1. februārī (sk. 2. pielikumu). Projekts tika uzsākts ar mērķi iegūt ziedojumus Apes un Alūksnes novada organizācijām, neformālām grupām vai individuālu projektu idejām. Projektiem bija jābūt saistītiem ar izglītības, sporta, kultūras, sociālās iekļaušanās, labdarības, apkārtējās vides sakārtošanas vai citām jomām, kas vērstas uz sabiedrisko labumu. Pirms pasākuma notika ideju pieteikšanas izsludināšana, iesniegto ideju izvērtēšana un 3 ideju izvēlēšana, kā arī tikšanās ar ideju autoriem par prezentācijas sagatavošanas vadlīnijām, prezentāciju ģenerālmēģinājums, informācijas izplatīšana sociālajos tīklos un medijos. Pasākuma laikā potenciālajiem ziedoju saņēmējiem bija jāprezentē savas ideja, tad viņi pameta telpu, un sākās ziedoju vākšana. Šajā gadījumā ziedojumi tika vākti, izmantojot savstarpējus izaicinājumus. Piemēram: “Es noziedošu 5 eiro, ja visi klātesošie noziedos 1 eiro.” Vēlāk

pasākuma gaitā uzstājas vēl trīs cilvēki, kuri atgādina ziedotājiem par augstāk minētajām projekta idejām un uzsver, cik būtiski ir viņu ziedojumi. Pasākuma noslēgumā ideju iniciatori tiek aicināti atpakaļ telpā, lai uzzinātu saziēdotās naudas summas.

Galvenie projekta sadarbības partneri bija neformāla iedzīvotāju grupa no Apes, Mārupes rokdarbnieču domubiedru grupai “Annele” un biedrība “Astes un Ūsas”. Šajā gadījumā notika kopdarbība starp AANF un augstāk minētajām organizācijām/grupām, jo šiem aģentiem bija jāstrādā kopā, lai sasniegtu mērķi – iegūtu finansiālu atbalstu no ziedojumiem. Būtiski, to apzinoties, ir arī saprast, ka liela loma ir arī šī pasākuma dalībniekiem, kas var ieguldīt savus līdzekļus ziedojuma formā, lai AANF un trīs minēto grupu idejas realizētu (sk. 3.5.att).

3.5.att. Projekta “Ziedotāju aplis” iesaistīto aģentu karte (autores veidots)

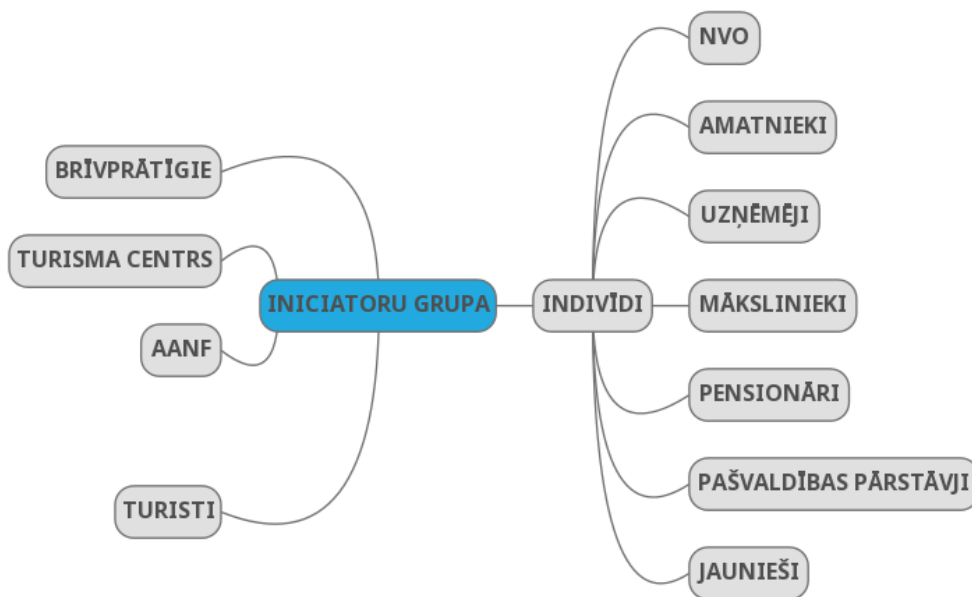
Šajā gadījumā liela nozīme bija arī Frederika Muldera fondam, ko varētu dēvēt par koncepta “Ziedotāju aplis” autoru un izplatītāju. Frederika Muldera fonds sniedza arī finansiālu atbalstu šī pasākumu īstenošanai. Norises vieta arī tiek piesaistīta kā sadarbības partneri, vienojoties par iespēju rīkot pasākumu par izdevīgākiem nosacījumiem, tādā veidā arī atbalstot AANF projekta realizāciju. “Ziedotāju aplis” projekta galvenā aktivitāte ir pasākums, kurā tiek vākti ziedojumi. Brīvprātīgie pirms, pasākuma laikā un pēc tā palīdzēja veikt dažāda veida darbus, lai sekmīgi īstenotu pasākumu (ielūgumu sagatavošana, izplatīšana, telpas iekārtošana, pasākuma

vadīšana, pasākuma filmēšana, fotografēšana, ziedojumu reģistrēšanu, uz kodu galda kārtošana utt.).

3.3.4. “Real life tours” gadījuma raksturojums

“Real life tours” projekts tika uzsākts 2018.gada 14.janvārī un projekta noslēgums plānots 2018.gada 18.augustā. Projekta galvenais mērķis ir iepazīstināt tūristus ar vietējiem cilvēkiem, pavadot laiku ar viņiem, saprotot, kādi ir viņu ikdienas darbi u.tml. “Real life tours” ir tūrisma nozares attīstīšanas un veicināšanas projekts, kā rezultātā netiek mainīta vide un apkārtnē, lai pielāgotos tūristam, bet mēģina vietu saglabāt pēc iespējas autentiskāku. Organizatori laika gaitā šo projektu vēlas attīstīt par AANF saimnieciskās darbības virzienu, lai organizatori saņemtu atalgojumu par savu darbu, un organizācija iegūtu papildu līdzekļus mērķu sasniegšanai.

Galvenie šī projekta iniciatori ir neformāla grupa, kas ir izveidojusies, darbojoties un iesaistoties dažāda veida projektos, kas saistīti ar AANF. Šis gadījums, atšķirībā no iepriekšējiem diviem gadījumiem, nav tieši AANF centrālās grupas organizēts, bet gan iniciatoru grupas organizēts, kā arī tam nav tieši piesaistīta finansējuma. Iesaistītie aģenti – indivīdi - ir apkārtnes cilvēki, kuri pārstāv dažādas jomas (sk. 3.6. att.).

3.6.att. Projekta “Real life tours” iesaistīto aģentu karte (autores veidots).

Autores veidotajā aģentu kartē 3.6.attēlā minētie indivīdi ir cilvēki, ar kuriem “Real life tours” sadarbojas kā vietējiem, kuri ir gatavi pārstāvēt savu vidi, dzīves stilu, ikdienu, tādu, kāda tā ir. Nepieciešama ir sadarbība ar Tūrisma centru, kas palīdz nodrošināt informācijas nonākšanu pie tūristiem. Brīvprātīgie šajā gadījumā ir piesaistītie fotogrāfi, kas ar savām prasmēm spēj iemūžināt projekta būtību.

Būtiski ir atcerēties, ka, ja AANF ir centrālais projektu veidotājs, vai arī daļēji iesaistīts projekta veidošanā, tad resursi, kā arī sadarbības partneri, kas ir pieejami AANF(sk. 3.2. att.), lielākā vai mazākā mērā, ir pieejami arī citos projektos.

3.4.Lauka darba raksturojums

Lauka darbs tika sadalīts vairākos posmos, jo tika izmantotas dažādas datu ieguves metodes, lai sasniegtu bakalaura darbā izvirzīto mērķi. Lauka darbs tika uzsākts 2017.gada oktobrī. Šāds lauka darba sākums tika izvēlēts, jo viena no pētāmajiem gadījumiem – “Radošā Potenciāla skola” - ietvaros notika apmācības, kurās pētījuma autorei bija iespēja piedalīties.

“Radošā Potenciāla skolas” apmācībās darba autorei bija iespējams līdzdarboties kā novērotājai (sk.3. pielikumu). 2018. gada 9. janvārī notika grupu intervija ar “Radošā Potenciāla skolas” eksperimentālo projektu veidotājiem. Tālākais lauka darbs norisinājās 1. februārī, kad tika veikti novērojumi saistībā ar otru gadījuma izpēti – “Ziedotāju aplis”. Novērojumi, kas tika veikti saistībā ar projektu “Real life tours”, notika regulāri, sākot no janvāra beigām, veicot novērojumus katrā projekta aktivitātē. Novērojumu galvenais mērķis bija saprast, katra projekta tipu, cilvēku iesaistīšanās vēlni un atsaucību, apmierinātību ar projektā notiekošo. “Radošā potenciāla skolas” gadījumā novērojumi tika veikti informējot cilvēkus, par pētnieka klātbūtni, taču tas neietekmēja datu validitāti, jo pētniece jau pirms tam ir darbojusies ar šiem cilvēkiem citos projektos, un varēja veikt novērojumus, daļēji piedaloties notiekošajā. Gadījuma “Ziedotāju aplis” un “Real life tours” izpētē iesaistītie dalībnieki netika informēti par pētnieces klātbūtni, tas arī neietekmēja cilvēku vēlni izteikties vai darboties, jo darba autores iepriekšējā neformālā darbība AANF sniedza iespēju vienkārši būt klātesošai, veikt novērojumus un neizcelties starp citiem projekta dalībniekiem.

Nākošais posms saistībā ar datu iegūvi, kas bija nepieciešams, lai sasniegtu bakalaura darba mērķi, bija daļēji strukturētās intervijas - grupu un individuālās intervijas. Respondenti, kuri

pieņemot "Radošā potenciāla skolas" projektā, tika uzrunāti, izmantojot aptaujas anketu. Respondenti no "Ziedotāju apla" un "Real life tours" projekta tika informēti par šādas iespējamības pastāvēšanu brīdī, kad viņi tika informēti par autores klātbūtni saistībā ar novērojuma veikšanu.

Grupu intervija norisinājās 2018. gada 16. februārī ar indivīdiem, kuri ir iesaistījušies eksperimentālo projektu veidošanā projekta "Radošā potenciāla skola" gadījumā. Daļēji strukturētās intervijas norisinājās laika posmā no 23. aprīļa līdz 7. maijam. Tika iegūtas 12 daļēji strukturētās intervijas no indivīdiem, kuri kaut kādā veidā ir saistīti ar AANF vai ar "Radošā potenciāla skola", "Ziedotāju aplis" un "Real life tours" projektiem. Tika izveidotas divu viedu daļēji strukturēto interviju vadlīnijas, lai varētu veikt gadījumu izpēti gadījumā, kā arī paša AANF izpēti (sk. 4. pielikumu). Gadījumu izpētei gadījumā vadlīnijas tika veidotas, lai varētu iegūt atbildes no dažādiem cilvēkiem, kas dažādā līmenī iesaistījušies konkrētajos gadījumos (sk. 5. pielikumu). Darba autore, apskatot katra gadījuma izpēti gadījumā, iesaistīto sadarbības partneru, iesaistīto aģentu kartes, izvēlējās intervēt konkrētus indivīdus, kuri katrs pārstāv savu organizāciju, vai iesaistīto sadarbības partnera lomu. Visas intervijas, noritēja pēc vienota iepriekš izstrādāta plāna. Plāns intervijām tika veidots, vadoties pēc pētījuma teorētiskā ietvara, un pēc dokumentu analīzes procesa. Šāda secība tika izvēlēta, jo dokumentu analīze palīdzēja darba autorei saprast, kādus jautājumus projekta dalībniekiem uzdot saistībā ar iepriekš izvirzītajiem mērķiem, kas minēti projektu pieteikumos. Tas palīdzēja arī aplūkot to, ko projekta veidotājs ir vēlējis sasniegt ar konkrēto projektu un kā tas ir reāli izskatījies projektā iesaistītajiem indivīdiem. Dokumentu analīze arī dod iespēju gūt konteksta informāciju saistībā ar izstrādātajiem projektiem.

Ņemot vērā metodoloģijas nodaļā apskatīto datu ieguves un analīzes veidu, balstoties uz Roberta E. Staka gadījumu izpēti pieeju, darba autore iegūtajos datos meklēja indikatorus, kas saistīti ar cilvēku kopdarbību, viņu viedokli par to, kā ar indikatorus, kas liecinātu par sadarbības faktoriem minētiem sadarbības teorētiskajā ietvarā. Tātad, apzinoties pētniecisko jautājumu, uz kuru atbildi var iegūt tieši veicot gadījumu izpēti, kā arī ņemot vērā sadarbības teorētisko ietvaru, tika veikta tālākā analīze. Analīze tika pakārtota secīgi sadarbības faktoriem, kas apskatīti sadarbības teorētiskajā ietvarā.

3.5. Ētiskie apsvērumi pētījuma ietvaros

Latvijas Sociologu asociācija norāda, ka uzticību sociālajiem un tirgus pētījumiem rada tas, cik pētījums ir veikts godīgi, vai pētnieks ir bijis objektīvs un, vai pētījuma empīriskās daļas ietvaros nav kaitēts pētījuma dalībniekiem (Latvijas Sociologu asociācija, 2008). Darba autore uzskata, ka visi šie kritēriji ir jāņem vērā, lai veiksmīgi un kvalitatīvi varētu veikt bakalaura darbu.

Lai nerastos dažāda veida pārpratumi un neskaidrības, pirms lauka darba uzsākšanas darba autore informēja iesaistītos cilvēkus par saviem nolūkiem un mērķiem. Pētāmā gadījuma AANF iesaistītie indivīdi, kas atrodas organizācijas centrā vārdi netika mainīti, jo šāda veida gadījuma pētījumā, šāda veida informācija ir atrodamā ļoti ātri interneta vidē u.tml. Taču cilvēkiem, kas piedalās fokusgrupu diskusijā un daļēji strukturētajās intervijā, tika nomainīti vārdi. Šāda pieeja ļauj iesaistītajiem cilvēkiem justies droši un paust godīgu viedokli. Darba autore uzskata, ka šāda pieeja palīdzēs gūt daudz uzticamākus datus. Bakalaura darbā izvirzītais mērķis un pētnieciskie jautājumi neietver sensitīvu informāciju, tāpēc, ar bakalaura darbā iesaistījamie indivīdiem, tika veikta mutiska vienošanās, par vārdu nomaiņu, pirms izpētes un datu ievākšanas. Dokumentu analīzes posmā darba autorei arī nebija sarežģījumu saistībā ar dokumentu iegūšanu un ietvertās informācijas izmantošanu. Dokumenti, kas apraksta apskatītos gadījumus ir brīvi pieejami ikvienam indivīdam. Tajos nav ietverta informācija, kas varētu kaitēt kādai no iesaistītajām pusēm vai pārkāpt cilvēku datu drošības likumus.

4. KOPIENAS SADARBĪBAS ASPEKTI

Šajā nodaļā tiks aprakstīti primāro datu rezultāti. Šie dati atspoguļo kopienā iesaistīto indivīdu viedokli par kopienas darbību, sadarbību tajā un sasniegtajiem mērķiem 3 projektu ietvaros – “Radošā potenciāla skola”, “Ziedotāju aplis” un “Real life tours”. Analīze tiks uzsākta ar katra gadījuma izpēti gadījumā, ņemot vērā sadarbības teorētisko ievāru katrā, kā arī pētniecisko jautājumu - kādi faktori veicina un kādi faktori kavē sadarbību starp dažādiem aģentiem novadā, kā sadarbība ietekmē kopienas fonda rīcībspēju, kā kopienas fonds stiprina sadarbību attiecīgajos novados. Balstoties uz iegūto informāciju un papildus datiem, kas tika iegūti lauka darba gaitā, tiks veikta pamatgadījuma – AANF - analīze.

4.1. Projektu nozīme sadarbības veicināšanā vai kavēšanā

Lai noskaidrotu, kas veicina un kas kavē sadarbības veidošanos starp dažādiem aģentiem novadiem, tiks apskatīti dati no trīs projektiem, kas ir izstrādāti AANF darbības ietvaros. Šajos datos tika meklēti indikatori, kas norāda mērķus, kuru sasniegšanai nepieciešama cilvēku sadarbības dažādās sadarbības izpausmēs. Katra gadījuma izpēte gadījumā balstās uz sadarbības teorētiskā ietvarā apskatīto informāciju par veiksmīgas sadarbības faktoriem - kontekst, dalības, procesa un organizēšanas, komunikācijas, funkcionalitātes, resursu un līderības faktoriem.

4.1.1. Gadījums “Radošā potenciāla skola”

Šajā apakšnodaļā, izmantojot tiešās interpretācijas datu analīzes metodi, autore interpretē un apraksta iegūtos datus no dokumentiem, intervijām un novērojumiem. Mērķis ir saprast katra intervētā cilvēka, kurš ir saistīts ar projektu “Radošā potenciāla skola”, izpratni par sadarbību, kā tā izpaužas un kā konkrēti faktori atklājas gadījuma ietvaros – veicinot vai kavējot sadarbības veidošanos starp dažādiem aģentiem novadā.

Konteksta faktors

Iegūtajos dokumentos minēts: *“Ir apmēram 200 NVO un neformālas iniciatīvu grupas, kas reģistrētas un darbojas Alūksnes un Apes novados. Alūksne un Apes novada fonds strādā sadarbībā ar Alūksnes un Apes novada NVO, pašvaldībām un citiem partneriem jau no 2005.gada”*. Projekta pieteikumā ir norādīts konteksts, kas saistīts gan ar organizāciju, gan ar

reģionu, kurā organizācija strādā. Taču būtiski ir saprast, vai projektā iesaistītie cilvēki apzinās šo kontekstu. Kristīne atzīst: *“Jā, fonds ir tas kas rada to vidi, palīdz attīstīties kaut kādām idejām, palīdz cilvēkus iekustināt, palīdz apzināt tās organizācijas, cilvēkus kas ir gatavi darboties un rādīt, kaut kādu piemēru [...]”*. Šajā intervijā atklājās, ka iesaistītais indivīds ir zinošs par fonda darbību, iespējām, ko fonds spēj sniegt. No novērojumiem darba autore var secināt, ka iesaistītajiem dalībniekiem ir skaidrs konteksts, kādā pati organizācija darbojas, kādi ir mērķi. Taču, runājot ar dažiem no dalībniekiem, atklājas, ka šis projekts kā tāds neasociējas ar fondu, jo iepriekš fonds ir redzēts kā aģents, kas vāc ziedojumus dažādiem projektiem kopienā. Šis projekts ir kopienas cilvēku attīstības nolūkiem, taču primārais mērķis šajā gadījumā ir zināšanu nodošana, prasmju attīstīšana, kā minēts pieteikuma formā. Pieteikumā rakstīts: *“Mēs ticam, un esam arī pieredzējuši, ka kvalitatīva sadarbība var stiprināt kopienu, sadarbībā iesaistītās puses, padarīt tās kompetentākas,”* un *“[...] mēs vēlamies stiprināt NVO līderu un brīvprātīgo, aktīvistu motivāciju, tīklošanās prasmes un radošo pieeju pielietošanas prasmes”*. Pats fonda konteksts kopienas locekļiem ir skaidrs. Marta atzīst: *“[...] esot Alūksnē un darbojoties zobārstniecības sfērā, iesaistoties eksperimentālajos projektos, man viss bija saprotams, ko un kāpēc [...]”*. Šajā intervijā atklājās gan plašākā konteksta nozīme, apzinoties Alūksni kā vietu, kā arī savu darbības sfēru. Kristīne stāsta: *“[...] man nebija pietiekami daudz domubiedru, kas mani pamudina, nu pirmkārt, ja es dzīvotu uz vietas, būtu vieglāk, to manu konkrēto ideju, par to “Randiņu ar senioru” vai arī to “Koncertu uz ezera”, ja es šeit uz vietas dzīvot, tad būtu vieglāk attīstīt to un arī tad, ja man būtu vairāk domubiedru, jo liekas, ka mēs beigās bijām tikai divas, un Maira vēl beigās aizbrauca uz Gruziju [...]”* atklājot indivīda personīgā konteksta nozīmi. Šajā gadījumā iesaistītā sieviete nevarēja paredzēt, ka viņas komandas biedrs pametīs valsti. Anna stāsta *“[...] es tikai gribēju atbraukt uz apmācībām, bet beigās es organizēju projektu”* atklājot, ka, iesaistoties projektā, viņa neapzinājās, ka viņa kļūs par eksperimentālo projektu īstenotu. Šie dati atklāj ne tikai konteksta nozīmīgumu, bet arī komunikācijas lomu.

Konteksta apzināšanās var sekmēties daudz reālākā un koncentrētākā darbā, sniedzot indivīdam iespēju sadarboties ar cilvēkiem, kuri ir tam gatavi, apzinās savus tuvākos mērķus, un kā tas varētu ietilpt viņu ikdienas gaitās. Šajā gadījumā var secināt, ka iesaistītajiem cilvēkiem ir bijusi plašāka izpratne par paša fonda darbību, taču ir pietrūcis konteksta saistībā ar projektu, un iesaistīto cilvēku vēlmēm un plāniem. No augstāk minētās informācijas un analīzes var secināt, ka šajā gadījumā nav pilnīga konteksta, uz kuru balstīties iesaistītajiem aģentiem.

Dalības faktors

Analizējot darba autores veiktos novērojumus - piedaloties brīvprātīgo apmācībās -, var secināt, ka cilvēki, atrodoties noteiktā vidē, ir gatavi apzināties savas vājās puses un stiprās puses. Individīdi iegulda laiku, lai reflektētu un izvirzītu personīgos mērķus, kuru rezultātus būtu šo prasmju pilnveidošana. Taču šāda veida darbības ir ļoti atkarīgas no vides, kurā cilvēks atrodas. Kristīne atzīst: *“[...] tas ir brīnišķīgi, kad ir tāds laiks, telpa, vieta, cilvēki, tu vari domāt tikai par to, tu vari attīstīt tās idejas, atrast domubiedrus [...]”*. Tātad konkrētā vidē, cilvēks ir gatavs būt proaktīvs, izrādīt iniciatīvu un piedalīties dažādās citās aktivitātēs. Ja tiek domāts par dažādām darbībām, kas kavē vai veicina sadarbību, tad apmācību laikā, varēja novērot, ka cilvēki ir gatavi savā starpā sadarboties, veidot jaunas sadarbības ar jauniem partnerim. Apmācību vide veicināja sadarbību veidošanos starp dažādiem aģentiem. Apmācībās kā viena no aktivitātēm bija potenciālu ideju ģenerēšana eksperimentālajiem projektiem. Varēja novērot to, ka dalībnieki, kuri savā starpā nav tik ļoti pazīstami, apmācību ietvaros ir gatavi komunicēt un veidot šīs jaunās sadarbības. Taču projekta tālākajos posmos, kad nācās šīs idejas realizēt, cilvēkiem vairs nebija vēlmes, motivācijas, laika un nepieciešamo prasmju, kā atklājās grupu intervijā un daļēji strukturētajās intervijās. Marta stāsta: *“[...] būtu daudz labāk projekts aizgājis, ja es būtu strādājusi pie komunikācijas facebook vai citur, bet es neesmu tur iekšā tik ļoti, nemāku,”* atklājot prasmju trūkumu attiecībā uz komunikāciju sociālajos tīklos. Intervētā sieviete Zane atzīst, ka: *“[...] nav laika iet un staigāt, un prasīt naudu, hmh.. man ir algots darbs, un man maksā algu, un es sabiedriskajām aktivitātēm varu veltīt noteiktu laiku”*. Kristīne atzīst, ka ir nepieciešami līdzcilvēki, kas palīdz noturēt to interesi: *“[...]man liekas, ka jābūt tādai baigajai proporcijai starp to, cik daudz mudina un cik daudz cilvēks pats ir nonācis līdz tam, ka viņam to vajag”*. Var secināt, ka par veiksmīgu sadarbību nav atbildīga tikai indivīda vēlme darīt kaut ko un sadarboties ar citiem, bet svarīgi ir arī apkārtesošie cilvēki, kuri gan motīvi, gan viņu gatavība iesaistīties.

Iesaistīto cilvēku prasmes un spēja motivēt vienam otru un laika resursi ir būtiski aspekti, kas būtu bijuši nepieciešami iesaistītajiem dalībniekiem, lai kvalitatīvāk piedalītos projektā. Analīzes rezultātā darba autore secina, ka visiem projektā iesaistītajiem cilvēkiem trūka prasmju, zināšanu un motivācijas, kā arī laika resursu, lai sasniegtu eksperimentālo projektu izvirzītos mērķus kvalitatīvi. Autore secina, ka šajā gadījumā dalības faktors, lai veidotu veiksmīgas sadarbības, nav pietiekoši augstā līmenī.

Procesa un organizēšanas faktors

Eksperimentālā projekta organizatore Marta stāsta par sadarbības partneriem: *“[...] sadarbība bija ar novada fondu par telpām, sadarbība bija ar firmu, kura iedeva paraudziņus”*. Tātad var secināt, ka Marta sasniedza uzstādīto mērķi – izveidot semināru par mutes veselību jaunajām māmiņām, saglabājot sadarbību ar projekta realizētājiem AANF un veidojot sadarbību ar firmu, kas bija gatavi atbalstīt ar paraugu nodrošināšanu. Šajos datos atklājas procesa un organizēšanās faktors – kā tiek sasniegti uzstādītie mērķi kopīgi ar sadarbības partneriem. Gan eksperimentālajā projektā bija nepieciešamas veidot sadarbības, gan paša projekta realizācijā tas bija būtiski. Ņemot vērā to, ka projekta realizācijas laikā tika plānotas vairākas, dažādu veidu aktivitātes, tad ļoti būtiski bija spēja veidot sadarbības, pielāgoties, lai sasniegtu projekta mērķus. Projekta organizatore Ilze stāsta: *“[...] visu iesaistīto pušu sadarbība, iespēja komunicēt un kopīgi vienoties noteikti palīdzēja to visu (projekta aktivitātes) noorganizēt.”* Šajā gadījumā var secināt, ka cilvēki sadarbojas, lai sasniegtus mērķus. Anna stāsta: *“[...] šobrīd izskatās, ka tā finansiāli no naudas nekas īpaši lāga nesanāks, tāpēc es noteikti ieraugu vienu no finansējumiem, to mūsu administrācijas naudu, bet tas nozīmē, ka viņš ir jāliek caur to LĪDER prizmu cauri”*. Šī informācija atklāj iesaistītās dalībnieces iespējas sasniegt rezultātu, izmantojot iespējas, ko sniedz darba vide. Šāda pieeja parāda indivīda spēju sasniegt rezultātus, apzinoties sev pieejamos resursus. Taču ir jāatzīmē, ka Annas plānotais eksperimentālais projekts netika realizēts. Kristīne atzīst *“es līdz sadarbībai īsti netiku, savā projektā”* uzsverot *“ir jāatrod laiks, un ko tu gribi darīt, un tad jau pati sadarbība ir līdzeklis, lai pie tā mērķa nonāktu.”*

Vērtējot procesa un organizēšanās faktoru gadījumā, var secināt, ka veiksmīgi tika veidotas tās sadarbības, kur iesaistītajām pusēm bija motivācija un iniciatīva tās veidot un uzturēt, lai sasniegtu rezultātus. Taču indivīdiem, kuriem, iespējams, jau pie dalības faktora analīzes atklājās, ka nav nepieciešamo īpašību, motivācijas, iniciatīvas un laika, neizdevās veiksmīgi realizēt sadarbību. Darba autore secina, ka šajā gadījumā procesa un organizēšanās faktors ir labā līmenī, jo eksperimentālo projektu realizēšanā, kā arī paša projekta realizēšanā tas tika pielietots.

Komunikācijas faktors

“[...] es tik ļoti nesarunāju ar Alvi (apmācību vadītāju) un citiem dalībniekiem, ka tiem nav jābūt pilnīgi jauniem projektiem, vairāk, lai cilvēki skatās, kas viņiem notiek, tā bija mana komunikācijas kļūda, es varēju vairāk meklēt tos resursus, meklēt kas viņiem šobrīd notiek,” stāsta Ilze, atklājot komunikācijas faktora nozīmīgumu veiksmīgas sadarbības veidošanā. Kristīne stāsta:

“Ilze jau man bija stāstījusi, tāpēc bija saprotams, ko mēs darīsim, bet kā jau es teicu, es nemaz nenonācu līdz eksperimentālajiem projektiem”. Kristīne atklāj iepriekšējās komunikācijas nozīmību, kas palīdzējis viņai saprast projekta uzdevumus un mērķus. Eksperimentālo projektu ietvaros tika rīkotas arī tikšanās reizes ar projekta organizatoriem, lai saprastu, kā organizācija var palīdzēt. No dokumentu izpētes tika secināts, ka tika plānotas 5 tikšanās reizes – tējas pēcpusdienas: *“Lai palīdzētu eksperimentālo projektu dalībniekiem, projekta organizatori mēģinās labākajā gadījumā sarīkot 5 “pēcpusdienas tējas” tikšanās reizes, kas sniegs iespēju savā starpā aprunāties saistībā ar eksperimentālo projektu progresu, šķēršļiem un lietām, kas ir izdevušās, veidojot projektus”.* Marta, kura savu projektu realizēja, ieradās uz 2 “pēcpusdienas tējas” tikšanās reizēm un 1 tikās individuāli ar projekta organizatori Ilzi. Projekta pirmajā tikšanās reizē ieradās 4 sievietes, kuras bija gatavas realizēt eksperimentālos projektus. Otrajā reizē ieradās 3 sievietes. Nākošajā reizē ieradās tikai Anna, pārējās sievietes nevarēja ierasties dažādu apsvērumu dēļ. Marta stāsta: *“šīs tikšanās reizes un parunāšanās palīdzēja uzrīkot to semināru, savādākie ikdienas darbos nesanāk par to domāt”.*

Iesaistītie indivīdi apzinās komunikācijas nozīmi, lai veidotu un uzturētu sadarbības, kā arī sasniegtu izvirzītos mērķus. Darba autore vērtē, ka komunikācija eksperimentālo projektu posmā bija augstā līmenī. Taču, skatoties uz paša projekta aktivitātēm, lai sasniegtu mērķus un veidotu kvalitatīvākas sadarbības, bija nepieciešams komunikāciju uzturēt vēl augstākā līmenī.

Funkcionālisma faktors

Projekta pieteikumā uzstādītie mērķi:

Ilgtermiņa projekta perspektīva un sasniedzamie mērķi: 1. Iesaistīt 73 cilvēkus projekta aktivitātēs un sniegt viņiem zināšanas un labāku sapratni par radošuma vērtību un iespējām to pielietot dažādi. 2. Sniegt iespēju 3 NVO vai neformālo grupu pārstāvjiem veidot eksperimentālos projektus. 3. Izveidot informācijas materiālu, kurā būtu apvienotas dažādas prasmes un pieejas, lai radoši veidotu sadarbības, ko varētu pielietot arī citas organizācijas savā darbībā. 4. Radīt vidi, kurā NVO pārstāvji un aktīvisti jūtas ērti, lai veidotu jaunas sadarbības. 5. Radīt savstarpēju izpratni par NVO darbības sfēru un uzņēmēju, pašvaldību locekļu darbības sfēru. 6. Iegūt sapratni par NVO darbības gaitu, spēju plānot un realizēt.

No neformālām sarunām ar projekta veidotāju var secināt, ka dažādās projekta aktivitātēs tika iesaistīti vairāk nekā 192 cilvēki no Apes un Alūksnes novadiem, 30 no 192 dalībnieki piedalījās vismaz divās aktivitātēs, no kuriem trīs dalībnieki piedalījās septiņās projekta aktivitātēs. Ņemot vērā grupu interviju, kas notika eksperimentālo projektu realizēšanas posmā var secināt, ka no ir realizēts tikai viens no trīs plānotajiem eksperimentālajiem projektiem, kas norāda uz daļēji sasniegtu mērķi. Projekta īstenotāja norāda, ka projekta gaitā tika pieņemts lēmums resursus, kas

bija paredzēti trīs eksperimentālo realizēšanai, ir novirzīti citiem projektiem, lai sasniegtu rezultātus. Iesaistītā dalībiece Marta, runājot par eksperimentālā projekta mērķiem, atzīst:

tā doma man jau bija sen, ne šādā veidā, un likās ka man baigi ievilkās tas process caur projektu tieši, jo to es esmu darījusi arī agrāk, tā vienkārši, lekciju veidā, bet par cik nav māmiņu skolas un tamlīdzīgi, ģimeņu biedrība pašlaik arī nefunkcionē, tas arī laikam vairāk caur to projektu gāju, bet nu reāli tā doma man bija sen, bet šeit bija tas variants, ka šeit to var attīstīt nostrādāja.

Šajā gadījumā var secināt, ka iesaistītajai dalībniecei bija jau iepriekš uzstādīts mērķis un iniciatīva šāda veida projektu īstenot. Apskatot iegūtos datus no grupu intervijas, kas tika veikta ar cilvēkiem, kuri plānoja realizēt eksperimentālos projektus, atklājas, ka paša cilvēka iniciatīva, ideja par nepieciešamību ir ļoti būtiska. Anna, domājot par projekta mērķi stiprināt sadarbību veidošanas prasmes, secina: " *[...]par sadarbības veidošanu un jaunu projektu veidošanu – viņiem ir jābūt iemeslam, par to kā mēs pa jaunam sadarbojamies vai nesadarbojamies, kā attīstās kādas jaunas lietas, tām jābūt ir iemeslam. Kamēr šī iemesla nav tāda loģiska un dabīga, tikmēr arī sadarbība nenotiek tā.*" Anna savu eksperimentālo projektu neturpināja atzīstot: " *man pilnīgi citas sadarbības šobrīd ir svarīgākas[...]*". Runājot par projektā sasniegto, projekta veidotāja Ilze stāsta: " *[...]bet pats tas process bija interesents un noderīgs cilvēkiem, vēl Aiga teica, kur tā revolūcijā viņai vēl joprojām galvā, kaut kas birstot galvā, tie paši pasākumi, cilvēkiem, kas bija iedvesmojoši, vismaz uz to brīdi, eksperimentālie projekti nesanāca tā kā gribējās, biju domājusi, bet tas vienmēr ir mūs ekspektācijas.*" Šo projekta organizatore uzskata, kā sasniegumu, kas savā ziņā norāda uz to, ka projekts ir kopienas locekļiem kaut ko ir devis.

Atskatoties uz projektā izvirzītajiem mērķiem un iegūtajiem datiem, var secināt, ka 1. uzstādītais mērķis ir sasniegts, 2 mērķis nav sasniegts, 3. mērķis, balstoties uz informāciju iegūtu no neformālām sarunām, vēl ir tapšanas procesā. 4. mērķis ir sasniegts, atsaucoties uz informāciju izskatītu konteksta, dalības un resursu faktoru analīzē. 5. un 6. mērķis ir sasniegts, ņemot vērā to, ka pasākuma aktivitātēs piedalījās visu šo grupu pārstāvji, kas dažādu aktivitāšu rezultātā savā starpā komunicēja – informācija balstīta uz darba autores novērojumiem.

Resursu faktors

Analizējot projekta pieteikumu un datus, kas iegūti, izmantojot daļēji strukturētās intervijas, tika iegūta sekojoša informācija: " *[...]finansiāli atbalsta Ziemeļvalstu Ministru padome, un līdzfinansē Alūksnes novada pašvaldība, pamatā tādi arī ir tie līdzekļi*". Var secināt, ka šim projektam ir piešķirts finansējums tā īstenošanai, kas ir liels resurss, uz kura balstīt iecerētos projekta mērķus. No šī finansiālā atbalsta tiek piešķirti līdzekļi arī eksperimentālo projektu

realizēšanai, lai visos projekta posmos būtu nodrošināts pamata finansējums, kas varētu palīdzēt sasniegt izvirzītos mērķus. Ilze stāsta: “[..] organizācijas piedāvātie resursi izpaužas gan kā finansiāli resursi, materiāli, gan zināšanu resursi.” Kristīne uzskata, ka: “Fonds piedāvā ļoti labus resursus šādā veidā satikties un sadarboties ar cilvēkiem”, kā arī, jau iepriekš pieminēto vidi, ko fonds rada dažādos pasākumos vai projektos, var uztvert kā resursu, no kura cilvēki iegūst, un var izmantot savā labā. Marta stāsta: “doma jau man bija sen, bet šeit es redzēju to iespēju attīstīt ideju.” Vēlreiz atzīmējot organizācijas vidi, kā resursu, kas palīdz attīstīt idejas. Anna: “[..] tas ir mūsu brīvprātīgais darbs, un laiks, lai mēs realizētu šos projektus, ko es vienkārši nevaru atļauties šobrīd”. Anna norāda laika resursa trūkumu, kā vienu no aspektiem, kas viņai ir liedzis sasniegt eksperimentālā projekta mērķus.

Resursi šim projektam bija, gan finansiāli, gan telpu, darbības partneru, labvēlīgas vides nodrošināšanas ziņā. Šis resursu pamats, kas bija novērojams šajā projektā, kā arī citos, ir saistīts ar organizācijas darbības ilgumu, kas ir 13 gadi. Organizācijas vadītāja stāsta: “[..] šo gadu laikā ir izveidota stabila organizācija, kurai ir iespējams nodrošināt iedzīvotājus ar dažādām lietām un palīdzību.” Dažādu resursu eksistence ir ļoti būtiska sadarbību veidošanā starp dažādiem aģentiem novadā. Darba autore secina, ka trūkums šajā gadījumā bija individuālais cilvēku laika resursa trūkums.

Līderības faktors

“[..] Kas to būtu domājis, ka fonds var veidot arī šādus projektus, bet Ilze uzņēmās un tas ir super!” stāsta organizācijas vadītāja Dzintra. Projekta organizatore ir līdere, kas šo ideju realizē. Eksperimentālo projektu veidotāji arī ir līderi, kas spēj uzņemties atbildību, realizēt savas idejas un sasniegt uzstādītos mērķus. Marta stāsta: “[..]nu es projektu veidoju individuāli, tas bija tīri individuāli, vairāk ar mērķi iekustināt un piesaistīt jaunās māmiņa.” Anna stāsta: “es esmu organizējusi neskaitāmas lietas viena”, atzīmējot savas līderības prasmes un spēju uzņemties atbildību. Iesaistītā dalībniece Kristīne atzīst: “[..] nez vai es vispār domātu tādos līmeņos, pateicoties Dzintra, kas visu laiku ir klāt, un iepilina.” Šajā gadījumā var secināt, ka kopienas fonda vadītāja ir līdere, kas ar savām prasmēm palīdz citiem kopienas biedriem attīstīt idejas, sniedz atbalstu un uzticību.

Līderības faktoram ir liela nozīme, lai cilvēks būtu gatavs uzdrīkstēties, izrādīt iniciatīvu, sadarboties un, izmantojot šo sadarbību, sasniegt mērķus. Pētniece uzskata, ka ir novērojamas ļoti labas līderības prasmes šajā gadījumā, bet ir arī sadarbības faktori, šajā gadījumā komunikācijas

faktors, kuros projekta organizatoriem būtu jāpilnveidojas, līdz ar ko pilnveidotos arī līderības prasmes, kas varētu rezultēties veiksmīgākos projektos.

4.1.2. Gadījums “Ziedotāju aplis”

Apakšnodaļā tiek apskatīti projekta sasniegtie rezultāti, sadarbības izpausmes 7 sadarbības faktoru rakursā, ņemot vērā pētniecisko jautājumu par to, kas veicina vai kavē sadarbību. Projekts “Ziedotāju aplis” atšķiras no iepriekšējā projekta ar to, ka tas norisinājās kā pasākums ar vairākiem posmiem.

Konteksta faktors

Vairākās intervijās atklājās, ka cilvēki, kuri tika iesaistīti šajā projektā, nezināja, ko sagaidīt, kā notiks projekts, ar ko rēķināties, ko stāstīt citiem cilvēkiem u.tml. *“Nu tas, ka tas bija nezināms, nu tagad kad būs otrs, es zināšu, ko Apes cilvēkiem teikt, tev ir tur jābūt.. Es mācēšu pateikt, ka tas ir tāds notikums, riktīgi pozitīvs un tev tur ir jābūt, pati braucu kā uz absolūti, nu es domāju, ka tas būs kaut kas tāds, es tiešām nedomāju, ka tas var izdoties, ka visi pavelkas”.* Konteksts par organizāciju, kas veidoja projektu “Ziedotāju aplis”, lielākajai daļai iesaistīto cilvēku bija skaidrs, jo šī organizācija ir zināma cilvēkiem. Atpazīstamības faktors palīdzēja piesaistīt apmeklētājus un potenciālos ziedotājus šim pasākumam. Organizācijas vadītāja Dzintra stāsta: *“[..] cilvēki mums uzticas un teica – nu labi, atnāksim”.* Jau iepriekšējā datu analīzē atklājās tas, cik būtiska loma ir organizācijas imidžam, atpazīstamībai sabiedrībā, kas spēj piesaistīt cilvēkus. Armīns, kas pasākumā piedalījās kā dalībnieks stāsta: *“Cilvēkiem ir pārlicība, ka fonds to naudu arī nodos tiem, kuriem vajag, viņi uzticas un zina.”* Maija, kura projektā piedalījās, lai savāktu ziedojumus savai organizācijai, atklāj: *“[..]sadarbojoties ar fondu, tu vienmēr zini, ka iznākums būs labs.”*

Autore secina, ka konteksts, kas saistīts ar pašu pasākumu, bija vājš, jo šāda veida pasākums ir inovācija. Taču šajā gadījumā būtiska loma bija tieši pašas organizācijas kontekstam, kas spēja noturēt cilvēku uzmanību un piesaistīt ziedotājus šim pasākumam. Autore vērtē konteksta AANF kontekstu kā labu, jo tas bija noteicošais, kas veicināja cilvēku iesaisti projektā, kas tālāk arī nodrošināja sadarbības veidošanos starp ziedotājiem un ziedojumu saņēmējiem.

Dalības faktors

Šajā gadījumā ir ļoti būtisks, jo ir nepieciešams vākt ziedojumus, trīs dažāda veida organizācijām. Iesaistītie cilvēki, un sasniegtie rezultāti, savākto ziedojumu summas apmērā ir kā rādītājs, kas norāda uz cilvēku labvēlību, vēlmi atbalstīt dažāda veida projektus, kā arī zināma statusa norādīšana iesaistītajiem cilvēkiem. Aiga:

es visu laiku, ka labais vairo labo, man tas ir tiešām, nu tas vēlreiz tiešām apstiprinājās darot labāk tu kļūsti., un tev pašam dzīvē daudz labāk veicas, es noziedoju 47 eiro, man alga nav tūkstošos, bet aizbraucot prom jutos, nu es nezinu, varbūt tajā mēnesī es nenopirku jaunas kurpes,.. es viņu noziedoju, katram no šiem projektiem, un beigās visi bija priecīgi.

Pēc pētnieces novērojumiem pasākuma laikā, var secināt, ka ļoti liela nozīme bija tieši savstarpējiem izaicinājumiem un līdzatbildībai. Aiga “Kā es nedošu tos divus eiro, ja es esmu griezusi pie tevis matus, un beigās tie ir 80 eiro, 40 cilvēki, un visi ir griezuši matus” Šajā gadījumā frizieris, kas ir pazīstams Alūksnes un Apes novadā paziņoja, ka ziedos 10 eiro, ja visi pārējie, kuri ir griezuši pie viņa matus, ir gatavi noziedot 2 eiro. Šeit rodas tā kopatbildība – netiks noziedoti 10 eiro ja visi pārējie, kuri ir kādreiz griezuši matus pie šī friziera nenoziedos 2 eiro. Armīns stāst: “man ļoti patika, patika, ka tas ir kā spēle, ka tu pat nejūti, kā tu ziedo, bet tu gribi to darīt.” Taču Annija stāsta: “man vienkārši nebija naudas, ko ziedot, bet es biju kā brīvprātīgā, protams, ka pasākums bija riktīgi aizraujoši, likās, ka ik pa laikam “uhh man vajadzētu pacelt roku”.” No neformālām sarunām ar pasākuma organizatori Ilzi, tika iegūta informācija, ka pasākumā piedalījās 80 cilvēki – potenciālie ziedotāji un 12 brīvprātīgie.

Darba autore secina, ka dalībnieku profilam ir ļoti liela nozīme, lai šis projekts sasniegtu uzstādītos mērķus. Lielākoties iesaistītie cilvēki bija gatavi ziedot, jo viņi nāk uz pasākumu apzinoties, ka tas ir ziedojumu vākšanas pasākums. Sadarbība šajā gadījumā tiek veicināta, jo uz pasākumu tiek aicināti dalībnieki – ziedotāji -, kuri apzinās savu lomu. Tāpat tika izvirzīti ziedojumu mērķi, kas ir nozīmīgi dažādām cilvēku grupām.

Procesa un organizēšanas faktors

Organizācijas vadītāja atzīst, ka nebija pārdomātas detaļas, kad pieprasa ziedojumus no visas zāles.” [...] ka vajadzētu reģistrēt dalībniekus, jo bija brīvprātīgie kuri nolēmuši, ka viņi neziedo, nu tā, ja ceļ to roku visa zāle nu nav visa zāle, nu tur vajag, kaut kā mēs runājam, ka vajag uzskaitīt, kas ziedo, nu [...]” Zālē atradās arī cilvēki, kas pasākumā strādāja kā brīvprātīgie, kuriem nebija ieceres ziedot, jo savā veidā, viņi jau ziedo savu laiku, palīdzību iesaistoties projekta organizēšanā. Atsaucoties uz Annijas teikto par to, ka nebija grasījusies ziedot. Taču, novērojot

pasākumu un iesaistīto ziedotāju attieksmi, tajā momentā, kad pieprasīja ziedojumus no visas zāles, daļa brīvprātīgo arī jutās līdzatbildīgi un ziedoja prasīto naudas summu. Tātad iesaistītie cilvēki bija gatavi pielāgoties, lai notiktu sadarbība un tiktu sasniegts mērķis. Taču, Dzintra atzīst, ka nākošreiz, rīkojot šāda veida pasākumu, to vajadzētu pārdomāt, lai zālē nezustu tā atmosfēra, kad jautājot ziedojumus no visiem, kāds tomēr nepaceļ roku, jo ir brīvprātīgais.

Analizējot tālāko virzību, kas saistīta ar to, ko šis projekts panāca – savākt ziedojumu trīs dažādu projektu attīstībai, “Ziedotāju apļa” iniciatore Ilze stāsta: *“[..]projekti tiek īstenoti, tā ka tas ir forši”*. Ir izmaiņas vienā no projektiem, kas projektu varētu padarīt pēc iespējas labāku. Šāda vieda izmaiņas, sniedza iespēju arī veidot jaunas sadarbības, lai sasniegtu mērķi. Šāda pieeja norāda uz to, ka darbības atbilst procesa un organizēšanas faktoram. Ilze skaidro: *“[..] Apei vēl bija tā lieta, ka viņi piesaistīja beigās speciālistu, ka “true” speciālists var to izdarīt, kas ir ļoti forši, nekā ka tās skolotājas lipinās ar kartonu pašas”*. Iesaistītie indivīdi, bija gatavi ieguldīt papildus enerģiju, lai nonāktu pie mērķa. *“[..] viņiem vajadzēja vēl beigās tur pievērst klāt un viņi pievēca, kas ir baigi forši[..]”* Konkrētajā projektā iesaistītā sieviete Aiga stāsta: *“Darbs uzsākts, ne tā kā mēs sākotnēji plānojām, ir cilvēks, kas ir apņēmis šo maketu veidot un par tieši tādu summu kāda tika saziēdota., tur dažus mērījumus vajag un tā, bet ir sasniegts.”* Maija atzīst *“[..] mēs īstenojam jau sen izvirzītu mērķi, tāpēc viss jau bija skaidrs, cik daudz vajag, kāpēc un kā mēs to liksim lietā.”*

Caur šiem datiem, iegūtiem no daļēji strukturētajām intervijām, var secināt, ka iesaistītajiem indivīdiem ir prasmes, lai veidotu kompromisus, veidotu jaunas sadarbības, tādejādi nodrošinot izvirzīto mērķu sasniegšanu. Izanalizējot procesa un organizēšanas faktoru, darba autore secina, ka šajā gadījumā, tā kā tika veiktas augstāk minētās darbības, var redzēt, ka šis faktors veicina sadarbību starp dažādiem aģentiem novadā.

Komunikācijas faktors

Ināras un Borisa Teterevu fonds sniedza iespēju satikties kopienu fondiem un izzināt “Ziedotāju apļa” metodi. Šajā procesā notika komunikācija, apmaiņa ar idejām un pieredzes stāstiem no organizācijām, kuras līdzīgu projektu jau bija veidojušas. Tātad pasākums jau sākotnēji balstījās uz dažāda vieda komunikāciju, ar kuras palīdzību tika izzinātas konkrētās metodes pielietojums un ietekme uz kopienas fonda iespējām savākt līdzekļus kopienas locekļu interesēm. Informācija iegūta no daļēji strukturētās intervijas datiem ar projekta īstenotāju Ilzi. Tālākā komunikācija šajā projektā izpaudās ar informācijas nodošanu kopienai, cilvēku piesaistīšanu, lai

iesniegtu projektu idejas, kā arī ziedotāju piesaistīšanu. Kā jau tika norādīts konteksta faktorā – cilvēki nezināja, uz ko viņi nāk, bet tas, ka to organizē organizācija, kurai ir laba slava kopienā, kā arī ārpus tās, palīdzēja cilvēkos radīt šo drošības sajūtu. Brīvprātīgā Annija, darbojoties kopā ar projekta iniciatori, norāda, ka viņai personīgi bija skaidra un saprotama informācija, kas nonāca pie viņas par to, kas jādara un kāpēc jādara. Maija, kuras idejai tika vākti ziedojumi norāda: “[..]man gribējās dzirdēt, kā tas viss notiek, gribējās redzēt, kā to visu.”

Apskatot komunikācijas faktora analīzi un to, kā šajā gadījumā komunikācija varētu kavēt vai veicināt sadarbību, ir jāsaprot, ka komunikācijai ir liela saistība ar kontekstu un cilvēkiem. Šajā gadījumā, piedāvājot jaunu ideju, nodot kontekstu ir sarežģīti, tas ir jāpiedzīvo, lai saprastu. Ņemot to vērā, darba autore secina, ka komunikācija tika veidota veiksmīgi.

Funkcionālisma faktors

Ilze, projekta veidotāja, stāsta: “[..]tie rezultāti ir, ee, ļoti atzīstami, tas viens ir tās atsauksmes no cilvēkiem, ka patika pasākums, patika pats process, pārsteidz process, neviens neticēja, ka savāks tādu daudzumu tās naudas, citi ir teikuši – tu taču nesavāksi šādu nauda, nu tur ir tas gandarījums, ieguldījums arī no tā Mulderu fonda puses, bet forši ir tas ka ir tajā pirmajā reizē, ok sanāca.” Analizējot gala atskaites dokumentus, var redzēt, ka izvirzītie mērķi, naudas izteiksmē, ir sasniegti.

Mārupes rokdarbnieču domubiedru grupa “Annele” pieprasīja 1060 eiro, projekta ietvaros tika savākti 1215 eiro. Pēc pasākuma, kad solītie ziedojumi tika arī savākti kopsumma bija 1216 eiro. Biedrība “Astes un Ūsas” vēlējās ziedojumos savākt 1500 eiro, pasākuma laikā tika savākti 1750 eiro. Pēc pasākuma saziēdotā summa bija 1753,20 eiro. Apes muižas maketa neformālās grupas pārstāvji vēlējās iegūt 800 eiro, lai veidotu muižas maketu. Pasākuma laikā tika saziēdoti 1000 eiro, pēc pasākuma tika iegūti 1056 maketa izstrādei.

Ilze stāsta: “[..]atskaitē bija cik beigās sasolīja, cik beigās pieziedoja, tā ka ir pat bišķiņ vairāk.” Organizācijas vadītāja, Dzintra atzīst: “[..] vēl nesen man jautāja, vai mēs tiešām savācām 4000, vienā vakarā, vēl aizvien netic.” Sieviete, kura pārstāvēja neformālo grupu no Apes - Aiga stāsta: “Es biju nenormāli pārsteigta par to visu, jo es gāju uz to, kā pilnīgi nezināmu un domāju, ka tas ir pilnīgs murgs, nu nē, murgs, tas nav smuks vārds, bet es domāju, nu kā tas būs, sveši cilvēki ziedos par mūsu kaut kādu maketu” Šādas sadarbības rezultātā, kad kopienas locekļi iepazīstas ar dažādām idejām, saprot to mērķus un nozīmi kopā var sniegt atbalstu šo ideju realizēšanai. Aiga, izbrīnīta stāsta: “[..]tas mērķis bija tādai šaurai iedzīvotāju grupai, nu tās šujmašīnas pa lielam vajag tikai tām piecām varbūt 10, 15 tantēm, man bija riktīgs pārsteigums, ka tas tā var notiekt, mēs sasniedzām savu mērķi pilnībā.” Aiga turpina:

“nu jo nu tas makets ir svarīgs mums, nu pa lielam vienai mazai grupai, tad kad viņš būs, viņš kļūs svarīgs lielākai grupai, bet šobrīd viņš ir svarīgs 10 cilvēkiem, un pirmo reizi, kad es tur biju, no Apes novada neviena cilvēka tur nav, tikai nu mēs, un tas ka sveši cilvēki iedegās un taisa vaļā savus maksu, un ziedo tik lielas summas, tas bija pilnīgs šoks, es neticēju”

Biedrības “Astes un Ūsas” iesaiste projektā sākās ar ideju, kas jau bija iepriekš zināma. “[..] *tas bija tāds iesākts un nepabeigts projekts, tāpēc mēs viņu izvēlējāmies*” stāsta Maija. Šajā gadījumā tika izvēlēts mērķis, pie kura darbība jau ir uzsākta.

Darba autore secina, ka funkcionālais faktors “Ziedotāju apla” gadījumā ir veicinājis sadarbības veidošanos starp dažādiem aģentiem teritorijā. Tas atklājas datos, kur ir norādīta vēlamā sasniedzamā ziedojumu summa un reālā summa, kas tika saziēdota. Projekta galvenais mērķis bija saziēdot augstāk minētās summas, lai iesaistītie aģenti varētu īstenot savas idejas.

Resursu faktors

Finansiāls atbalsta tika iegūts no Borisa un Ināras Teterevu fonda, kā arī no Frederika Muldera fonda. Kā resurss šajā gadījumā ir jāuzsver arī cilvēkresursi, jo pasākuma laikā, kā arī pirms pasākuma tika piesaistīti brīvprātīgie, kas palīdzēja realizēt šo ideju. Ilze stāsta:

[..]”Ziedotāju aplim”, finansējums ir.. pirmais Borisa un Ināras Teterevu fonds nodrošināja apmācības visas Latvijas kopienu fondiem par metodi, plus laikam viņi paši, tas Frederika Muldera fonds. Tā ir viena lieta, tad ir Borisa un Ināras Teterevu fonda atbalsts administratīvajiem izdevumiem, kura ietvaros tika tērēti kaut kādi līdzekļi, kas attiecas uz manu un Dzintras iesaisti plus kancelejas. Trešais ir Frederika Muldera fonds, kurš deva 1000 eiro, lielākoties, tas nosacījums bija, mm līdzekļus izmantot “mečošanai” tā kā izaicinājumiem un gala beigās mēs 200 eiro iztērējam organizēšanas procesam un pārējais aizgāja ziedojumos projektos, lai nodrošinātu to “mečošanu” [..].

Tātad šī projekta izdošanas papildus atbalsts bija finansiāls ieguldījums no diviem fondiem, kā arī tika veidota sadarbība ar klubu “Cita Opera”, kas piedāvāja savas kluba telpas, lai pasākums varētu notikt nepiespiestā atmosfērā, kas arī bija būtiski, lai šis projekts izdotos. Ilze stāsta: “[..] *vēl Cita Opera ziedoja to telpu laiku*”. Projekta iniciatore uzsver: “[..] *vēl paši projekta pieteicēji un prezentētāji ieguldīja savus līdzekļus, lai tiktu uz projektu prezentēšanu, prezentācijas mēģinājumu, protams uz pašu pasākumu [..]*”. Armīns uzsver:” tā nepiespiestā un rotaļīgā atmosfēra bija super”, kas norāda uz vidi, kas tika panākta šī pasākuma laikā. Maija, stāstot par fondu, kā organizāciju, atzīmē:” fonds vispār ir vieta, kur var smelties zināšanas un kontaktus, informāciju, ja kaut ko nezini, tad uz fondu [..].” Kā resurss šajā gadījumā ir jānovērtē arī brīvprātīgie cilvēki – 12, kas bija gatavi veltīt savu laiku. Gan cilvēkresursi, gan laika resursi pastāv šajā gadījumā.

Resursi šajā gadījumā tika piesaistīti un izmantoti, lai atbalstītu citus projektus, nodrošinātu sacensību iesaistīto dalībnieku starpā, kas savā veidā ir sadarbības izpausme, jo notiek kopdarbība, kuras rezultāts ir savākti ziedojumi. Tātad šis faktors “Ziedotāju aplis” gadījumā veicina sadarbību.

Līderības faktors

Kā līderi šajā projektā uztver Dzintru un Ilzi, kā arī visu trīs iesaistīto NVO un neformālo grupu pārstāvjus, kuri bija gatavi iesniegt savas projektu idejas, prezentēt tās. Līderības prasmes ir ļoti būtiskas, lai sadarbība notiktu, vispār būtu vēlme un uzdrīkstēšanās veidot sadarbības un sasniegt izvirzītos mērķus, kā arī modificēt mērķus, atkarībā no iesaistīto aģentu vēlmēm un prasībām (Marel, Brock & Savla, 2014). Aiga stāsta: “[.] *mēs tādi ar pus paceltiem spārniem, mums grūti pacelties lielākos spārnos, viss ko mēs darām mēs darām no tāda mazumiņa[.]*.” Atzīmējot to, ka iespējams, būtu bijuši citi idejas, kurām varētu iegūt finansējumi šī projekta ietvaros.

Ņemot vērā sasniegtos rezultātus, var secināt, ka iesaistītie līderi un viņu darbības veicina sadarbību starp dažādiem aģentiem novados, savedot kopā dažādus cilvēkus, lai kopīgas darbības rezultātā sasniegtu izvirzītos mērķus.

4.1.3. Gadījums “Real Life Tours”

Šajā apakšnodaļā tiek apskatīts projekts, kas nav oficiāli pieteikts kā projekts. “Real life tours” ir veidojies kā kopienā iesaistīto locekļu iniciatīva. Nodaļā tiks aprakstīta iesaistīto aģentu nozīme, un tas, kā šī projekta ievaros tiek stiprināta sadarbība starp dažādiem aģentiem novadā.

Konteksta faktors

Šobrīd paša projekta konteksts atrodas attīstības fāzē, jo šis projekts sevī ietver jauna veida tūrisma pakalpojumu. Tas nozīmē, ka iesaistītajiem cilvēkiem ir jāveido konteksts par jaunu projektu, kā arī par iespēju organizēt un pieredzēt tūrismu citā veidā. Šajā gadījumā neformālās grupas pārstāvji, kuri ir izvēlējušies veidot šo projektu, sadarbojoties ar AANF, ļauj uz savu individuālo kontekstu par sevi, kā arī uz kontekstu par biedrību. Viena no projekta veidotājām, Lauma, stāsta: “[.] *mums ir paveicies, ka mūsu komandā ir Ilze, kas jau strādā ar tik daudz cilvēkiem, un visi viņu zina, tā ka cilvēkiem nav šaubu, ka mēs darām kaut ko sakarīgu*”. Taču būtiska ir arī konteksta veidošana priekš tiem cilvēkiem, kur vēlētos pieredzēt šāda veida tūrismu. Zelma, kura projektā darbojās, kā brīvprātīgā, atzīst: “ *grūti ir tālāk par šo ideju pastāstīt, jo tas ir*

kaut kas jauns, bet es stāstu [..].” Darba autore ir novērojusi, ka process ir ļoti lēns, jo cilvēkiem vajag radīt izpratni par to, kādi ir mērķi, un ko pats indivīds iegūst no šāda vieda pieredzes. Neformālās sarunās, Ilze - viena no projekta organizatorēm, stāsta: *”visur kur es esmu es stāstu par “Real life tours” un vajag vienmēr informācijas kartiņas līdzi, lai var iedot”*. Šīs ir viens no veidiem, kā projekta organizatori viedo kontekstu par “Real lfe tours”. Darba autore ir novērojusi, ka konteksts tiek veidots arī izmantojot sociālos tīklus – *Facebook* un *instagram*.

Analīzē atklājās, ka konteksts šajā gadījumā kavē sadarbību, kā arī tālāku darbību, jo nav izveidojusies izpratne par pašu projektu.

Dalības faktors

Šobrīd šajā projektā ir 9 dalībnieki, kas ir gatavi dalīties ar saviem stāstiem un pieredzi. Piedalās pirtiece Maira, Gints, kas mēģina dzīvot alternatīvu dzīves veidu, lauksaimnieks Aigars, biškopji Zintis un Laine, jaunielis Toms, amatnieks Alberts, jaunieta Monta, mūzikas skolotājas Krista un Katrīna. Mērķis ir sasniegt pēc iespējas dažādāka vecuma cilvēkus, kuri pārstāv dažādas profesijas un ir gatavi dalīties ar savu pieredzi. Dalības faktorā ietilpst indivīdi, kuri ir gatavi sadarboties, ņemot vērā viņiem piemītošās prasmes, attieksmi un uzskatus (Marel, Donna-Jean & Savla, 2014). Toms stāsta: *”[..] man jau patīk uzņemt viesus un es varu šādā viedā mācīties viesmīlību.”* Tāda, lai sadarbība šajā gadījumā izdotos, šim indivīdiem jābūt prasmei pastāstīt par sevi, savu dzīves veidu un pieredzi. Darba autore, no novērojumiem secina, ka visiem augstāk minētajiem indivīdiem ir šī vēlēšanās un prasme, sadarbība šajā gadījumā norit ļoti veiksmīgi, Brīvprātīgā Zelma, kas palīdz projekta gaitā ar savām fotogrāfes prasmēm, atzīsts, ka: *”[..] nu varbūt man vajadzētu vēl kaut ko piemācīties, bet it kā ir labi ar to, ko jau es māku”*. Šādā viedā atklājot nepārliecinātību par savām prasmēm un potenciālu tās attīstīt. Zelma vēl stāsta: *“Nu nav tā ka nav prasmju, bet varbūt nav vēl tālāk attīstītas, tajā pašā laikā es nezinu, vai es gribu tās prasmes tālāk virzīt, jo man ir tas virziens un stils”*

Darba autore secina, ka iesaistīto dalībnieku prasmes ir atbilstošas, lai nodrošinātu sadarbību starp projekta organizatoriem un dalībniekiem, kā arī starp dalībniekiem un viesiem. Projekta organizēšanā iesaistītā brīvprātīgā apzinās savas iespējas attīstīt jau esošas prasmes.

Procesa un organizēšanas faktors

Šobrīd projektā var vērtēt tikai daļu no ieplānotā, jo projekts vēl tiek realizēt. Ņemot vērā, ka šajā faktora ietvaros ir jāapskata konkrētā gadījuma organizatoru spēja pielāgoties, tad var analizēt šobrīd izdarīto. Kā piemēru, ja uzstādītajiem un sasniegtajiem mērķiem, projekta

organizatore Lauma stāsta: *[..] ”nu jā varbūt mums bija doma uztaisīt vairāk pastkartītes, bet mēs esam tikai vēl te, un labāk lai ir kvalitatīvāk, bet trīs, nekā daudz un mēs nevaram aptver.. nu mēs viņas dabūjām, zinu, ka varēja arī kaut ko savādāk, bet šobrīd tas, manuprāt ir veiksmīgi, sūtīt viņas var un skaistas viņas ir.”* Projekta organizatori, kā mērķi bija uzstādījuši izveidot pastkartīšu kolekciju, kas arī tika realizēts. Apskatot Laumas teikto, var secināts, ka netika sasniegts mērķis, kāds tika izvirzīts sākumā, taču tika nokļūts pie gala rezultāta, kas apmierina iesaistītos aģentus. Lauma stāsta par lomām un pienākumiem, lai sasniegtu izvirzītos mērķus: *“[..]mūsu , tādā organizatoriskā līmenī – jā. Viss , man liekas iet veiksmīgi, tāpēc, ka visi daudz uzņemas , man liekas, daudz kaut ko darām un tā. Es kaut ko tā tā. mmm”*. Taču runājoties ar sadarbības biedriem atklājas, ka no projekta “Real life tours” organizatoru puses, izvirzītie uzstādījumi tiek sasniegti. Andris stāsta: “Ja man solīja atsūtīt kaut kādu informāciju, man atsūtīja... sadarbība norit, varbūt ne tik strauji.”

Uzsverot to, ka šis projekts ir tikai sākumstadijā, iesaistītā sieviete Ilze stāsta: *[..]nu šobrīd tas sanāk tā, ka ir “Real life tours” tad ir daudz citu cilvēku, būtu forši nākotnē veidot saiknes starp cilvēkiem vairāk, tā kā tiem cilvēkiem, kas ir iesaistīti, nu tas, ka nu no iekšienes vērtējot, nu atvērt dažādus cilvēkus, un tas nav nekas sāpīgs, tiem cilvēkiem tas nav nekas sāpīgs sadarbībā. Sadarbība tur ļoti sākumposmā.”* Ilze saredz potenciālu projekta attīstībai nākotnē.

Komunikācijas faktors

“Pirms atbrauca, nē” – atbild Toms, kad tiek uzdots jautājumu par to, vai bija zināmi organizatoru mērķi. Tātad šajā gadījumā varētu pievienot arī konteksta faktoru, jo iesaistītajai pusei nav skaidrs konteksts, kādā notiek darbība, kā arī komunikācija iepriekš nav bijusi pietiekoši veiksmīga, lai šī konteksta informācija nokļūtu pie indivīda. Kā jau teorijas daļā tika minēts, visi šie faktori ir savā starpā saistīti, un viena esamība vai neesamība norāda uz to, ka kāda cita faktora izpausme būs mazāk novērojama. Brīvprātīgā Zelma.: *“[..]gaisotne bija nepiespiesta, viss bija čill”*. Runājot par to, vai brīvprātīgā apzinājās projekta mērķus, atklājas:

Nu skaidrs jau tā pat, kad bija tā pirmā tikšanās, tad jau viss palika skaidrs..nu vairāk sanāca iedziļināties, uz ko tas viss virzās, tad kad sarakstās tad ir nu it kā kinda saproti, bet līdz galam tā pat nav skaidrs, kā tas notiek, nu tā, tā ka jā, tieši kad bija tā satikšanās tad tā tiešā komunikācija, un tad viņa ir skaidrāka. Viens pret viens, tad viss ir skaidrāks dzīvē.

Šajā gadījumā ir jāpievērš uzmanība arī komunikācijas veidam. Abi respondenti atzīst, ka veiksmīgāka ir tieši tieša komunikācija. Alberts arī uzsver: *” no telefona sarunas es neko nesapratu, baigi ātri runāja, bet man vienkārši likās ka jāsaka jā.”*

Autore var secināt, ka projekta organizatoriem vajadzētu pilnveidot komunikācijas prasmes, kas attiecas tieši uz komunikāciju sociālajos tīklos un komunikāciju pa tālruni.

Funkcionālisma faktors

Šobrīd plānotie mērķi ir sasniegti, taču projekta iniciatoru komandā iesaistītajiem cilvēkiem ir radušās domstarpības. Pēc daļēji strukturētās intervijas datiem secinot, vienai no iesaistītajam sievietēm nav motivācijas tālāk darboties, jo mērķis, kas ir uzstādīts visai komandai kopumā, viņai liekas nepareizs. Lauma: *“[...]man ir viens faktors, kas man liekas, varbūt nelīdz galam, tieši tas, nu ja mēs definējam to kā sadarbību, arī ar cilvēkiem, pie kuriem mēs vedam tos viesus, tad priekš manis, es teiktu, tas finansiālais, ir kaut kas tāds, kas priekš manis neliekas kopā[...]”* Kā mērķi, sākotnēji, iesaistītie cilvēki bija nedefinējuši – izveidot tūrisma piedāvājumu, kuru piedāvāt cilvēkiem noorganizēt tūres, pie cilvēkiem, un par organizēšanas darbu saņemt atalgojumu. *“Es jau saprotu, ka viss tas naudas aspekts un tā, bet visi jau to ir pelnījuši”* stāsta Lauma, liekot uzsvāru uz to, ka tie cilvēki, kas nodrošinātu šos stāstus, pieredzi un atļautu tūristiem ieskatīties viņu ikdienā ir pelnījuši iespēju par to saņemt atalgojumu, nevis organizatori. Iniciatoru starpā rodas nesaskaņas, nevienprātība par mērķiem, kāpēc tiek veidots šāds projekts, un kam būtu jābūt ieguvējiem šī projekta ietvaros. Runājot ar brīvprātīgo Zeltu, darba autore secināja, ka Zelmai, nebija skaidri projekta mērķi. Zelma, sniedzot atbildi uz jautājumu par “Real life tours” mērķiem: *“[...] ne, nu es to saprotu, nu es uz to skatos, nu tie ir ķipa ekskursijas ar dzīves stāstiem, bet nu ko es tur daru, es zinu”*. Darba autore uzskata, ka mērķa neapzināšanās brīvprātīgās gadījumā nav tik liels mīnuss vai kas tāds, kas kavētu sadarbību, jo Zelmai ir skaidra sava loma projektā.

Autore secina, ka, lai notiktu veiksmīga tālākā darbība šajā projektā un tiktu sasniegti izvirzītie mērķi, iesaistītajiem cilvēkiem ir jāvienojas par projekta virsmērķi, jāapzinās katra indivīda loma un nozīme, kā arī savā starpā jākomunicē, lai virzība uz mērķa sasniegšanu arī notiktu, bet ja, kaut kas mainās, tad tiktu radīts kompromiss, vienošanās iesaistīto indivīdu starpā.

Resursu faktors

Projekta organizatores strādā kopā ar AANF. Šāda sadarbība ļauj izmantot resursus, kas ir pieejami organizācijai, kā piemēram materiālos resursus: printeri, papīru, telpas. Viena no organizatorēm, Ilze, ir iesaistīta arī augstāk minēto gadījumu – “Ziedotāju aplis” un “Radošā potenciāla skola” projektu realizēšanā. Šāda veida saikne ar projektu “Radošā potenciāla skola” atļāva iesaistītajiem cilvēkiem finansiālos resursus, kas bija atvēlēti trīs eksperimentālo projektu īstenošanai, daļēji novirzīt uz pastkartīšu kolekcijas izveidi, ar Ziemeļvalstu Ministru padomes

piekrišanu. Šajā projektā būtisks resurss ir arī cilvēkresursi, kas ir Alūksnes un Apes novados, jo šie cilvēki tiek uztverti kā potenciālie dalībnieki, pie kuriem varētu vest tūristus, lai atklāt vietējo cilvēku ikdienu. Resursi, kas arī palīdz realizēt šo projektu, ir katras iesaistītās organizatores prasmes, kas tiek izmantotas, lai sasniegtu projekta mērķus. Lauma stāsta:[..] ”*nu es māku strādāt ar visām grafikas lietām, tad jau tas tikai loģiski, ka es varu izveidot pastkartītes, logo un tā.*”

Apskatot augstāk minēto informāciju, var secināt, ka iesaistītie indivīdi mēģina nodrošināt savu darbību, kā arī sadarbību bez lielu finansiālu resursu iesaistes. Tiek meklēti citi resursi un iespējas, lai nodrošinātu projekta darbību.

Līderības faktors

Pēc novērojumiem un intervijām ar projekta organizatorēm pētniece secina, ka šajā gadījumā, līderes ir visas projekta organizatores. Līderība gadījumā izpaužas jau sākotnēji, realizējot projektu, bez finansiāla pamata, vienkārši pēc pašu vēlēšanās. Ilze stāsta: “*nu ir diezgan laba kombinācija mūsu komandā, jo katrai ir nedaudz cits fokuss, tas labi strādā*”. Lauma arī uzskata, ka: “*ir veiksmīga komanda, taču vajadzētu biežāk izrunāties.*” Toms, kā dalībnieks norāda: “*ar jums ir tā easy, tā cilvēciski, tāpēc jau tik viegli*”. Iesaistītas ir trīs sievietes, un katra no viņām strādā ar konkrētiem sfērām, projekta ietvaros. Tāpēc, katrai no iesaistītajām sievietēm ir jāizrāda līderības prasmes, jāspēj pārstāvēt ideja, un ieviest un izmantot augstāk minētos faktorus, lai pēc iespējas veiksmīgāk realizētu iecerēto.

4.1.4. Gadījumu izpētes gadījumā sadarbības faktoru kopsavilkums

Jāņem vērā, ka katrs no projektiem - “Radošā potenciāla skola”, “Ziedotāju aplis” un “Real life tours” – ir pēc būtības atšķirīgs. Taču būtiski ir savstarpēji šos gadījumus salīdzināt, lai saprastu, kā ar to palīdzību tiek veicināta vai kavēta sadarbība. Šāda veida salīdzinājums palīdzēs darba autorei novērtēt AANF realizētos projektus un kā teorētiskajā daļā izvirzītie faktori atklājās katrā no gadījumiem.

Konteksta faktors – tāpat cilvēku priekšzināšanas par noteikto gadījumu bija vājas “Real life tours” gadījumā, jo projekta organizatori AANF vairāk redz kā atbalstītājus, nevis galvenos organizatorus, tāpēc, izplatot informāciju par šo gadījumu, līdzīgi netiek paņemta atpazīstamība, kas ir AANF. “Radošā potenciāla skola” gadījumā iesaistītajiem indivīdiem nebija iepriekšējas pieredzes ar šāda veida kā AANF veidotiem projektiem. Līdzīga situācija bija arī saistībā ar

“Ziedotāju aplis” gadījumu, taču cilvēki nebija jāpiesaista uz tik ilgu periodu, kā “Radošā potenciāla skola” gadījumā, tāpēc iesaistītie cilvēki paļāvās uz kontekstu, kas viņiem ir izveidojies par AANF.

Dalības konteksts, kurā ietilpst dažādas iesaistīto cilvēku prasmes un vēlmes tās attīstīt, veiksmīgi izpaudās gan “Ziedotāju aplis” gadījumā ar cilvēku savstarpēju izaicināšanu un līdzatbildību, gan gadījumā “Real life tour”.

Procesa un organizēšanas faktors – spēja veidot jaunas sadarbības, kompromisus, lai sasniegtu rezultātus -, labi atklājās tieši “Radošā potenciāla skolas” gadījumā, kad ieviesto izmaiņu rezultātā tika veidotas jaunas sadarbības starp aģentiem novadā.

Komunikācijas faktors. Tā izpausmes bija novērojamas visos gadījumos. Autore secina, ka gadījumā “Ziedotāju aplis” tā notika visveiksmīgāk. Tomēr pētniece uzskata, ka pie komunikācijas organizācijai būtu jāstrādā, lai veiksmīgi veidotu un uzturētu sadarbības starp dažāda tipa aģentiem novadā.

Funkcionālais faktors. Vērtējot mērķus, kas jau ir sasniegti gadījumu ietvaros, var secināt, ka gadījumā “Ziedotāju aplis” mērķis ir sasniegt pilnībā. “Real life tours” projektā mērķi vēl ir sasniegšanas procesā, bet “Radošā potenciāla skola” gadījumā mērķi netika sasniegti pilnībā.

Resursi šiem gadījumiem bija dažādi. Visos šajos gadījumos tika izmantoti resursi, ko spēj sniegt AANF. Taču gadījumā “Real life tours” tieši finansiāli resursi tika piesaistīti, projekta organizatoriem izveidojot šādu iespēju, pārējos divos projektos bija finansiāls atbalsts projektu realizēšanai. Autore secina, ka gadījumā “Radošā potenciāla skola” finansiālie resursi nerasniedza tādus rezultātus, kā tika paredzēts, jo tika realizēts tikai viens eksperimentālais projekts. Šiem eksperimentālajiem projektiem tika paredzēts vēl papildus finansējums to īstenošanai, bet, ņemot vērā, ka tikai viens no viņiem tika realizēts, tad šajā gadījumā finansiālu resursu nozīme nebija primāra, lai īstenotu projektus un veicinātu sadarbību veidošanos starp dažādiem aģentiem novados.

Līderības faktors – prasmes, kas piemīt projektu līderim -, gadījumā “Real life tours” un “Radošā potenciāla skola” atklājas kā nepietiekošas. Gadījumā “Radošā potenciāla skola” līderi, kuriem bija iniciatīva veidot eksperimentālos projektus, no 4 iecerētajiem tika realizēts viens. Gadījumā “Real life tours” viena no organizatorēm nevēlējās veidot tiešu komunikāciju ar pārējiem organizatoriem, atklājot savu prasmju trūkumu, kā arī uzticību komandas biedru starpā

4.2. AANF rīcībspējas un sadarbības kavējošie un veicinošie aspekti

Šajā nodaļā tiks veikta AANF analīze, raksturojot organizācijas darbību, par pamatu izmantojot Prakses Kopienų toriju un analīzes datus, kas tika iegūti gadījumu izpētē gadījumā. Galvenais uzsvārs tiks likts uz izpratnes veidošanu par to, kā sadarbība ietekmē kopienas fonda rīcībspēju un kā kopienas fonds stiprina sadarbību attiecīgajos novados. Tālāk tiks apskatīta sadarbība kopienas fondā un sadarbības nozīme fonda rīcībspējā.

Ņemot vāā prakses kopienas pieejas autoru izstrādāto teoriju, par to, kas ir prakses kopienas un kā tās funkcionē, kas ir potenciālās problēmas, ar kurām prakses kopienas locekļi saskaras, tiks analizēta AANF darbība. Šajā analīzes daļā tiks aprakstīti dati, kas iegūti daļēji strukturētajās intervijās, apskatot pamatinformāciju par fonda darbību, kā arī novērojot to.

Par prakses kopienām Vengers, McDermots un Snaiders identificē grupas, kuras viedo indivīdi, kuriem ir kopīgas intereses vai vēlme novērst kādu radušos problēmu. Llai to darītu, šīs grupas izmanto zināšanas, kas piemīt iesaistītajiem cilvēkiem (Wenger 1998; Wenger, McDermott & Snyder, 2002). AANF par saviem mērķiem ir uzstādījis labdarības attīstīšanu Alūksnes un Apes novados, atbalstīt sabiedrības iniciatīvas, iesaistīt visas iedzīvotāju grupas, lai kopīgi risinātu kopienas problēmas (aanf.lv, 2018). Šīs identificē kopīgas intereses – mērķus, kuri ir nozīmīgi kopienai un kas padara AANF par nozīmīgu aģentu vietējā līmenī. Armīns stāsta: *“mēs darām kaut kādus konkrētus, paliekošus darbus, nevis savācam naudu un iedodam”*, atzīstot, ka fonda loma ir ļoti būtiska ne tikai nelaimē nonākušiem cilvēkiem, bet dažādiem cilvēkiem kopienā, kuriem ir īstenojamas idejas.

Prakses kopienas teorijas autori norāda, ka kopienas darbības pamatā ir jābūt sadarbībai. Intervijās tika iegūta informācija no vairākiem respondentiem, kas apstiprina fonda spēju un vēlmi sadarboties, kā arī nepieciešamību sadarboties, lai nodrošinātu organizācijas eksistenci. Armīns stāsta: *“fondam ir nozīme sadarbībā, var redzēt, ka tas cilvēku skaits augu, nu ir jau tie kas patstāvīgie, tas tāds kodols, var teikt, bet, kad mēs rīkojam fonda pasākums, tur Zeltiņos, Apē citur, tad var redzēt, ka tas fonda loks ir diezgan plašs,“* norādot arī uz kopienas spēju, piesaistīt jaunus cilvēkus. Ilze atzīst: *“fonds vienmēr ir diezgan vērst uz sadarbību, nu tur apakšā ir cilvēki, bez sadarbības partneriem un cilvēkiem, kopienas fonds vispār nevarētu eksistēt.”* Taču jābūt arī sadarbībai pašas prakses kopienas iekšienē, ne tikai ar sadarbības partnerim un aģentiem, kas atrodas prakses kopienas perifērajā daļā. Baiba: *“Tā jau lielākoties ir draudzīgi, taču lielākoties visi ir klausītāji nevis ideju ģeneratori”* uzsverot: *” Ko Dzintra mums pasaka to mēs izdarām”*.

Baibas teiktas nenorāda uz to, ka nenotiek sadarbība, starp iesaistītajiem indivīdiem prakses kopienā, jo tā var izpausties arī tikai caur savstarpēju zināšanu nodošanu. Armīns stāsta: “*ļoti labi ka mēs tajā fondā, tajā padomē esam daudz un dažādi cilvēki, tad mēs diskutējam [..]*”. Ilze stāsta: “*[..]kā padomdevējam, amm, zinot to, fonds tad viņu pieaicina, un tā. Padomē ir dažādi cilvēki, no dažādām sfērām. Nu tur ir, liels plus, ka tur ir, iepriekš bija abu pašvaldību vadītāji[..]*” Taču intervijā ar Baibu atklājas, ka nenotiek, tāda zināšanu nodošana, kā citi organizācijas locekļi stāsta.

Baiba uzskata:

visi noklausās un saka “BRAVO Dzintra, viss ir ļoti labi, tā ir tā lielākā problēma, ka mēs esam klausītāji, nevis darītāji”. Baiba piemin:“ man gribētos ka fonda locekļi vairāk radītu paši, mēs sanākam un tad klausāmies – ko Dzintra ir izdarījusi un uztveram to fondu ar vienu cilvēku. Dzintra nav fonds, mums vajadzētu nākt pašiem ar savām iniciatīvām pie Dzintras.

Taču Armīns uzskata:” “*Pašiem organizēties un veidot, nevis no malas gaidīt, mēs paši zinām, paši ziedojam un mudinām draugus un paziņas ziedot.*” Apskatot Baibas un Armīna teikto, par to, kā notiek komunikācija organizācijas locekļu starpā var secināt, ka pastāv frakcionālisms, jo abu iesaistīto indivīdu vidū pastāv viedokļu nesakritība. Analizējot augstāk minēto informāciju par organizācijas locekļiem, var secināt, ka dažādu pārstāvju iesaistīšanās no dažādām sfērām, palīdz veicināt sadarbību organizācijai ar dažādiem aģentiem novados, kā arī šāda veida vide var savest kopā šos aģentus, lai viņi savā starpā varētu veidot sadarbības. Maija, kas bija iesaistīta projektā “Ziedotāju aplis” stāsta:

pie fonda tā kā, tas ir visu apvienotājs, tu vari par tā kā, ja tev vajag uzzināt, kurš varētu palīdzēt tev to un to, tad tu aizej pie fonda un paprasi, un viņš tev pateiks, ā jā tā biedrība dara to un to un viņi zina, viņi pateiks, viņi ir kā informācijas tāds galvenais, nu tāda datubāze vietējā...viņi tiešām zinās.

Dažādās sfēras fonda darbībā ir ļoti būtiskas, Dzintra stāsta: “*tieši sadarbība ar kultūras darbinieku, ar Baibu, ir ļoti būtiska, viņa ir iekšā par visiem pasākumiem, un tad uzreiz arī kopā mēs varam domāt*”

Teorijas daļā apskatītie prakses kopienas trūkumi ir novērodami, arī šīs organizācijas darbībā, kas varētu kavēt sadarbības veidošanos. Baiba norāda: “*Daudz ir tādi “Goda locekļi”, kas bija pie dibināšanas, bet kuriem arī ir daudz, un viņi nedarbojas fonda, tikai tā kampaņveidīgi*” norādot uz stagnāciju, kas pastāv organizācijā, saistībā ar locekļu nomaiņu. Organizācijas vadītāja, Dzintra, jau daļēji strukturētajā intervijā norāda uz trūkumiem: “*laika trūkuma dēļ, cilvēku trūkuma dēļ, es visu laiku strādāju ar dokumentiem, es nedaru pamatdarbu, kas būtu jādara fonda vadītājam, es neesmu bijusi ne pie viena ziedotāja, pēdējo gadu laikā... ir*

līgumi, līgumi, kaut kādi dokumenti – tas viss prasa laiku.” Vadītāja norāda uz to, ka trūkst cilvēku, lai pilnvērtīgi varētu veikt savus pamatdarba pienākumus. Taču šajā gadījumā, tas nav iespējams, jo nav pietiekoši daudz resursu, lai cilvēkiem varētu izmaksāt algas, par ieguldīto darbu. Dzintra pati atzīst, ka finansiāli darbošanās fondā ir ļoti grūta un nogurdinoša: “[..] kad es kādam izstāstu, nāc strādāt manā vietā, tev 100 eiro alga ir un pārējie 200 jāpiesaista ziedojumos.” Var secināt, ka kvalitatīvas sadarbības nodrošināšanai AANF ir nepieciešams finansējums un cilvēkresursi, lai iesaistītie cilvēki varētu veikt savu darbu, saņemot par to atalgojumu, nevis nodarboties ar brīvprātīgo darbu, kura rezultātā viņi pilnvērtīgi near veltīt savu laiku un enerģiju.

Fonda darbība ļoti balstīta šobrīd ir uz dažādu aktivitāšu veidošanu, cilvēku piesaistīšanu ziedošanai. Dzintra atzīst, ka tas prasa ļoti daudz enerģijas: “*šī nav vienkārši darba vieta, šis ir dzīves vieds, tas nav tā dari no 8:00 līdz 17:00...mēnesī jāpiesaista 3000 eiro, tev nekad nav miera, tu visu laiku domā, kā piesaistīt to naudu, viņš var izlīdzināties pusgadā, bet tā summa ir ļoti liela, es sapņos redzu 4 – 5 pasākumus*” Ilze stāsta: “*Fonds varētu darboties efektīvāk, tīri uz pasākumiem fondam ir visādas aktivitātes, un viss, bet tas iziet viss caur apmēram viena cilvēka vājrātu, nu reāli, tā kaut kādu entuziasmu, vai inerci, vienkārši vienmēr kaut kas notiek un vienmēr vajag kaut ko jaunu.*” Dzintra arī norāda: “*visu laiku ir kaut kādi pasākumi, visu laiku un kaut kādas atskaites*”

Intervētie indivīdi, kā arī novērojot fonda darbību, var secināt, ka organizācijas darbībai ir nepieciešami jauni cilvēki. Dzintra stāsta: “*Labi, ka ir Ilze, un viņas komanda viņai apkārt, jo nevar vairs bez jaunām idejām.*” Baiba arī atzīst: “*man ļoti patīk Ilzes ienākšana fondā, jo pirms tam, mēs darījām tādas klasiskās lietas, labdarība, ziedojumu vākšana, nu tā*”, Baiba papildina: “*ar Ilzes ienākšanu paradās tādas jaunas formas, ko fonds var darīt, apmācības, arī izglītot.. tas man ļoti patīk, mēs arī vairāk atejam no tās labdarības, vairāk tas fonds kļūst par sabiedrības organizāciju, kas rosina uz ļoti dažādām aktivitātēm*” Arī Armīns atzīst, ka jaunās idejas ir ļoti labi ienākušas un attīstījušas fondā. Ilze stāsta: “*man tā ir iespēja, fondā darbojoties, īstenot, kaut kādas savas intereses, idejas, nu jā, pārējo cilvēku iesaistīšanās, ir ļoti dažāda, tas līmenis ir dažāds, sanāk kopā izsaka savu viedokli, ir daži cilvēki kas varbūt vairāk līdzdarbojas organizēšanā, tad ir tā daļa kas piedalās, nu jā, kas izsaka to viedokli un piedalās pasākumos*”.

Teorijas daļā tika apskatīts prakses kopienu līdzdalības iedalījums (sk. 1.1.att). Pēc veiktajiem novērojumiem un daļēji strukturētajās intervijās iegūtajiem datiem, var secināt, ka organizācijas centrālajā grupā atrodas divi dalībnieki – Ilze un Dzintra. Organizācijas aktīvajā

grupā atrodas padomes un valdes locekļi. Baiba stāsta: “*Es jau Dzintrai saku: ”Es nedarbošos fondā”, jo es sajūtos slikti, ka es nevaru dot daudz, tikai savās kampaņveidīgajās aktivitātēs.”* Taču Ilze atzīst:” *lielākajā daļā organizāciju, tas ir 1, 2, 3, cilvēki varbūt, maksimums 3 cilvēku, un tad ir kaut kādi piesaistītie”* uzskatot, ka pašam kodolam ir jābūt mazam. Armīns stāsta: “*ir kas cilvēki gadā reiz piedalās, cits regulāri, kā jau visur dzīvē.*” Balstoties uz iegūto informāciju un novērojumiem, darba autore secina, ka kopienas biedru līdzdalības iedalījums AANF gadījumā ir atbilstoši kopienas lielumam. Biedri sniedz idejas un atbalstu kad var, centrālās daļas biedri ir iedziļinājušies organizācijas aktuālajā darbībā. Baiba stāsta: “*Nu mēs tā saskrienam, saskrienam, kaut ko izdarām, izdarām un tad atkal katrs savas lietas,, vismaz ir Dzintra, tagad arī Ilze, kas redz to lauku visu laiku.*”

Rīcībspēja ir ļoti būtiska AANF darbībā, jo caur to atklājas organizācijas spēja izmantot dažādus darbības līdzekļus, kas ir pieejami sabiedrībā. Ņemot vērā augstāk minēto informāciju, par AANF spēju sadarboties un sadarbības nozīmi organizācijas darbībā, kā arī gadījumu izpētī gadījumā, atklājas vairākas fonda rīcībspējas izpausmes. Ilze stāsta: “*Man liekas ka fonds ir ieguvis nu tādu mm, vietējā mērogā tādu atpazīstamību, ir tāda uzticība,*” kas norāda uz kultūras un sociālās dimensija pastāvēšanu AANF, jo pastāv gan atpazīstamība fonda ietvaros, gan identitāte, kā norādīts jau iepriekšējos analīzes posmos – sabiedrībā pastāv uzticība, fonds spēj radīt vidi, kur attīstīties idejām, veicina vietējā līmeņa iniciatīvu realizēšanu. Ekonomiskā rīcībspējas dimensija atklājas visos iepriekš apskatītajos gadījumos, kā arī fonda pamatdarbībā. Gadījumos ir iesaistīti dažāda vieda finansējumi, ar kuru palīdzību tiek nodrošināta mērķu realizācija, kā arī fond darbībai ir nepieciešams finansējums. Sadarbības nozīme, ļoti labi atklājas šajā gadījumā. Dzintra stāsta: “*[..] tagad ir interesanti, mums Apes pašvaldības darbinieki, mēs esam noslēguši trīspusējo līgumu Apes dome, Fonds un tā persona, ka viņiem no algas, katru mēnesi atskaita fondam naudu – 9 cilvēki”* Politiskajā dimensijā sadarbības nozīme AANF arī ir būtiska. Fonda valdes un uzraudzības padomes locekļi strādā arī pašvaldībā, tātad nodarbojas gan ar lokāla, gan ar valstiska mēroga pārstāvniecību. Armīns atzīst: “*Es cenšos stāstīt, ka mēs darām arī AANF vārdā, nevis vienkārši kā amatpersonas, kā reklāma. Jebkura izpausme fondu tikai stiprina, tā vārdu.*”

DISKUSIJA

Diskusijas daļa sniedz ieskatu rezultātos no trīs konkrētu projektu izpētes, kas attiecas uz AANF darbību, un sadarbības veicināšanu vai kavēšanu, kā arī kopumā novērtē AANF darbību kā aģentu ar potenciālu stiprināt sadarbību kopienā. Bakalaura darba mērķis bija noskaidrot Apes un Alūksnes kopienas fonda nozīmi sadarbības stiprināšana. Lai sasniegtu mērķi, tika analizēta:

- organizācijas realizēto projektu nozīme sadarbības kavēšanā vai veicināšanā, starp dažādiem aģentiem novadā;
- organizācijas spēja stiprināt sadarbību Apes un Alūksnes novados;
- sadarbības nozīme organizācijas rīcībā;

Darba autore uzskata, ka caur šāda veida analīzi bija svarīgi saprast, kā AANF spēj veicināt sadarbību savu izstrādāto projektu un darbības ietvaros, kāpēc cita vieda projektos tas notiek veiksmīgāk, bet citos nē. Gadījumu izpētē gadījumā atklājās, ka šo projektu izdošanās un iespēja veicināt sadarbību starp dažādiem aģentiem novados ir ļoti cieši saistīta ar iepriekš izveidoto kontekstu par fondu, atpazīstamību kopienas līmenī.

Kā viens no faktoriem, kas norāda uz to vai sadarbība ir izdevusies, ir sasniegti izvirzītie mērķi (Marek, Brock & Savla, 2014). Darba autore secina, ka mērķu sasniegšana un sadarbības nodrošināšana lielā mērā gadījumos, kā arī AANF gadījumā ir atkarīga no komunikācijas, gan tiešās, gan netiešās, cik tā ir kvalitatīva, saprotama un uztverama, kā arī no pieejamajiem laika un cilvēkresursiem. Linda Zīverte arī secināja, ka būtiska loma ir komunikācijai kopienas fondu ietvaros, taču pētniece novērojusi, ka kvalitāte netiek veicināta jo ir ierobežoti laika resursi un kopienas fonda kapacitāte (Zīverte, 2014).

Kopienas fondi tiek uzskatīti par aģentu, kas spēj veicināt dažādu līmeņu pārmaiņas, apzinoties iedzīvotāju intereses un vajadzības (Zobena, 2005). Aplūkojot AANF veidotos projektos atklājas nozīmīgums vietējā un nacionālā mērogā. Vietējā mērogā gadījumos “Ziedotāju aplis” un “Radošā potenciāla skola” tika sniegts atbalsts kopienā esošajiem indivīdiem. “Ziedotāju aplis” sniedz finansiālu atbalstu ideju realizēšanai. Gadījumā “Radošā potenciāla skola” tiek sniegtas zināšanas kopienas locekļiem, kas tiešā veidā ir paredzētas sadarbības veicināšanai, kā arī radošuma veicināšanai starp indivīdiem, kas darbojas attiecīgajos novados. Taču gadījumā “Real life tours” tiek veicināta kopienas locekļu atpazīstamība un apzināšanās, ne tikai vietējā mērogā, bet arī reģionālā un nacionālā mērogā.

Rezultāti liecina, ka AANF projekti, kas tika veidoti ar finansiālu atbalstu, ir virzīti uz to, lai veicinātu sadarbību starp vietējiem iedzīvotājiem, kā arī cita veida aģentiem novads. Ā. Ādlers un V. Kundiņš norādīja, ka ir novērojums, ka organizācijas bieži vien cenšas iegūt finansiālu atbalstu no dažāda tipa programmām, kas vēlāk necenšas nodrošināt jaunu sadarbību veidošanos, biedrošanos un pilsoniskās aktivitātes palielināšanos (Ādlers & Kundiņš, 2016). “Radošā potenciāla skola” un “Ziedotāji aplis” gadījumos var novērot, ka finansējums tiek ieguldīts, lai īstenotu projektus, un projekti tiek īstenoti tā, lai būtu lielāka iespējamība sasniegt uzstādītos, projekta pieteikumā minētos mērķus, nevis pretēji tam.

Jāņem vērā arī teorijas daļā apskatītā prakses kopienu teorija un tās nozīme attiecībā uz AANF darbību. Var secināt, ka AANF ir prakses kopiena, taču pastāv arī trūkumi organizācijas darbībā. Pētījuma rezultāti liecina par to, ka daļai no iesaistītajiem cilvēkiem tieši pašas organizācijas darbībā ir vēlēšanās redzēt vairāk jaunu ideju īstenošanu, un jaunu cilvēku iesaistīšanos, taču organizācijā ļoti lēni notiek biedru nomaīņa. Jāuzsver, ka organizācijas vadītāja Dzintra šajā amatā ir jau no organizācijas izveidošanās. Līga Paula savā darbā secināja, ka kopienas rīcībaspēju ietekmē aktīvo iedzīvotāju noslodze un kapacitāte (Paula, 2016). Tas ir vērojams arī AANF darbībā – gan uzraudzības padome un valdes locekļiem ir citas pamatnodarbošanās, bet organizācijas vadītāja ir valdes priekšsēdētāja arī Alūksnes NVO atbalsta centram.

Prakses kopienu teorijas autori norāda, ka veiksmīgas iekšējās sadarbības gadījumā kopienai ir daudz lielāks potenciāls veidot citas sadarbības, kā arī piesaistīt jaunus kopienas locekļus (Wenger, McDermott, & Snyder, 2002). Aplūkojot analīzes daļu un to, kā darbojas uzraudzības padome un valde kopā ar organizācijas vadību, var secināt, ka sadarbība, kas pastāv tieši kopienas centrālajā un aktīvajā grupā kavē jaunu sadarbību veidošanos un jaunu biedru piesaisti. Iegūto datu analīzes laikā atklājās, ka pastāv viedokļu nesakritība starp aktīvajā grupā esošajiem biedriem, kā arī savstarpēja sadarbība notiek neregulāri.

Balstoties prakses kopienas pieejā, darba autore secina, ka AANF atrodas aktīvajā attīstības fāzē. AANF darbībā iesaistītie dalībnieki apzinās sevi kā daļu no kopienas un iesaistās dažāda veida aktivitātēs. Taču, darba autore uzskata, ka šobrīd AANF ir nepieciešama jaunu dalībnieku iesaistīšanās, lai organizācija varētu palikt aktīvajā attīstības fāzē. Organizācijā ir nepieciešamas pārmaiņas. Jau šobrīd indivīdi, kas ir fonda valdē un uzraudzības padomē, atzīst, ka fonda darbībā

iesaistās kampaņveidīgi, kas norāda uz ceturto fāzi – izklīšanu (Wenger, McDermott, & Snyder, 2002).

Kā norāda Vengers, McDermots un Snaiders – prakses kopienas savieno dažāda veida aktivitātes un nodarbes, kas ir šķietami nesavienojamas, veidojot jaunu zināšanu kopumu (Wenger, McDermott, & Snyder, 2002). Darba autore secina, ka AANF to atklāj arī savā darbībā. Projektā “Radošā potenciāla skola”, AANF mērķis bija veicināt kopienas locekļos prasmes radoši veidot jaunas sadarbības. Projektā “Ziedotāju aplis” organizācija parāda veidu, kā var veikt ziedojumu piesaisti, izmantojot netradicionālas metodes – dalībniekiem dodot iespēju izaicināt vienu otru. Projektā “Real life tours” tiek attīstīta jauna pieeja tūrisma nozarē, izmantojot vietējos cilvēkresursus.

SECINĀJUMI

Bakalaura darba izvirzītais mērķis bija noskaidrot Alūksnes un Apes fonda nozīmi sadarbības stiprināšanā starp dažādiem aģentiem novadā. Lai šo mērķi sasniegtu, tika veiktas 12 daļēji strukturētās intervijas ar indivīdiem, kas dažādā līmenī iesaistās kopienas fonda darbībā, veikti trīs novērojumi, katra gadījuma realizētajās aktivitātēs un novērota AANF ikdienas darbība. Tika veikta arī dokumentu izpēte, grupu intervija vienā no gadījumiem un iegūta papildus informācija no neformālām sarunām ar organizācijā iesaistītajiem cilvēkiem. Darba autore norāda, ka pētījumā iegūtie dati ir ticami, bet nav reprezentatīvi vai plašāk vispārināmi, jo veikta gadījuma izpēte un gadījumu izpēte gadījumā. Taču, autore uzskata, ka apskatīto informāciju teorētiskajā darba daļā, un to sasaisti ar reāliem piemēriem no organizācijas darbības, citas organizācijas var izmantot, kā uzskates materiālu, lai uzlabotu veidu, kā organizācijas savā darbībā veido sadarbības ar citiem aģentiem. Izpildot uzstādītos darba uzdevumus un veicot nepieciešamo datu analīzi, tika secināts:

- sadarbības veidošanos starp dažādiem aģentiem novadā kavē komunikācijas prasmju trūkums iesaistītajiem indivīdiem, laika resursu trūkums un cilvēkresursu trūkums;
- sadarbību veidošanos starp dažādiem aģentiem novadā vecina indivīda personīgā motivācija sasniegt izvirzītos mērķus, apkārtējo cilvēku spēja motivēt;
- daļai no iesaistītajiem indivīdiem nav skaidri saprotama sadarbības nozīme, sava loma tajā un sasniedzamie mērķi;
- AANF gadījumā sadarbība būtiski ietekmē organizācijas rīcībspēju, jo sadarbība ir pamatā organizācijas eksistencei;
- kopienas fonds stiprina sadarbību starp dažādiem aģentiem novados; fonds strādā ne tikai, kā ziedojumu piesaistītājs, bet darbojas arī ar iedzīvotāju izglītošanu u.tml. radot vidi, kurā ir iespējams satikties dažāda veida cilvēkiem, lai savstarpēji tīklotos.

Analīzes gaitā darba autore ieguva arī atbildes uz izvirzītajiem pētnieciskajiem pieņēmumiem:

1. kopienas fonds nepietiekoši izmanto piedāvātos resursus un zināšanas sadarbību stiprināšanai, līdz ar to neveidojas jaunas darbības;
2. netiek iesaistīti jauni sadarbības partneri, jo kopienas līderi sadarbības veido pēc savstarpēja pazīšanās principa;

3. kopienas projekti nav balstīti uz rīcībspējas un sadarbības sasaisti, tāpēc izstrādātajos projektos nepietiekoši tiek uzsvērta rīcībspējas nozīme, lai veicinātu sadarbību.

Darba autore secina, ka kopienas fondam ir potenciāls savu organizācijas uzraudzības padomes un valdes locekļu zināšanas un resursus izmantot daudz efektīvāk, lai veidotos ciešāka sadarbība pašas kopienas centrālajās – iniciatoru un aktīvistu -grupās. Apskatot iegūtos rezultātus, autore secina, ka otrais pētnieciskais pieņēmums, apstiprinājās, jo kopienas locekļi uzskata, ka veiksmīgākas sadarbības var izveidot un veiksmīgāk realizēt izvirzītos mērķus, ja sadarbība nav uzspiesta, ja tā ir veidojusies dabīgi, kam par iemeslu arī varētu būt savstarpējās pazīšanās princips. Šajā gadījumā jāņem vērā arī kopienas atrašanās vieta un iedzīvotāju skaits teritorijā, kas, iespējams, nodrošina to, ka lielākā vai mazākā mērā, liela daļa sadarbību tiek un tiks veidotas, balstoties uz savstarpējās pazīšanās principu. Apskatot trešo pētniecisko pieņēmumu, darba autore secina, ka šis pētnieciskais pieņēmums neapstiprinājās – fonda darbība ir balstīta uz sadarbību, kas norāda arī uz sadarbības un rīcībspējas sasaisti.

Autores galvenie ierosinājumi AANF locekļiem, lai veiksmīgāk veidot sadarbības savā starpā, kā arī nodrošinātu sadarbību veidošanos projektos, ko organizācija īsteno:

- strādāt pie tiešās un netiešās komunikācijas;
- veikt iesaistīto locekļu prasmju apzināšanos un resursu kartēšanu;
- aicināt uz valdes un uzraudzības padomes sēdēm jaunus cilvēkus, lai viņiem varētu nodot zināšanas saistībā ar organizācijas darbību, kā arī ar citām sfērām, kurās organizācijas locekļi ir zinoši;
- ieguldīt laiku un enerģiju ilgtspējīgāku projektu veidošanā;
- novērtēt AANF vajadzības un uzstādītos mērķus;
- ieguldīt laiku un enerģiju komunikācijā ar ziedotājiem, mēģinot piesaistīt ziedotājus, kas, iespējams, ziedotu retāk, bet lielākas naudas summas.

Darba izstrādes laikā darba autore secināja, ka katrs gadījums sevī ietver daudz informācijas un darbā vērojams datu piesātinājums, taču, lai izpētītu AANF darbību, ir nepieciešams apskatīt projektus - gadījumus, ko realizē organizācija. Darba autore uzskata, ka darba apjoms ir atbilstošs trīs gadījumu izpēti gadījumā un AANF izpētei.

PATEICĪBAS

Paldies autore vēlas teikt bakalaura darba vadītāji Baibai Belai par ieguldīto laiku, uzņemšanos un iesaistīšanos, lai tiktu sasniegti darba autores uzstādītie bakalaura darba mērķi. Baibas Belas padomi, ieteikumi un komentāri palīdzēja izstrādāt bakalaura darbu.

Lielu paldies autore vēlas teikt AANF, par sniegto iespēju pētīt organizāciju, kā arī visiem, kuri ir iesaistīti AANF darbībā un projektos “Radošā potenciāla skola”, “Ziedotāju aplis” un “Real life tours”. Paldies visiem, kas veltīja savu laiku un piedalījās intervijās.

Autore vēlās arī izteikti pateicību Agitai Misānei, kas kursa ietvaros “Akadēmiskā pētniecība, rakstība un prezentācija” motivēja un sniedza padomus, saistībā ar bakalaura darba izstrādi.

Liels paldies arī kursabiedrenēm Annijai Kandātei un Annai Luīzei Bērziņai par atbalstu, motivācijas sniegšanu un padomiem bakalaura tapšanas gaitā. Paldies arī līdzcilvēkiem – ģimenei un draugiem, par sniegto atbalstu un palīdzību grūtos brīžos! Kā arī paldies Sindijai Balodei un Agnesei Čikulei par idejām, uzmundrinājumiem un ticību maniem spēkiem.

IZMANTOTIE INFORMĀCIJAS AVOTI

Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrija (2011). *Administratīvi teritoriālā reforma..* Izgūts no:

<http://web.archive.org/web/20110722162858/www.raplm.gov.lv/pub/index.php?id=38>

Alūksnes un Apes novada fonds. (2018). Par fondu. Izgūts no: <http://www.aanf.lv/raksts/kategorija/id/2>

Ādlers, Ā., & Kudiņš, V., (2016). Lauku kopienu attīstības perspektīvas: viedoklis. Latvijas Lauku forums. Retrieved from: <http://lf.partneribas.lv/archives/3076>

Australia Redearch Alliance for Children and Youth. (2013). What is collaboration? Retrieved from https://www.aracy.org.au/publications-resources/command/download_file/id/289/filename/Advancing_Collaboration_Practice_-_Fact_Sheet_1_-_What_is_collaboration.pdf

Benjamin, E. (1996). Nonprofit collaboration. In *Organization Development Journal*, 14(3), 79–87. Retrieved from: <https://www.mendeley.com/research-papers/nonprofit-collaboration/>

Borisa un Ināras Teterevu fonds. (2018.) Par fondu. Izgūts no: <http://www.teterevufonds.lv/par-fondu/>

Brikše, I., Pakalna D., Paula, L., Trapenciere, I., & Vilka, I., (2005) Latvijas reģioni: nevienmērīgā solī. Partnerības princips kopienas attīstībai. No Zobena, A. (galv.red.). (2005). *Latvija. Pārskats par tautas attīstību 2004/2005: Rīcībspēja reģionos*. Rīga: ANO Attīstības programma, LU Sociālo un politisko pētījumu institūts.

Cohen, A.P., (2001). *The Symbolic Construction of Community*. Taylor & Francis e-Library. Retrieved from: <http://14.139.206.50:8080/jspui/bitstream/1/1714/1/Cohen,%20Anthony%20P.%20-%20Symbolic%20Construction%20of%20Community%20Key%20Ideas%201985.pdf>

- Dunska, M., Ikstens, J., Rasnača, L., & Sūna, L., (2005). Rīcībspēja – savā un sabiedrības labā. No Zobena, A. (galv.red.). (2005). Latvija. Pārskats par tautas attīstību 2004/2005: Rīcībspēja reģionos. Rīga: ANO Attīstības programma, LU Sociālo un politisko pētījumu institūts.
- Education, Audiovisual and Culture Executive Agency. (2014) Europe for Citizens. Retrieved from: https://eacea.ec.europa.eu/europe-for-citizens_en
- Kropļijs, A., & Raščevska, M., (2012) Kvalitatīvās pētniecības metodes sociālajās zinātnēs. Rīga: RaKa
- Lai, R. L., (2011). Collaboration. In PEARSON. Retrieved from <http://images.pearsonassessments.com/images/tmrs/collaboration-review.pdf>
- Lauku Atbalsta dienests. (2018). LEADER pieejas īstenošana 2014 -2020. Izgūts no: <http://lad.gov.lv>
- Latvijas Sociologu asociācija (2008). LSA Kodekss. Izgūts no: http://sociologija.ait.lv/?page_id=73
- Marek, I. L., Brock, P. D. J., & Savla, J., (2014). Evaluating Collaboration for Effectiveness: Conceptualization and Measurement. In American Journal of Evaluation (pp. 67-85). SAGE publications Ltd. Doi: 10.1177/1098214014531068
- Martin, E. C., Millesen, J. L. (2013). Community Foundation Strategy: Doing Good and the Moderating Effects of Fear, Tradition, and Serendipity. In Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly. Vol 43, Issue 5, pp. 832 – 849. Doi: 10.1177/0899764013486195
- McMillan, D. W., & Chavis D. M. (1986). Sense of Community: A Definition and Theory. In Journal of Community Psychology, volume 14. Retrieved from: <https://pdfs.semanticscholar.org/e5fb/8ece108aec36714ee413876e61b0510e7c80.pdf>
- Meny, Y., & Papacounstatinou, G., (2005) Giving More for Research in Europe. The role of foundations and the non-profit sector in boosting R&D investment. Luxembourg: Office for official

Publications of the European Communities. Retrieved from: http://ec.europa.eu/invest-in-research/pdf/download_en/rec_5_7800_

Mills, A. J., Durepos, G. & Wiebe, E. (2010). Case Within a Case in Encyclopedia of case study research. Thousand Oaks, CA: SAGE Publications Ltd doi: 10.4135/9781412957397

Ņiklass, M. (2014). Sociālās palīdzības riski: labklājības slazds. No A. Zobena (Zin.red.). Ad locum: vieta, identitāte un rīcībspēja. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds.

Niklass, M., Rasnača, L., (2014) Nacionālā identitāte sociālās drošības kontekstā. No J. Rozenvalds, A. Zobena (Zin.red.). Daudzveidīgās un mainīgās Latvijas identitātes . Rīga: LU Akadēmiskais apgāds.

Paula, L. (2016). Kopienų rīcībspēja attīstībā Latvijā (Promocijas darbs). Rīga: Latvijas Universitātes Sociālo zinātņu fakultātes Socioloģijas nodaļa. Izgūts no LU noslēguma darbu datubāzes.

Paula, L., & Zobena, A., (2014) Nacionālā un vietas identitāte: lauku kopienu rīcībspējas faktori. No J. Rozenvalds, A. Zobena (Zin.red.). Daudzveidīgās un mainīgās Latvijas identitātes . Rīga: LU Akadēmiskais apgāds.

Pipere, A., Kamerāde, D., & Mārtinsons, K. (2016). Pētniecības teorija un prakse. Rīga: RaKa^[L]_[SEP]

Pollard, D, 2005. Will That Be Coordination, Cooperation, or Collaboration? Retrieved from: <http://howtosavetheworld.ca/2005/03/25/will-that-be-coordination-cooperation-or-collaboration/>

Publiskās un privātās partnerības likums. (01.10.2009.) Izgūts no: <https://likumi.lv/doc.php?id=194597>

Rhineberger, G., Hartmann, D., & Van Valey, T. (2005). TRIANGULATED RESEARCH DESIGNS -- A JUSTIFICATION? In Sociological Practice, 7(1), 56-66. Retrieved from <http://www.jstor.org/stable/43735904>

Sack, W. E., (2000). The Growth OF Community Foundations Around the World. An Examination of the Vitality of the Community Foundation Movement. Washington: Council on Foundations. Retrieved from: http://www.wings-community-foundation-report.com/gsr_2010/assets/images/pdf/2000_COF_Growth_of_Community_Foundations_Around_the_World.pdf

Sīmane, M. (galv. red). (2003). Latvija. Pārskats par tautas attīstību 2002/2003: Cilvēkdrošība. Rīga: ANO Attīstības programma Latvijā 2002. "Latvijas Fakti"

Stepčenko, A. (2014). Nacionālās, Reģionālās identitātes un teplas strukturācijas interference. No A. Zobena (Zin.red.). Ad locum: vieta, identitāte un rīcībspēja (41. – 64. lpp). Rīga: LU Akadēmiskais apgāds.

Stake, R. (1995.) The Art Of Case Study Research. Thousand Oaks: SAGE.

Zīverte, L.(2014) Kolektīvās rīcības nozīme kopienas sociālās drošības stiprināšanā: rīcībpētījums par Talsu novada fonda ieguldījumu iedzīvotāju iniciatīvu veicināšanā. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds.

Zobena, A. (zina.red). (2014). Ad locum: vieta, identitāte un rīcībspēja. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds.

Zobena, A. (galv.red.). (2005). Latvija. Pārskats par tautas attīstību 2004/2005: Rīcībspēja reģionos. Rīga: ANO Attīstības programma, LU Sociālo un politisko pētījumu institūts.

Wenger, E. (1998) Communities of Practice. Learning as a social system, Systems Thinker, Cambridge University Press, 1998. Retrieved from https://moo27pilot.eduhk.hk/pluginfile.php/415222/mod_resource/content/3/Learningasocialsystem.pdf

Wenger, E., McDermott, R., & Snyder, M.W. (2002). Cultivating Communities of Practice. Harvard: Harvard Business School Press.

Yazan, B. (2015). Three Approaches to Case Study Methods in Education: Yin, Merriam, and Stake. *The Qualitative Report*, 20(2), 134-152. Retrieved from <https://nsuworks.nova.edu/tqr/vol20/iss2/12>

Yin, R. K. (2009). How to do better case studies: (with illustrations from 20 exemplary case studies). In Bickman, L. & Rog, D. J. *The SAGE handbook of applied social research methods* (pp. 254-282). Thousand Oaks, CA: SAGE Publications Ltd. doi: 10.4135/9781483348